

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav regionálních a bezpečnostních věd**

Regionální podnikatelské prostředí

František Dokoupil

**Diplomová práce
2019**

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. František Dokoupil**
Osobní číslo: **E17432**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Regionální rozvoj: Bezpečnost regionu**
Název tématu: **Regionální podnikatelské prostředí**
Zadávací katedra: **Ústav regionálních a bezpečnostních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Podnikání je hnací silou růstu a rozvoje regionů. Pro jeho hodnocení se využívá řada přístupů. Cílem práce je posoudit variabilitu evropských regionů s využitím REDI (the Regional Entrepreneurship and Development Index) a postavení ČR v rámci EU z tohoto hlediska; s využitím RCIcz (Regional Competitiveness Index) zhodnotit české regiony a porovnat je mezi sebou.

Osnova:

- Rešerše odborné literatury a dalších pramenů.
- Stanovení cílů práce a hypotézy, volba metod.
- Teoretická východiska a souvislosti regionálního rozvoje.
- Faktory kvality podnikatelského prostředí.
- Konstrukce REDI a posouzení variability evropských regionů s jeho využitím.
- Zhodnocení českých regionů s využitím RCI.
- Formulace závěrů a doporučení.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **cca 50 stran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

HARRISON, A. Business Environment in a Global Context. Second Edition. Oxford: Oxford University Press, 2013. ISBN 9780199672585.

KUBÁTOVÁ, K. Podnikatelské prostředí v EU z hlediska veřejných financí. Žilina: Eurokódex, 2012. ISBN 978-80-8944-791-6.

MITRA, J. Entrepreneurship, innovation and regional development. Routledge, 2011. ISBN 0415405165.

VITURKA, M. Kvalita podnikatelského prostředí, regionální konkurenceschopnost a strategie regionálního rozvoje České republiky. Praha: Grada publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3638-9.

WOKOUN, R. Konkurenceschopnost regionů Evropské unie a České republiky. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2012. ISBN 978-80-7414-534-6.

Vedoucí diplomové práce:

doc. Ing. Ivana Kraftová, CSc.

Ústav regionálních a bezpečnostních věd

Datum zadání diplomové práce:

3. září 2018

Termín odevzdání diplomové práce:

30. dubna 2019

doc. Ing. Romana Provozničková, Ph.D.

děkanka

L.S.

Ing. Zdeněk Matěja, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 3. září 2018

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako Školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. 4. 2019

Bc. František Dokoupil

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych rád poděkoval své vedoucí práce doc. Ing. Ivaně Kraftové, CSc. za její odbornou pomoc, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování diplomové práce.

ANOTACE

Diplomová práce si klade za cíl posoudit variabilitu evropských regionů s využitím indexu REDI (the Regional Entrepreneurship and Development Index) a zhodnotit postavení ČR v rámci EU z tohoto hlediska. Dále pak s využitím indexu RCIcz (Regional Competitiveness Index) zhodnotit konkurenceschopnost českých regionů a porovnat je mezi sebou. Pro tento účel jsou v práci nejprve definovány základní východiska a principy regionálního rozvoje a obecné faktory kvality podnikatelského prostředí. Práce dochází k výsledkům, že kvalitnější podnikatelské prostředí se nachází v regionech západní Evropy, podnikatelské prostředí České republiky je podprůměrné.

KLÍČOVÁ SLOVA

region, regionální rozvoj, podnikatelské prostředí, konkurenceschopnost, Evropská unie, REDI, RCIcz

TITLE

Regional business environment

ANNOTATION

The aim of this work is to assess the variability of European regions using the Regional Entrepreneurship and Development Index (REDI) and to evaluate the position of the Czech Republic within the EU; then by using Regional Competitiveness Index (RCI) evaluate the Czech regions and compare them among themselves. For this purpose, the thesis first defines the basic principles of regional development and general factors of business environment quality. The result of the work is, that a better business environment is in the regions of western Europe, the business environment of the Czech Republic is below average.

KEYWORDS

region, regional development, business environment, competitiveness, European union

OBSAH

Úvod	10
1 VÝCHODISKA A SOUVISLOSTI REGIONÁLNÍHO ROZVOJE.....	12
1.1 Region jako ústřední pojem regionálního rozvoje	12
1.2 Regionální rozvoj a přístupy k němu	16
1.3 Teorie regionálního rozvoje podle vývojových etap	17
1.3.1 Neoklasické teorie regionálního rozvoje	18
1.3.2 Teorie skupiny jádro-periferie	21
1.3.3 Strukturalistické teorie	23
1.3.4 Neoliberální teorie	25
1.3.5 Institucionální teorie	25
2 OBECNÉ FAKTORY HODNOCENÍ PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ	29
2.1 Obchodní faktory	29
2.1.1 Faktor blízkosti trhů	29
2.1.2 Faktor koncentrace významných firem	30
2.1.3 Faktor přítomnosti zahraničních firem	31
2.2 Pracovní faktory	32
2.2.1 Faktor dostupnosti pracovních sil	32
2.2.2 Faktor kvality pracovních sil	33
2.2.3 Faktor flexibility pracovních sil	34
2.3 Infrastrukturní faktory	34
2.3.1 Faktor kvality silnic a železnic	34
2.3.2 Faktor kvality informačních a komunikačních technologií	35
2.3.3 Faktor blízkosti mezinárodních letišť	36
2.4 Lokální faktory	36
2.4.1 Faktor podnikatelské infrastruktury	36
2.4.2 Faktor kvality veřejné správy	37
2.5 Cenové faktory	37
2.5.1 Faktor ceny práce	37
2.5.2 Faktor ceny nemovitostí	38
2.6 Enviromentální faktory	38
2.6.1 Faktor urbanistické a přírodní atraktivity území	39
2.6.2 Faktor kvality životního prostředí	39
3 REGIONAL ENTREPRENEURSHIP AND DEVELOPMENT INDEX	40
3.1 Struktura, data a metodologie REDI	40
3.2 Konstrukce REDI	47
3.3 Posouzení kvality podnikatelského prostředí evropských regionů s využitím REDI	48
3.4 Zhodnocení postavení České republiky z hlediska indexu REDI	63
4 REGIONAL COMPETITIVENESS INDEX CZ	64
4.1 Struktura, data, metodologie a konstrukce RCICz	64
4.2 Zhodnocení českých regionů s využitím RCICz	66
5 DALŠÍ PŘÍSTUPY K MĚŘENÍ PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ A REGIONÁLNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI	74
ZÁVĚR	77
POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE	80
SEZNAM PŘÍLOH	84

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

Obrázek 1 Produkční funkce	20
Obrázek 2 Triple helix	27
Obrázek 3 Struktura REDI	41
Obrázek 4 Hodnocení kvality evropských regionů pomocí REDI	52
Obrázek 5 Vztah mezi indexem REDI a HDP na obyvatele v paritě kupní síly v roce 2017 ..	53
Obrázek 6 Srovnání maďarských regionů	55
Obrázek 7 Srovnání švédských regionů	56
Obrázek 8 Srovnání francouzských regionů	57
Obrázek 9 Srovnání německých regionů	58
Obrázek 10 Srovnání španělských regionů	59
Obrázek 11 Srovnání polských regionů	60
Obrázek 12 Srovnání italských regionů	61
Obrázek 13 Srovnání regionů Velké Británie	62
Obrázek 14 Česká republika na úrovni pilířů REDI	63
Obrázek 15 Mezikrajské srovnání sub-indexu Basic RCÍcz	68
Obrázek 16 Mezikrajské srovnání sub-indexu Eficiency RCÍcz.....	68
Obrázek 17 Mezikrajské srovnání sub-indexu Innovation RCÍcz.....	69
Obrázek 18 Zhodnocení českých regionů pomocí RCÍcz.....	70
Obrázek 19 Hodnocení světových států pomocí indexu vnímání korupce	75
Tabulka 1 Klasifikace územně správních jednotek v podmínkách ČR	14
Tabulka 2 Hlavní vývojové etapy teorií regionálního rozvoje	18
Tabulka 3 Vysvětlení individuálních proměnných	42
Tabulka 4 Popis institucionálních proměnných.....	43
Tabulka 5 Celkové výsledky na úrovni indexu REDI	49
Tabulka 6 Vnitřní variabilita hodnocených států.....	54
Tabulka 7 Struktura indexu RCÍcz	65

SEZNAM ZKRATEK

CPI	Index vnímání korupce
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
GEM	The Global Entrepreneurship Monitor
HDI	Human development index
HDP	Hrubý domácí produkt
IT	Informační technologie
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSN	Organizace spojených národů
PISA	Programme for International Student Assessment
RCI	Regional Competitiveness Index
RCIcz	Regional competitiveness index CZ
REDI	Regional Entrepreneurship and Development Index
RIS	Regionální informační servis
TEA	Total Early-Stage Entrepreneurial Activity
WEF	Světové ekonomické fórum

ÚVOD

Tématem diplomové práce je problematika podnikatelského prostředí a jeho srovnání v rámci regionů a států Evropské unie. Kvalitní regionální politika je v dnešním světě globalizované ekonomiky klíčová, a právě podnikání je zásadní hybnou silou pro rozvoj jakéhokoliv regionu. Regionální vlády by se tedy měly snažit pro své podnikatele vytvořit co možná nejlepší podnikatelské prostředí. Zhodnocení kvality podnikatelského prostředí pak může být zdrojem informací pro rozhodování firem, a především může napomoci stanovit předpoklady dalšího rozvoje regionů, jejich silné a slabé stránky, oblasti, které je třeba zlepšit, aby tyto regiony mohly nadále dynamicky růst.

Cílem práce, který je postupně naplňován, je posoudit variabilitu evropských regionů s využitím indexu REDI (the Regional Entrepreneurship and Development Index) a zhodnocení postavení ČR v rámci EU z tohoto hlediska; dále pak s využitím indexu RCICz (Regional Competitiveness Index) zhodnotit české regiony a porovnat je mezi sebou.

K naplnění cíle práce je tedy nejprve nutné definovat a vymezit základní pojmy a základní východiska a souvislosti regionálního rozvoje včetně jednotlivých teorií regionálního rozvoje tak, jak se v průběhu doby vyvíjely. Na nich lze totiž velmi dobře vidět, že neexistuje žádný jednotný a univerzálně platný názor na problematiku regionálních disparit a regionální politiky. Mnohé z nich jsou totiž vyloženě protichůdné a vždy jsou jakýmsi logickým odrazem historického a kulturního vývoje v dané době a na daném místě. Před samotným praktickým zhodnocením podnikatelského prostředí evropských regionů je také třeba na základě rešerše odborné literatury nejprve obecněji definovat faktory, které na ně mají vliv. Posouzením těchto faktorů lze poté stanovit komplexní kvalitu podnikatelského prostředí daného regionu a srovnat ho s regiony jinými.

Indexy REDI a RCICz, použité v analytické části práce jsou takzvané složené indexy, což znamená, že jsou poskládány z řady dílčích ukazatelů a mají svou strukturu, stejně jako metodiku konstrukce. Často bývají rozčleněny na dílčí pilíře nebo sub-indexy. Právě stanovení metodiky, struktury a způsobu konstrukce jednotlivých indexů předchází samotné komparativní analýze. V rámci analýzy variability evropských regionů pomocí indexu REDI jsou stanoveny hypotézy: I. kvalita podnikatelského prostředí v hodnoceném roce 2017 je v regionech západní Evropy lepší než v regionech východní Evropy s bývalým socialistickým režimem; II. mezi indexem REDI a ukazatelem HDP na osobu v paritě kupní síly existuje silná souvislost.

V rámci analýzy českých regionů pomocí ukazatele RCICz jsou ověřovány hypotézy: III. Praha, jakožto hlavní město České republiky a klíčový pól růstu, se v souhrnném ukazateli RCICz v roce 2017 umístí na prvním místě; IV. Středočeský kraj, který obklopuje Prahu, a Jihomoravský kraj, který zahrnuje a obklopuje druhé největší město Brno, dosáhnou v souhrnném ukazateli RCICz v roce 2017 nadprůměrných výsledků a V. Moravskoslezský kraj, Karlovarský kraj a Ústecký kraj zaujmou v souhrnném ukazateli RCICz v roce 2017 poslední tři místa.

Regiony se pro potřeby práce rozumí regiony dle evropské klasifikace NUTS. Umožňují-li to disponibilní data, jsou evropské regiony hodnoceny na úrovni takzvaných regionů soudržnosti, tedy NUTS II. Analýza České republiky je pro větší podrobnost provedena na úrovni NUTS III (krajů). Použitá data pocházejí z různých veřejně dostupných zdrojů, například z databáze Českého statistického úřadu nebo Eurostatu. Hlavní metodou využitou v průběhu práce je metoda komparace, další využití metody jsou korelační analýzy, analýza a syntéza.

1 VÝCHODISKA A SOUVISLOSTI REGIONÁLNÍHO ROZVOJE

Před začátkem zkoumání samotného podnikatelského prostředí je nutné definovat si některé základní pojmy jako region, či rozvoj používané v problematice regionálního rozvoje a taktéž si osvětlit základní východiska a souvislosti, teorie a přístupy k regionálnímu rozvoji a roli podnikání v nich.

1.1 Region jako ústřední pojem regionálního rozvoje

V běžné mluvě se regionem rozumí nějaká část území, která se na základě určitých znaků a za určitým účelem vymezuje vůči jinému území. V teorii existuje celá řada přístupů, jak vymezovat regiony. Proces vymezování regionů obecně označujeme jako regionalizaci. Regiony je možné vymezovat například na základě fyzicko-geografických, socioekonomických, či dalších speciálních kritérií.

Fyzicko-geografickými kritérii se rozumí řeky, pohoří, lesy, podnebí, reliéf obecně. Mezi socioekonomická kritéria patří celková ekonomická úroveň, nezaměstnanost, odvětví zemědělské a průmyslové produkce, nebo třeba i kriminalita.

Obecně existují čtyři metody vymezování regionů:

- metodu generalizace textu,
- kartografická metodu,
- metodu vzdálenosti v n-rozměrném prostoru,
- metodu vymezování nodálních regionů. (Šilhánková, 2013)

Každá uvedená metoda je o něco složitější než ta předchozí a funguje na trochu jiném principu, ovšem všechny metody pracují s výše popsanými kritérii a cílem je definovat region tak, aby byl vnitřně co nejvíce homogenní, a naopak co nejvíce odlišný od ostatních.

Velmi často používaným dělením regionů je dělení na základě ekonomické vyspělosti regionu na regiony růstové, stagnující a problémové. (Šilhánková, 2013) Růstový region se vyznačuje dynamickým růstem stávajících ekonomických odvětví, vznikem nových odvětví a oborů, malou nezaměstnaností a migrací směrem do regionu. Ve stagnujícím regionu nedochází k žádným významnějším ekonomickým změnám a problémový region lze velmi jednoduše definovat jako opak růstového regionu. Problémové regiony se často dělí do tří podkategorií, a sice regiony strukturálně postižené, regiony hospodářsky slabé a regiony s vysokou nezaměstnaností. (Šilhánková, 2013) Někdy se lze setkat i s termínem venkovské regiony.

V rámci ČR mezi strukturálně postižené regiony patří zejména Ostravsko, a to z důvodu utlumení zdejšího těžebního průmyslu. Mezi typické hospodářsky slabé regiony a regiony s vysokou nezaměstnaností patří například Ústecko a Karlovarsko, jejichž území historicky spadalo do takzvaných Sudet. (Šilhánková, 2013) Šlo tedy o území osídlené především německým obyvatelstvem, které bylo po válce vysídleno.

Patrně úplně nejčastějším způsobem dělení regionů je ovšem dělení účelové a administrativní (někdy též normativní). Účelově jsou regiony vymezovány v rámci řešení nějakého zcela konkrétního problému, může se jednat například o vymezení oblastí největšího cestovního ruchu, oblastí s nejvíce znečištěným životním prostředím, nebo cokoli jiného.

Jak uvádí Minařík, Vystrčil a Borůvková (2013), administrativní (normativní) dělení je vymezení regionů politickým rozhodnutím a na základě zákonných norem do systému veřejné správy daného státu či nadstátního uskupení. Klíčová je zásada skladebnosti, která určuje, že regiony na stejné hierarchické úrovni se nesmí překrývat, a že sjednocením normativních regionů nižšího stupně získáme normativní region vyššího stupně. V ČR jsou normativní regiony vymezeny zejména těmito právními normami:

- ústavní zákon 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- ústavní zákon 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- zákon 128/2000 Sb., o obcích
- zákon 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností
- zákon 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje

Jak tedy vypadá jednotná klasifikace územně správních jednotek v rámci ČR, ukazuje následující tabulka č. 1:

Tabulka 1 Klasifikace územně správních jednotek v podmínkách ČR

Území	Označení	Charakteristika	Počet v ČR (k 1.1.2018)
Česká republika	NUTS 0	stát	1
Česká republika	NUTS 1	3–7 mil. obyvatel	1
Regiony soudržnosti	NUTS 2	0,8-3 mil. obyvatel	8
Kraje	NUTS 3	0,15-0,8 mil. obyvatel	14
Okresy	NUTS 4 (LAU 1)	-	76 (+ pražské obvody)
Správní obvody obcí s rozšířenou působností	SO ORP	-	206
Správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem	SO POU	-	388
Obec	NUTS 5 (LAU 2)	-	6 253

Zdroj: zpracováno dle Minařík, Vystrčil a Borůvková (2013)

Z tabulky č. 1 mimo jiné vyplývá, že v podmínkách České republiky splývají úrovně NUTS 0 a NUTS 1 v jednu. Cílem vytváření těchto normativních regionů je, aby regiony byly co do počtu obyvatel podobně velké a tedy srovnatelné, přesto je však nutno brát údaje o počtu obyvatel ve sloupci „charakteristika“ spíše orientačně, jelikož ve skutečnosti i přes široce nastavené rozpětí (0,8-3 mil. obyvatel NUTS 2) v praxi dochází někdy i k značnému překročení tohoto limitu (více než 12 mil obyvatel FR10-Ile de France, více než 10 mil. obyvatel ITC4-Lombardia atd.). Nevyrovnanost ve velikosti území a počtu obyvatel českých krajů je známá a má řadu důsledků. Jedním z nich, a to pro region velmi významným, je rozpočtové určení daní, kdy má každý kraj stanoveno vlastní samostatné procento příjmu, které získá z celkových příjmů pro kraje. Například Středočeský kraj tak dostává téměř 13,77 % z celkového příjmu, zatímco Karlovarský kraj pouze 3,77 % (více viz příloha A).

Regiony jsou založeny na určité uzavřenosti obytných, pracovních a obslužných funkcí a musí mít určitou populační velikost, aby mohly fungovat. V rámci daného regionu vždy můžeme vymezit jeho jádro a zázemí. Jádrem rozumíme místo, které se stalo základem pro další osídlení a pro strukturální vývoj regionu. Většinou se bude jednat o nejstarší a největší město regionu. V jádru jsou vždy soustředěny nejintenzivnější vztahy a vazby. Zázemím se rozumí okolní území, přiléhající k jádru. Často se lze setkat s pojmem spádové území, kterým se většinou

rozumí území, z kterého obyvatelstvo dojíždí do jádra za prací či jiným základním občanským vybavením, například veřejnou správou, ale i školstvím, zdravotnictvím nebo kulturou.

Regiony lze v obecné rovině popsat několika charakteristikami. Jedná se především o polohu a strukturu regionu. Polohu regionu lze také jinak nazvat jako exponovanost jádra a jedná se o polohu regionu či jeho jádra v širším systému osídlení. Tak například centrem Kraje Vysočina je Jihlava, ale v rámci celé České republiky se nejedná o příliš významné sídlo. Centry osídlení České republiky jsou okolí Prahy, Brna, Ostravska, severozápadní Čechy a okolí Pardubic a Hradce Králové. Struktura regionu je pak dána poměrem jádra a zázemí.

Důležitou otázkou při analýze regionů je otázka jejich hierarchizace. Z hlediska zařazování regionů do velikostních tříd se používá triáda makroregion, mezoregion a mikroregion, případně ještě subregion. (Šilhánková, 2013) Makroregion je rozsáhlé území obsahující několik menších jasně definovatelných oblastí. Společným jmenovatelem makroregionu bývá určitá kulturní, historická či ekonomická podobnost. Makroregionem je území jednoho státu či ještě větší území. Mezoregion je územně rozsáhlá jednotka s uzavřenými občanskými, obytnými a obslužnými funkcemi a teoreticky lze prohlásit, že by mohla fungovat samostatně. Nachází se zde administrativa vyššího stupně, rozsáhlé služby a zařízení typu vysokých škol nebo nemocnic. V podmínkách České republiky lze hovořit o krajích. Mikroregiony jsou prostorově menší území, kde jsou uzavřeny jen základní regionální procesy a kde je jen základní občanská vybavenost typu základních a středních škol, poliklinik a základní administrativy. V podmínkách České republiky lze hovořit o okresech či ještě menších historicky či kulturně definovaných územích (např. mikroregion Hlinsko, mikroregion Malá Haná).

1.2 Regionální rozvoj a přístupy k němu

„Regionální rozvoj regionu je proces – probíhající děj, realizovaný za účelem zvýšení kvality života v regionu. Obecně tedy platí, že úspěšný regionální rozvoj zvyšuje kvalitu života v regionu“. (Minařík, Vystrčil a Borůvková, 2013, s. 17)

Kromě pojmu regionální rozvoj se také lze setkat s pojmem regionální růst. Pojmem růst označujeme veličinu, které kvantitativně roste, zvyšuje se. Pojem rozvoj je širší a obecnější, zahrnuje i kvalitativní změny. Pojem regionální růst je tedy podmnožinou pojmu regionální rozvoj. Obecně lze rozlišovat dva přístupy k regionálnímu rozvoji, a to přístup akademický a přístup praktický.

Akademický přístup je, jak vyplývá z názvu, typický pro akademickou sféru. Regionální rozvoj v akademickém přístupu je předmětem zkoumání vědního oboru zvaného regionalistika. Cílem je pomocí dalších vědních disciplín, především ekonomie, matematiky a statistiky či geografie a s přihlédnutím k typickým geografickým a kulturním podmínkám v daných regionech definovat základní obecné principy a zákonitosti regionálního rozvoje.

Praktický přístup realizovaný jak orgány veřejné správy, tak soukromými subjekty má za cíl regionální rozvoj realizovat, samozřejmě i s pomocí principů a zákonitostí definovaných akademickým přístupem. Soubor konkrétních cílů, nástrojů a opatření, které mají vést k rozvoji regionu se nazývá regionální politika. Cílem regionální politiky je snižování disparit, tedy neopodstatněných rozdílů v ekonomické úrovni regionů.

V současné době se zažil pojem trvale udržitelný rozvoj. *„Trvale udržitelný rozvoj je definován jako rozvoj společnosti, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby, a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů“.* (ČR, 1992) Nejpoužívanější definicí trvale udržitelného rozvoje je definice poprvé použitá ve Zprávě pro Světovou komisi OSN pro životní prostředí a rozvoj z roku 1987, ta definuje trvale udržitelný rozvoj jako takový způsob rozvoje, který uspokojuje potřeby přítomnosti, aniž by oslaboval možnosti budoucích generací naplňovat jejich vlastní potřeby. (Korčák, 1991) Trvale udržitelný rozvoj stojí na třech pilířích – ekonomickém, sociálním a environmentálním a předpokládá určitou rovnováhu mezi nimi. Jednotlivé pilíře daného regionu lze měřit a posuzovat podle mnoha různých indikátorů. Mezi ekonomické indikátory lze zařadit velikost HDP, počet podnikatelských subjektů nebo míru nezaměstnanosti. Mezi sociální indikátory patří například podíl populace s určitou úrovní

vzdělání nebo počet zdravotnických zařízení a mezi environmentální indikátory třeba investice do životního prostředí, podíl energie vyrobené z obnovitelných zdrojů.

Trvale udržitelný rozvoj by se měl řídit řadou základních zásad a principů. (Minařík, Vystrčil a Borůvková, 2013) Mezi nejdůležitější principy patří právě propojení tří základních pilířů, jelikož žádné rozhodnutí zohledňující pouze jeden nebo dva pilíře není dlouhodobě efektivní. Klíčový je princip prevence a předběžné opatrnosti, jelikož prevence je vždy mnohem efektivnější a levnější než řešení již vzniklých problémů. Každé rozhodnutí je nutné zvažovat z hlediska dlouhodobých dopadů a taktéž je nutné uvědomit si, že kapacita životního prostředí je omezená. Nejedná se jen o zdroje surovin, ale také o omezenou schopnost absorpce znečištění a odpadů všeho druhu. Zásada zohlednění vztahu lokální – globální říká, že činnosti prováděné na místní úrovni ovlivňují globální úroveň, a to v pozitivním i negativním smyslu.

Právě proto vznikla takzvaná Místní Agenda 21, která je plánem dosažení trvale udržitelného rozvoje na místní úrovni, na úrovni obcí. (Kašpar, 2006) Agenda 21 vychází z filosofie, že velké množství problémů a jejich řešení má svůj původ na regionální a lokální úrovni skrze zapojení veřejnosti a každého jednotlivce. Stát a celá společnost se skládá z jednotlivců. Pokud by se podařilo dosáhnout toho, že by se každý choval zodpovědně a ohleduplně k vlastnímu okolí, došlo by tak vlastně k vyřešení globálních problémů. Každého přirozeně zajímá především to, co se děje v jeho okolí a v jeho obci než na druhém konci světa. V praxi se jedná například o péči o zeleň ve městě, bezpečné cesty do školy pro děti, třídění odpadu a mnohé další aktivity.

1.3 Teorie regionálního rozvoje podle vývojových etap

Teorii regionálního rozvoje existuje velký počet, přičemž jednotlivé teorie jsou často velice odlišné a vycházejí z odlišných principů. Základním dělením těchto teorií je dělení na teorie konvergenční a divergenční, podle toho, zda podle autorů převažují takzvané nivelizační procesy, nebo naopak procesy diferenciací. (Blažek a Uhlíř, 2011) Dle konvergenčních teorií převažují nivelizační procesy, takže regiony mají tendenci se k sobě svou ekonomickou úrovní automaticky přibližovat. Divergenční teorie naopak předpokládají, že dochází k automatickému prohlubování rozdílů mezi regiony. Samozřejmě autoři jednotlivých teorií téměř vždy předpokládají existenci obou typů procesů, některé z nich jsou ovšem silnější a převažují. Dalším dělením, které ale logicky navazuje na dělení předchozí je dělení na teorie intervencionistické a neintervencionistické a to podle role státu v ekonomice. Je zde obsažena i otázka principu solidarity a principu zásluhovosti. Divergenční teorie předpokládají automatické prohlubování rozdílů, a proto je potřeba existence určité autority – státu, která

svými zásahy bude podporovat slabší regiony a omezovat tak diferenciační procesy. Divergenční teorie tak bývají i intervencionistickými a naopak. Následující tabulka č. 2 představuje základní vývojové etapy teorií regionálního rozvoje.

Tabulka 2 Hlavní vývojové etapy teorií regionálního rozvoje

Přístup	Převažující teorie	Regionální politika
neoklasický (1920–1940)	teorie regionální rovnováhy	zvyšování mobility pracovních sil
keynesiánský (1950-1975)	teorie regionální nerovnováhy	investice do problémových regionů
neomarxistický (1970-1985)	teorie regionální nerovnováhy	neformulovány
neoliberální (1975-)	teorie regionální rovnováhy i nerovnováhy	decentralizace, podpora malých a středních firem
institucionální (1985-)	teorie regionální nerovnováhy	inovace, podpora malých a středních firem, networking

Zdroj: převzato z Blažek a Uhlíř (2011)

Z tabulky č. 2 vyplývá, že přístupy podporující malé a střední podnikání, a tedy přístupy kladoucí velký důraz na kvalitu podnikatelského prostředí, patří až k teoriím nejnovějším.

1.3.1 Neoklasické teorie regionálního rozvoje

Za vůbec nejstarší teorie regionálního rozvoje, nebo spíše za jejich předchůdce, bývají považovány takzvané lokalizační teorie. (Blažek a Uhlíř, 2011) Prvním zásadnějším modelem, který však v mnohém zůstává aktuální dodnes je takzvaný van Thünenův model zemědělské lokalizace. (Holman, 2017) Jedná se o kruhový model lokalizace zemědělské produkce, kdy je uprostřed modelu uvažován trh a v jednotlivých vzdálenostech od trhu jsou umístovány jednotlivé plodiny, a to podle jejich výnosnosti, odolnosti a dopravních nákladů. Nejbližší trhu je umístována zelenina, v dalším kruhu jsou lesy, jelikož dřevo bylo v době vzniku modelu (1826) stále základní surovinou. Za lesy následují obilná pole, a nakonec pastviny pro dobytek. Na van Thüvena navazovali další autoři, především Alfred Weber. Ten se zabýval takzvanou průmyslovou lokalizací. (Holman, 2017) V jeho modelu je předpokládán trh a jeden či více zdrojů surovin a cílem je co nejlepší lokalizace firmy. Weber tak definoval základní lokalizační faktory jako cena pracovní síly, dopravní náklady nebo již zmiňované naleziště surovin.

Weberův přínos také spočívá v definování takzvaných aglomeračních úspor, což je pojem platný a využívaný dodnes. Jedná se především o úspory vytvořené sdílením pracovního trhu, úspory plynoucí ze společného využívání infrastruktury, z šíření a sdílení technologií blízkých firem nebo z existence kvalitního vzdělávacího systému. Jiným směrem lokalizačních teorií jsou teorie zkoumající vzájemná lokalizační rozhodnutí firem – tzv. Hotellingův model.¹ Přínosem Hotellingova modelu je tak odklon od některých idealizovaných předpokladů neoklasické ekonomie, neboť je jasné, že každá firma se snaží dosáhnout co největšího podílu na trhu – snaží se dosáhnout monopolního postavení. Dalším teoretickým směrem je takzvané behaviorální paradigma. (Blažek a Uhlíř, 2011) Zastánci tohoto směru se snažili vyzdvihnout některé měkké faktory lokalizace.

Nejambicióznějším směrem lokalizačních teorií jsou ovšem jednoznačně teorie uspořádání ekonomiky jako celku. Jedná se především o model centrálních míst Waltera Christallera a Augusta Lösche. (Blažek a Uhlíř, 2011) Tento model vychází ze dvou základních parametrů a sice maximální vzdálenosti, ze které je zákazník ochoten pro dané zboží dojet a z minimální velikosti trhu umožňující existenci prodejního místa. Dále model vychází ze základní geografické zákonitosti, že dochází k poklesu počtu středisek v závislosti na jejich významu. Christaller přitom uvažoval jen maloobchodní funkci měst.² (Blažek a Uhlíř, 2011)

Na lokalizační teorie navazují růstové modely pokoušející se regionální hospodářský růst vysvětlit deduktivním způsobem. Růstové modely vycházejí z takzvané Cobb-Douglasovy produkční funkce (1) ve tvaru:

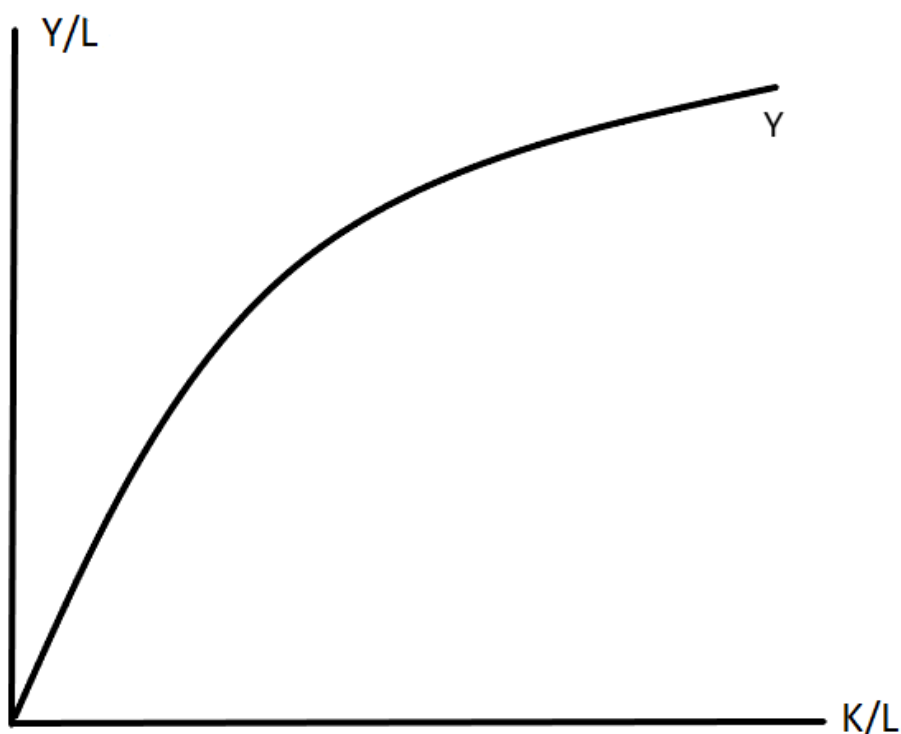
$$Q = f(K, L) * t \quad (1)$$

Produkce je funkcí kapitálu K a lidské práce L a závisí i na technickém pokroku t . Graficky je produkční funkce zachycena na obr. 1.

---

¹ Hotellingův model prodavačů zmrzliny na pláži. Dle Hottelina se oba prodavači pokusí převzít část trhu náležící svému konkurentovi, což znamená že se budou navzájem přibližovat místa odkud prodavači prodávají, až nakonec budou stát vedle sebe uprostřed pláže a opět budou oba obsluhovat jen polovinu pláže. Dopravní náklady v tomto modelu nesou zákazníci, kteří si pro zmrzlinu musí přijít, rozmístění prodavačů uprostřed pláže pro ně přitom není ideální.

² Hierarchie centrálních míst je podle Christallera vytvářena třemi různými způsoby. Tržní princip (k3) minimalizuje počet středisek nutný k obslužení daného území. Dopravní princip (k4) minimalizuje délku komunikací spojujících střediska a administrativní princip (k7) podle kterého celý šestiúhelník nižšího řádu spadá do jediného šestiúhelníku vyššího řádu.

Obrázek 1 Produkční funkce

Zdroj: vlastní zpracování

K/L je kapitálová vybavenost, tedy objem kapitálu připadající na jednotku práce a Y/L je produktivita práce. V krátkodobém období se uvažuje pouze pohyb kapitálu a migrace, díky kterým se vyrovnávají rozdíly mezi regiony, v dlouhém období se projevuje i technologický růst.

Jednosektorový model uvažuje pouze jedno ekonomické odvětví a homogenní produkt, takže nemá smysl, aby regiony mezi sebou obchodovaly. Disparity mezi regiony vznikají na základě odlišného tempa růstu kapitálu, pracovních sil a kvůli rozdílům v technologické úrovni.

Dvousektorový model opouští nerealistický předpoklad existence pouze jednoho odvětví, uvažuje existenci více, pro zjednodušení dvou odvětví s různou produktivitou. Z tohoto důvodu dochází ke vzniku meziregionálního obchodu, neboť jednotlivé regiony získávají komparativní výhody při produkci jednotlivých druhů zboží a služeb. Ekonomický růst a disparity mezi regiony jsou způsobeny přesunem výrobních faktorů mezi regiony, přesunem výrobních faktorů mezi odvětvími v rámci jednoho regionu a rozdílnou technologickou úrovní. I dvousektorový

model je modelem konvergenčním, neboť předpokládá nivelizační mechanismus začínající zvýšením poptávky produkovaném hlavním sektorem jednoho regionu. To má za následek zvýšení ceny i zisku, což způsobí zvýšení mezní produktivity kapitálu i pracovních sil. Do tohoto sektoru tak proudí kapitál z ostatních sektorů i jiných regionů až dojde k vyrovnání mezní produktivity kapitálu. Taktéž zvýšená poptávka po pracovních silách zvedne jejich cenu, což povede k přesunu pracovních sil až do bodu vyrovnání mezd mezi jednotlivými sektory. I dvousektorový model však pracuje s nerealistickými předpoklady, především s neexistující dokonalou mobilitou pracovních sil mezi regiony i mezi odvětvími v rámci jednoho regionu.

V 50. a 60. letech 20. století docházelo k velkému rozvoji informačních technologií, statistických a matematických metod. To vedlo k vytvoření modelů takzvaného růstového účetnictví, spojeného především se jmény ekonomů Roberta Solowa a Trevora Winchestera Swana. Dle mnoha provedených empirických výzkumů se zjistilo, že rozdíly v produktivitě práce zodpovídají až za čtyři pětiny rozdílů mezi vstupy a výstupy jednotlivých ekonomik. Produktivitu výrobních faktorů přitom zvyšují technologie. Díky modelům růstového účetnictví tak došlo k narušení představy, že technologie považované růstovými modely za exogenní faktor přispívají k vyrovnávání regionálních disparit. I tak lze ovšem konstatovat, že neoklasické teorie jsou teoriemi konvergenčními a neintervencionistickými, založenými především na představě dokonalé mobility výrobních faktorů.

1.3.2 Teorie skupiny jádro-periferie

Velká ekonomická krize v 30. letech minulého století znamenala velké změny v chápání ekonomických procesů. Dále se nebylo možno spoléhat pouze na neviditelnou ruku trhu, která všechny problémy sama automaticky vyřeší. Začal se klást důraz na úlohu státu, který měl svými zásahy ekonomiku řídit a usměrňovat. Jedná se o takzvané keynesyánské období. Sám John Maynard Keynes nevěnoval regionálnímu aspektu ekonomiky téměř žádnou pozornost, nicméně na základě jeho učení vznikly teorie regionálního rozvoje, obecně známé jako teorie skupiny jádro-periferie. (Holman, 2017)

Nejbližší keynesiánskému pojetí ekonomiky je pravděpodobně Harrod-Domarův růstový model vytvořený ve 40. letech minulého století. (Blažek a Uhlíř, 2011) Podle tohoto modelu existují v ekonomice dva procesy, důchodotvorný efekt a kapacitotvorný efekt. Aby docházelo k rovnovážnému vývoji ekonomik, musí důchody obyvatelstva (poptávka) a zvyšování výrobních kapacit (nabídka) růst rovnoměrně. Dle Domara však v ekonomice neexistuje žádný mechanismus, který by toto zaručoval. Harrod dále rozlišil čtyři míry růstu. Přirozený růst je dán přírůstkem obyvatelstva a technologiemi, zaručená míra růstu udržuje rovnost plánovaných

úspor a investic, anticipovaná míra růstu je taková, kterou očekávají jednotlivé subjekty na trhu a podle toho se rozhodují a konečně reálná míra růstu se měří ex-post. Aby docházelo k rovnovážnému růstu ekonomiky, musí si být dle Harroda přirozená míra, zaručená míra a anticipovaná míra rovny.

Větší regionální rozměr má teorie exportní báze. (Blažek a Uhlíř, 2011) Podle ní existuje v každém regionu základní exportní sektor a doplňkový sektor, jehož smyslem je zabezpečení fungování exportního sektoru. Podmínkou růstu regionu je silný exportní sektor a velký export. Různorodost regionů a jejich odlišný vývoj je tedy výsledkem rozdílných exportních sektorů a ekonomicky slabé regiony se musí soustředit na nalezení a rozvoj svého exportního sektoru. Tato teorie je nicméně založena na příkladu osídlování Severní Ameriky a Austrálie a zanedbává fakt, že evropské regiony se vyvíjely odlišně, gradualisticky. (Blažek a Uhlíř, 2011)

Asi nejtypičtějším teoriemi této skupiny jsou ovšem teorie kumulovaných příčin a teorie růstových pólů. (Perroux, 1983) Dle teorie kumulovaných příčin existuje takzvaný spirálový efekt, kdy změna jednoho faktoru vyvolává změny v řadě jiných faktorů. Ekonomický růst podmiňuje další ekonomický růst, a naopak ekonomické problémy vyvolávají jen další ekonomické problémy. Tendence vedoucí ke stabilizaci jsou velmi slabé. Navíc rozvinuté regiony negativně ovlivňují zaostalé regiony pomocí takzvaných backwash efektů. Jedná se například o migraci talentovaných a vzdělaných jedinců ze zaostalých regionů neboli periferií do regionů rozvinutých a prosperujících. Existují i pozitivní efekty (spread effects) jako třeba šíření technologií z vyspělých regionů do zaostávajících, ale ty ve výsledku nejsou tak silné. Východiskem je tedy podpora státu, která by měla rozdíly smazat, nebo alespoň zpomalit rozevírání nůžek mezi regiony. S touto teorií souvisí i teorie růstových pólů, podle níž se růst projevuje v bodech (pólech). V pólech totiž vzniká takzvané hnací odvětví, tj. ekonomické odvětví, které dynamicky roste a vytváří nové inovace. Na toto hnací odvětví se postupně navazují další odvětví a infrastruktura. Na základě této teorie existovaly snahy o umělé vytvoření růstového pólu, které se ovšem příliš neosvědčily. Velké automobilové, hutnické či ocelářské závody se časem vyčerpaly a vedly k velkým strukturálním problémům daných regionů.

Obecně lze konstatovat, že teorie skupiny jádro-periferie jsou teoriemi divergenčními a intervencionistickými. Je třeba, aby stát výrazně podporoval periferie, aby tak zabezpečil jejich růst. Konkrétními nástroji jsou dotace, úvěry, daňové úlevy, rozvoj státních podniků a vládní investice do infrastruktury. Takovýto postup je nicméně velkou zátěží veřejných rozpočtů, postupem času nutně vede k zadlužení a snahy o jeho aplikaci většinou vedou k rozvoji

„montoven“, a ne vyspělé ekonomiky s vysokou přidanou hodnotou založenou na technologiích a inovacích. (Blažek a Uhlíř, 2011)

1.3.3 Strukturalistické teorie

Dnes již pravděpodobně překonanými teoriemi jsou strukturalistické teorie založené na Marxově učení. Dle těchto teorií je klíčová existence struktur s pevně danou hierarchií a řádem, přičemž role jednotlivce a jeho možnost něco změnit je minimální. Tyto teorie se většinou ani nesnažily formulovat nějaké zásady pro regionální politiku, neboť regionální disparity jsou podle nich jen prostorovým vyjádřením strukturálních a sociálních nerovností. Regionální politika je neúčinná, protože řeší jen důsledky a nikoli příčiny sociálních a strukturálních nerovností.

Globální strukturalistickou teorií je teorie závislosti, která vysvětluje nerovnoměrný rozvoj ve světovém měřítku. Rozšířená byla tato teorie především v Latinské Americe. Dle této teorie nejvyspělejší světové ekonomiky účelově vykořisťují periferie a prohlubují tak jejich zaostalost. Hlavními příčinami jsou nutnost rozvojových zemí udržet export, čímž je jim znemožněno vytvoření silného domácího trhu a dále silné monopolní postavení vyspělých zemí v oblasti obchodu i technologií. (Blažek a Uhlíř, 2011)

Další podobnou teorií je teorie mezinárodní dělby práce (Massey, 1984), která upřesňuje, že za vykořisťování jsou zodpovědné velké firmy a korporace, které využívají zaostalé země jako zdroje levné pracovní síly a dalších vstupů. Navíc je v těchto zemích nízká úroveň právní ochrany a regulace práce, což firmám, které sem alokují své výrobní a továrny umožňuje vykořisťovat obyvatelstvo tak, jak by to ve vyspělých zemích nebylo možné.

Poměrně dost kontroverzní teorií je teorie nerovné směny, neboť zcela zpochybňuje obecně přijímanou teorii komparativních výhod v mezinárodním obchodu. Dle autora této teorie Arghiri Emmanuela (1972) mezinárodní obchod neprobíhá ku prospěchu obou zúčastněných stran, ale jednoznačně zvýhodňuje vyspělé země. Podle této teorie ceny neurčuje nabídka a poptávka, ale výrobní náklady v místě výroby a hlavním důvodem pro odlišnou výši nákladů jsou odlišné mzdy. Vysoké mzdy nejsou důsledkem pokroku, ale naopak klíčovým faktorem růstu. Emmanuel tvrdí, že neexistuje žádná země, která by dosáhla ekonomického rozvoje v období, kdy měla nízké mzdy. Řešením problémů by bylo skokové zvýšení mezd v zaostalých zemích až o 100 % a omezení mezinárodního obchodu. Tato teorie se obtížně kritizuje, neboť vychází z naprosto odlišných předpokladů než většina ostatních teorií či přístupů obecně.

Teorie mezoekonomiky vycházející z prací Stuarta Hollanda (1976) se v mnohém podobá výše zmíněné teorii mezinárodních dělb práce. Holland vnímá regionální disparity jako důsledek nerovného rozdělení ekonomické moci. V průběhu 20. století vzniklo mnoho obrovských firem, mezinárodních korporací, které tak dle Hollanda vytvořily nový zvláštní sektor-mezoekonomiku. Tyto firmy na svých trzích dosahují velmi silného, až monopolního postavení a díky své lobbovací síle koncentrují nejen ekonomickou, ale i politickou moc. Kromě ekonomických faktorů, jako využívání a udržování levné pracovní síly, mají tyto korporace díky lobbistickým tlakům vliv i na regionální politiku, která by měla pomáhat zaostalým regionům, ale není dostatečně účinná. Řešení Holland (1976) spatřuje pouze v zásadním posílení role státu a role státních firem v ekonomice.

Další významnou teorií je teorie výrobních cyklů. Teorie výrobních cyklů (Vernon, 1979) pokládá za důvod existence regionálních disparit fakt, že výrobky se dle fáze jejich životního cyklu vyrábějí v různě vyspělých zemích, respektive že výroba se s měnící fází životního cyklu výrobku přesouvá z vyspělých zemí do zaostalých. Nový výrobek vždy vzniká ve vyspělých zemích, neboť k jeho vzniku jsou potřeba inovace, technologie a kvalifikované pracovní síly. Po zvládnutí technologie výroby a standardizace výrobku vyspělý region ztrácí svou komparativní výhodu a firma přesouvá výrobu do zaostalého regionu, kde může těžit z nekvalifikované, a tudíž levné pracovní síly. Zaostalé regiony tak ale ztrácejí motivaci a nemají žádnou šanci vybudovat vyspělou ekonomiku založenou na znalostech, inovacích a vysoké přidané hodnotě. Slouží pouze jako „montovny“.

Obecně lze strukturalistické teorie považovat jednoznačně za divergenční, přičemž většinou nenabízejí žádná doporučení pro regionální politiku, ale pouze radikální celospolečenská řešení. Dnes jsou již jako celek historicky překonané a v praxi se ukázalo, že jejich radikální řešení nefungují a vedou k mnohem větším problémům. (Blažek a Uhlíř, 2011)

Na nastupující globalizaci začaly postupně reagovat post-strukturalistické teorie. Ty se snažily vysvětlit, proč různé regiony reagují na nastupující globalizaci odlišně. (Blažek a Uhlíř, 2011) Především sem spadá teorie územní dělby práce, která poukazuje a podrobně rozpracovává funkční dělbu práce mezi regiony v rámci jednoho odvětví. Jde o fakt, že management a technologicky vyspělé závody mohou sídlit v jednom regionu a výroba různých součástek, ke kterým není potřeba kvalifikovaná pracovní síla, v regionu jiném. Firmy se chovají „prostorově“, tedy aktivně využívají, či spíš zneužívají regionálních rozdílů k maximalizaci zisku a prohlubují tak regionální disparity.

Lze sem zařadit také takzvané „diskuse o lokalitách“, či „problematiku lokalit“, které opustily globální pohled a začaly se soustředit na zkoumání mikroregionů. Poprvé zde začaly být zdůrazňovány vnitřní zdroje regionu a jeho vlastní potenciál. (Blažek a Uhlíř, 2011)

1.3.4 Neoliberální teorie

V 80. a 90. letech 20. století se dostávaly do popředí nové teorie reagující na problémy keynesiánství a v mnohém navazující na starší neoklasické teorie. Autoři ovšem opustili některé nerealistické předpoklady jako je dokonalé konkurence a dokonalá mobilita výrobních faktorů a nahradili je konceptem aglomeračních úspor. (Blažek a Uhlíř, 2011)

Teorie závislosti na zvolené cestě (path dependance) tvrdí, že pro pochopení vývoje daného regionu a určení jeho silných a slabých stránek je nejprve potřeba pochopit jeho historický vývoj a souvislosti. (David, 1985) Velkou roli hrají systémové úspory vznikající v administrativě nebo díky technologiím

Nejvýznamnějším směrem v rámci těchto teorií je ale takzvaná nová ekonomická geografie navazující na koncept centrálních míst. Představitelé tohoto směru se snažili o prostorové modelování ekonomických aktivit mimo jiné s cílem vysvětlit, proč se obyvatelstvo a ekonomické aktivity koncentrují ve velkých městech a vyspělých regionech. (Fujita, Krugman, Venables, 1999) Hlavní odpovědi jsou dle těchto autorů právě aglomerační úspory, tedy úspory plynoucí z velikosti trhu, sdílení administrativy a infrastruktury, menších dopravních nákladů atd.

Je obtížné jednoznačně určit, zda jsou neoliberální teorie divergenční, či konvergenční, neboť jejich autoři nevyžadují dosažení úplné rovnováhy mezi regiony. Jejich hlavními body jsou tlak na decentralizaci, aglomerační úspory a individuální přístup k regionům dle jejich zvolené cesty.

1.3.5 Institucionální teorie

Zhruba od 80. let 20. století se začala vyvíjet dnes poměrně populární institucionální ekonomie kritizující často příliš mechanické a matematické starší přístupy. Její čelní představitel americký ekonom Richard Nelson (2005) tvrdí, že klasická ekonomická teorie dosud nevěnuje dostatečnou pozornost celkem třem faktorům, které jsou současně důležitým klíčem k pochopení rozdílů v míře ekonomického růstu. Zprv se jedná o technologie a míru technologického pokroku, které většina teorií zkrátka považuje v daném čase a prostoru za dané, a dále je nezkoumá. Dle Nelsona ovšem technologický pokrok a inovace představují

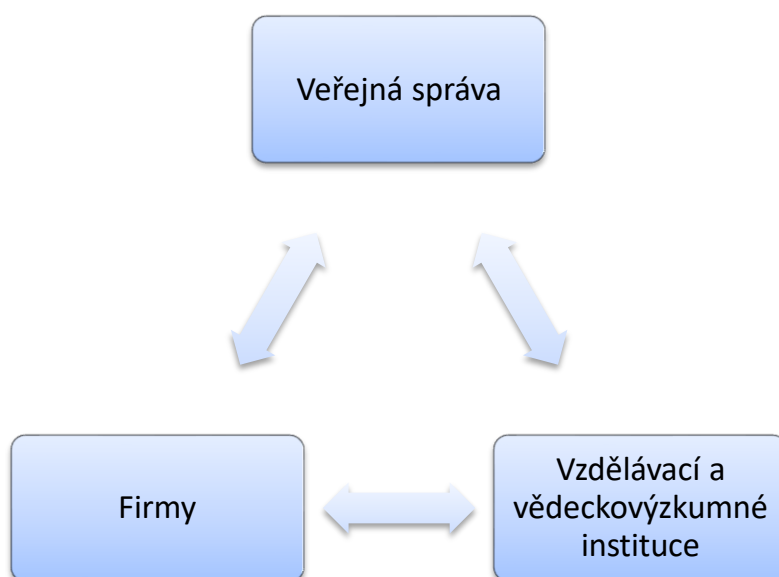
trvalé narušení ekonomické rovnováhy. Míra technologického pokroku je pak dána historickým vývojem regionu, jeho zvolenou cestou (path dependance) a řadou zcela náhodných nepředpověditelných faktorů. Zadruhé se jedná o chybné a zjednodušené pojetí firmy. Dle Nelsona stávající teorie vůbec neusilují o pochopení složitých vztahů firmy s konkurencí, odběrateli, dodavateli a způsobů komunikace s nimi. Vnitropodniková organizace, způsoby řešení problémů a úroveň komunikace se přitom v jednotlivých firmách velmi liší. Posledním, třetím faktorem jsou instituce, kterými Nelson myslí především zvyklosti, hodnoty, praktiky a rutinní chování. Jedná se o takzvané měkké faktory. Z hlediska regionálního rozvoje institucionální teorie vychází z daných předpokladů a z důvodu nepostihnutelnosti výše zmíněných faktorů se nesnaží o stanovení jedné všeobjímající teorie, ale spíše jen o dílčí rady a doporučení.

Prvními teoriemi této skupiny jsou teorie výrobních okrsků a teorie flexibilní specializace. Vychází z poznatků italských ekonomů, například Bagnasca (1977), kteří zkoumali organizaci výroby a instituce v některých regionech Itálie. Regiony jako Lombardie a Piemont zaznamenaly v poválečném období velký ekonomický růst, který ovšem nebyl založený na urbanizaci nebo vyspělé průmyslové společnosti, ale jeho základem byla pospolitosť místních kultur, tradice a důvěra, která se projevovala v intenzivní spolupráci menších firem. Tyto závěry později potvrdili i další autoři, kteří zdůraznili i činnost místní politické scény. (Tarrow, 1977) Došlo tak k potvrzení důležitosti těchto měkkých faktorů na ekonomický rozvoj regionu, problémem je však zůstala jejich nepřenositelnost. Obecně ale lze konstatovat, že značná flexibilita, důvěra a spolupráce firem, ideálně spojená i s kvalitní veřejnou správou, což by se dalo jednoduše definovat i jako kvalitní podnikatelské prostředí vedou k ekonomickému rozvoji regionů. (Blažek a Uhlíř, 2011)

Teorie učících se regionů zdůrazňuje roli technologií a inovací. Inovace a vědomosti, schopnost učit se jsou klíčové vlastnosti k udržení konkurenceschopnosti regionu v globalizované ekonomice 21. století. Dle autorů této teorie (např. Lundvall, Reich, 1992) je v globalizovaném světě s poklesem dopravních nákladů, snižováním překážek obchodu a rozvojem komunikací většina výrobních faktorů již všude dostupná. Za imobilní výrobní faktor lze považovat schopnost učit se. A právě schopnost firem a regionů učit se je dána vnějším prostředím, sítí a intenzitou vztahů s dalšími subjekty, institucionální strukturou, politickou strukturou, sociálními a kulturními hodnotami obyvatelstva daného regionu, nevládními organizacemi a jejich činnostmi. Problémem zůstává omezená míra přenositelnosti.

Právě podporou konkurenceschopnosti a schopnosti učit se a vytvářet nové inovace se zabývají regionální inovační systémy. Lundvall (1992) definoval RIS jako systém, skládající se z prvků a vztahů, které se účastní tvorby, šíření a využití nových a ekonomicky užitečných znalostí. Jedná se o cílenou podporu firem pomocí intenzivní provázanosti a spolupráce mezi universitami a vzdělávacími institucemi obecně na jedné straně a firmami na straně druhé. Klíčovou roli hraje i spolupráce s inovačními centry, finančními institucemi, sdruženími a vládními agentury. Takto široká a kvalitní síť vztahů a spolupráce mezi jednotlivými aktéry vede k usnadnění tvoření, šíření a využívání znalostí a inovací.

Obdobnou teorií je koncept triple helix (trojitá šroubovice) inspirovaný šroubovicí deoxyribonukleové kyseliny. Jednotlivé vrcholy šroubovice tvoří veřejná správa, firmy a vzdělávací instituce. Opět je nutná intenzivní spolupráce všech aktérů tak, aby každý měl dobré povědomí o problémech a potřebách zbylých dvou aktérů. Spolupráce všech tří opět vede ke vzniku nových inovací.

Obrázek 2 Triple helix

Zdroj: zpracováno dle Blažek a Uhlíř (2011)

Velmi populárním konceptem regionálního rozvoje v současnosti jsou klastry. Klaster představuje koncentraci vzájemně oborově provázaných firem, dodavatelů, poskytovatelů služeb, ale i finančních institucí, vzdělávacích a vědeckotechnických institucí a různých přidružených agentur. Cílem je opět posílení efektivity a konkurenceschopnosti firem, vychování budoucích zaměstnanců, tvorba nových inovací a technologií.

Posledními důležitými koncepty, které je nutno zmínit jsou koncepty globálních hodnotových řetězců a globálních produkčních sítí. (Gereffi a Korzeniewicz, 1990) Jedná se vlastně o pokus

vysvětlit organizaci výroby v složitém globalizovaném světě. Východiskem je, že v dnešním světě se nejen složité technické výrobky, ale často i výrobky naprosto běžné vyrábějí prostřednictvím spolupráce řady firem rozptýlených po celém světě s využitím různých surovin, kapitálu a know-how. Tyto koncepty se tedy snaží o jejich popis, neboť jednotlivé národní statistiky již často nejsou schopny identifikovat procesy, které vedou k rozdílům v tvorbě inovací a ekonomické úrovni jednotlivých regionů. Tyto koncepty docházejí k závěru, že neustálá tvorba nových inovací a tvorba globálních vazeb a řetězců jsou důležitými pro udržení konkurenceschopnosti a ekonomický rozvoj regionů.

Institucionální směry obecně prosazují individuální přístup k rozvoji jednotlivých regionů na základě poznání jeho minulosti a zvolené cesty. Klíčovými faktory jsou inovace, technologie, podpora malých a středních firem, tvorba ekonomických a sociálních sítí mezi firmami a dalšími subjekty na základě důvěry, kvalitní a otevřené instituce a veřejná správa, vytvoření kvalitního a přátelského podnikatelského prostředí. Je obtížné určit, zda jsou tyto teorie divergenční, či konvergenční, nicméně je zřejmé, že bez existence výše zmíněných faktorů může region v dnešním globalizovaném světě uspět jen velmi obtížně. Podpora malých a středních firem a podpora rozmanitosti a tvorby inovací jsou dnes základními stavebními kameny strategií regionálního rozvoje všech vyspělých států i Evropské unie.

2 OBECNÉ FAKTORY HODNOCENÍ PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ

Kvalita podnikatelského prostředí a podpora malých a středních podniků jsou označovány jako klíčové pro rozvoj regionů. Kvalitu podnikatelského prostředí lze definovat jako agregátní výsledek dlouhodobé akumulace různorodých vlivů, generovaných aktivitami podnikatelských i nepodnikatelských subjektů. (Viturka, 2010) Neexistuje žádný závazný způsob, jak v obecné rovině dělit jednotlivé faktory, neboť každý index či ukazatel (studie Doing Business světové banky, REDI, RCI) zabývající se podnikatelským prostředím má svou originální metodiku konstrukce a využívá různá data. Viturka (2010) dělí jednotlivé faktory do základních skupin takto:

- obchodní faktory (faktor blízkosti trhů, faktor koncentrace významných firem, faktor přítomnosti zahraničních firem)
- pracovní faktory (faktor dostupnosti pracovních sil, faktor kvality pracovních sil, faktor flexibility pracovních sil)
- infrastrukturní faktory (faktor kvality silnic a železnic, faktor kvality informačních a komunikačních technologií, faktor blízkosti mezinárodních letišť)
- lokální faktory (faktor podnikatelské infrastruktury, faktor kvality veřejné správy)
- cenové faktory (faktor ceny práce, faktor ceny nemovitostí)
- environmentální faktory (faktor urbanistické a přírodní atraktivity území, faktor kvality životního prostředí)

2.1 Obchodní faktory

Obchodní faktory mají pro celkovou kvalitu podnikatelského prostředí zásadní význam. Do této skupiny lze zařadit otázky blízkosti jednotlivých trhů, či koncentrace významných firem, takže firma může realizovat některé aglomerační úspory.

2.1.1 Faktor blízkosti trhů

Jedná se o velikost a potenciál daného vnitřního trhu regionu, a dále o geografickou polohu daného regionu v souvislosti s velikostí a ekonomickými potenciály nejlépe dostupných vnějších trhů. Firmy samozřejmě nepůsobí pouze na domácích trzích, ale mají obchodní styky i s dalšími regiony, přičemž na různých trzích často volí různé obchodní strategie s ohledem na kulturní, sociální a institucionální rozdíly mezi regiony. Přístup k vnějším trhům poskytuje

firmám nové příležitosti, a možnosti odbytu pro své zboží, nicméně taky znamená existenci větší konkurence a nutí firmy vytvářet nové inovace a zvyšovat produktivitu. V dnešní globalizované ekonomice postupně dochází k odstraňování obchodních překážek a prohlubuje se ekonomická integrace, takže geografická vzdálenost mezi regiony hraje čím dál menší roli. V rámci Evropské unie existuje jednotný trh spočívající v existenci čtyř základních ekonomických svobod, tedy ve volném pohybu zboží, osob, služeb a kapitálu.

Je třeba si uvědomit, že rozmístění hlavních koncentrací trhů je výsledkem dlouhodobého historického, politického a ekonomického vývoje a možnosti ovlivnění tohoto faktoru jsou proto velmi limitované. Určité možnosti skýtá zahraniční politika daného regionu, v tomto případě tedy pouze státu. Představitelé zahraniční politiky mohou podporovat aktivity domácích firem v zahraničí buď lobbingem, či obecně zlepšováním vzájemných vztahů mezi oběma státy. Dále mohou lákat zahraniční firmy na různé investiční pobídky, svou roli hraje i zlepšování logistiky a kvalitního dopravního spojení.

V rámci České republiky existuje česká agentura na podporu obchodu známá jako CzechTrade založená Ministerstvem průmyslu a obchodu s cílem rozvíjet mezinárodní obchod a vzájemnou spolupráci mezi českými a zahraničními subjekty. Mezi její hlavní služby patří poradenství, informační a asistenční služby o zahraničních trzích a vyhledávání obchodních kontaktů v zahraničí. (CzechTrade, 2019) Další důležitou organizací je Česká exportní banka, což je specializovaná bankovní instituce založená za účelem podpory vývozu. Posláním České exportní banky je poskytovat finanční služby související s vývozem, podporovat český export bez ohledu na velikost kontraktu, budovat povědomí o České republice ve světě, a tím posilovat konkurenceschopnost České republiky (Česká exportní banka, 2019). Důležitá je i činnost Exportní garanční a pojišťovací společnosti, která poskytuje vývozcům pojišťovací služby (Exportní garanční a pojišťovací společnost, 2019).

2.1.2 Faktor koncentrace významných firem

Existence velkých a významných firem má pro region pozitivní vliv, neboť ty na sebe mohou navazovat další firmy a vytvářet výrobní, obchodní, finanční a další možnosti spolupráce. Víturka (2010) spatřuje hlavní pozitivní efekty koncentrace významných firem v regionu v těchto oblastech:

- ve stimulaci rozvoje specializovaných dodavatelů materiálových a nemateriálových vstupů pro finalizaci výroby ve velkých firmách (indukující příznivé podmínky pro tvorbu úspor z rozsahu,

- ve stimulaci užší výrobní, obchodní, finanční a další spolupráce (včetně transferu know-how) cílené na zvyšování produkce a kvality výrobků a služeb,
- při vytváření nových příležitostí pro rozšiřování trhů u dodavatelů velkých firem.

Faktor koncentrace významných firem je tak vlastně praktickou aplikací teorie růstových pólů patřící do skupiny jádro-periferie. Velké firmy zabývající se typicky hutnickým, strojírenským, či chemickým průmyslem vytvářejí hnací odvětví, okolo kterého vzniká růstový pól, jinak řečeno se na něj navazují další podpůrná odvětví, především nejrůznější druhy služeb. To ve výsledku vede k ekonomickému rozvoji regionu. Velkou hrozbou je ale zánik hnacího odvětví z důvodu strukturálních a technologických změn v ekonomice. Ztráta zaměstnání pracovníků těchto velkých firem znamená ztrátu jejich kupní síly a postupně tedy i zánik podpůrných odvětví a velké ekonomické problémy pro celý region.

Nejvýznamnějším nástrojem, kterým lze ovlivnit tento faktor, jsou investiční pobídky. Důležitou roli zde hraje Agentura pro podporu podnikání a investic neboli CzechInvest. Jedná se o státní příspěvkovou organizaci podřízenou Ministerstvu průmyslu a obchodu České republiky. Hlavní agendou CzechInvestu je dojednávání tuzemských a zahraničních investic z oblasti výroby, strategických služeb a technologických center. Dále podporuje malé, střední a začínající inovativní podnikatele, podnikatelskou infrastrukturu a inovace, poskytuje poradenství a kontakty. (CzechInvest, 2019)

2.1.3 Faktor přítomnosti zahraničních firem

Význam tohoto faktoru je obdobný jako u výše popsaného faktoru koncentrace významných firem. Zahraniční investice přímo pomáhají při tvorbě nových pracovních míst a stimulují ekonomiku. Zahraniční investice také danou zemi, či region více integrují do globální ekonomiky. Viturka (2010) v souvislosti s tímto faktorem zmiňuje takzvané přelévací efekty (spill-over effects) spočívající především v transferu technologií a manažerského know-how.

Stejně jako u předchozího faktoru jsou nejvýznamnějším nástrojem ovlivnění investiční pobídky. Ty mohou mít různou formu, například se jedná o daňové úlevy, či úplné osvobození od daně z příjmu právnických osob, podpora tvorby nových pracovních míst, podpora rekvalifikací a školení, převod pozemků ve vlastnictví státu za zvýhodněnou cenu.

Dle CzechInvestu byly díky investičním pobídkám od roku 1998 přilákány investice v celkové výši okolo 908 mld. Kč, a bylo vytvořeno okolo 194 tisíc pracovních míst (CzechInvest, 2019). Je však nutné si uvědomit, že investiční pobídky jsou nástrojem, který deformuje rovná pravidla hospodářské soutěže, a proto jsou regulovány legislativou. (ČR, 2001)

2.2 Pracovní faktory

Lidská práce je vedle půdy a kapitálu základním výrobním faktorem, tudíž její kvalita a dostupnost v daném regionu se významným způsobem podílí na jeho ekonomické úrovni a vyspělosti. Do této skupiny tedy spadá faktor dostupnosti pracovních sil, faktor kvality pracovních sil a faktor flexibility pracovních sil.

2.2.1 Faktor dostupnosti pracovních sil

Faktor lze vnímat jako počet ekonomicky aktivního obyvatelstva, či celkovou regionální nabídku pracovních sil na trhu práce, která musí být dostatečně velká.

Ta je dána řadou faktorů počínaje přirozeným a mechanickým pohybem obyvatelstva. Přirozeným pohybem obyvatelstva rozumíme přirozenou obměnu obyvatelstva výměnou narozených za zemřelé. Přirozený přírůstek (úbytek) je rozdílem mezi počtem narozených a počtem zemřelých. Přirozený přírůstek v daném regionu je výsledkem dlouhodobých společenských a kulturních trendů a ovlivnit ho velice obtížné. Mechanickým pohybem obyvatelstva rozumíme migraci. Mikroekonomické migrační modely řeší otázku, z jakých důvodů lidé migrují. Lidé samozřejmě mohou migrovat, jestliže v jejich zemi zuří válka, či jsou vystaveni pronásledování z politických důvodů, kromě toho jsou ovšem motivy ekonomické. E. Taylor (1995) tvrdí, že lidé migrují, jestliže jejich čistý užitek z migrace je větší než náklady na migraci. Užitek z migrace je zde chápán jako funkce očekávané mzdy a rizika jejího dosažení a diskontovaná čistou hodnotou očekávaných budoucích příjmů. Makroekonomické migrační modely se zabývají otázkou odkud a kam lidé migrují. Základní zákon migrace dle S. Oeberga (1995) je dán pohybem kapitálu. Různá úroveň mezd zapříčiněná rozdílným poměrem pracovní síly a kapitálu způsobuje migrační toky. V dlouhém období se však úroveň vyrovnává. Kromě těchto demografických faktorů, ale hraje roli například i kvalita dopravní infrastruktury, tak aby i lidé ze sousedních regionů mohli reálně nabízet svoji práci v daném regionu a další faktory.

Klíčová je otázka úrovně nezaměstnanosti. Dlouhodobě nezaměstnaní ztrácejí pracovní návyky a jejich opětovné zařazení do pracovního procesu je obtížné. Vysoká míra nezaměstnanosti tak de facto snižuje reálný potenciál nabídky pracovních sil v daném regionu. Stát by měl podporovat aktivní politiku zaměstnanosti například prostřednictvím rekvalifikačních programů a snažit se tak pomáhat dlouhodobě nezaměstnaným a nezaměstnaným z důvodů strukturálních změn v ekonomice, aby měli reálnou šanci uplatnit se na trhu práce. Obecně lze konstatovat, že regiony s velkou měrou nezaměstnanosti mohou na potencionální investory působit negativně. (Viturka 2010)

2.2.2 Faktor kvality pracovních sil

Lidský kapitál neboli kvalita pracovních sil je bezpochyby naprosto zásadním faktorem ovlivňujícím ekonomickou úroveň a rozvoj jednotlivých regionů. Má velký vliv na celkovou strukturu ekonomiky regionu, neboť regiony s vyšším lidským kapitálem se mohou soustředit na produktivnější ekonomická odvětví. Lze dokonce konstatovat, že lidské zdroje a jejich kvalita jsou hlavním zdrojem bohatství každého regionu a určují jeho inovační potenciál. (Mazouch, 2011) S dalším nástupem budování znalostní společnosti význam kvality pracovních sil pravděpodobně ještě poroste.

Lze rozlišit 3 faktory mající zásadní vliv na lidský kapitál:

- genetika, vrozené schopnosti
- rodinné a sociální prostředí, z něhož daný jedinec pochází
- vzdělání (Mazouch, 2011)

Lidský kapitál je kvalitativním aspektem lidských zdrojů, takže jeho měřitelnost není jednoduchá a neexistuje jediný možný přístup, možnými indikátory jsou například maximální dosažené vzdělání, náklady a výnosy z dosaženého vzdělání.

Dle Viturky (2010) existuje významná závislost mezi hierarchickým postavením sídelních center a odpovídající kvalitou pracovních sil, kdy se zvyšováním hierarchické úrovně dochází k poměrně rychlému růstu podílu absolventů vysokých škol, vyšších odborných škol, absolventů gymnázií. Na druhé straně lze sledovat pokles podílu absolventů středních odborných učilišť a odborných učilišť a pochopitelně i absolventů základních škol.

Kvalitu pracovních sil je možné ovlivnit především působením na vzdělávací systém daného regionu. Měl by být kladen důraz na zkvalitňování vzdělávání a na navazující rozvoj specializovaných znalostí. Především v dnešní době rychlých technologických změn, nastupující robotizace a automatizace je důležitá občanská a informační gramotnost, schopnost kritického myšlení, jistá flexibilita a schopnost celoživotního vzdělávání se. Mnoho institucionálních teorií popsaných v první kapitole klade velký důraz na roli univerzit v současné společnosti. Kromě tradičních rolí univerzit, tedy vzdělávání, výzkum a vývoj by univerzity měly spolupracovat se soukromým i veřejným sektorem, podílet se na vzniku inovací a být jedním z motorů regionálního ekonomického rozvoje.

2.2.3 Faktor flexibility pracovních sil

Flexibilitu pracovních sil lze vnímat jako ochotu adaptovat se, či míru přizpůsobivosti pracovních sil vůči neustálým změnám probíhajícím v moderní tržní ekonomice. Jedná se o nezanedbatelný faktor kvality podnikatelského prostředí, avšak jeho přesné metodologické vyjádření a stanovení vhodných indikátorů je poměrně složité.

Jednou z možností je například úroveň podnikatelské aktivity, což je počet podnikatelů jakožto fyzických osob připadajících na 1 000 obyvatel starších patnácti let. Problémem tohoto indikátoru je ovšem fakt, že podnikatelé nemusí být nutně registrováni tam, kde skutečně svou podnikatelskou činnost vykonávají. Jiným pohledem na flexibilitu pracovních sil může být jejich mobilita, tedy ochota pracovních sil dojíždět a stěhovat se za prací, nebo ochota vůbec měnit práci. Víturka (2010) uvádí průměrnou roční flukтуаční hodnotu okolo 15 %, tedy že průměrný občan České republiky změní své zaměstnání cca šestkrát za život.

Úroveň flexibility pracovních sil je do značné míry dána kulturně a historicky. Zatímco v USA vede nedostatek sociálních dávek občany ke spontánní vynalézavosti, jak se na pracovním trhu uplatnit, v Evropě se více uplatňuje model sociálního státu. (Štěpánková a Večerník, 2003) V rámci České republiky a dalších postkomunistických zemí byla flexibilita a podnikavost pracovních sil negativně ovlivněna právě několik desítek let trvající neexistencí soukromého podnikání a tržní ekonomiky.

2.3 Infrastrukturní faktory

Kvalitní infrastruktura je dalším důležitým faktorem pro kvalitní podnikatelské prostředí, neboť usnadňuje ekonomickou aktivitu mezi jednotlivými regiony. Do této skupiny lze zařadit kvalitu silnic a železnic, kvalitu a dostupnost informačních a komunikačních technologií, existenci mezinárodních letišť.

2.3.1 Faktor kvality silnic a železnic

Kvalitní silniční a železniční infrastruktura je důležitým faktorem mobility pracovních sil. Usnadňuje také mezinárodní obchod (export a import), posiluje konkurenceschopnost regionu a celkově zvyšuje zapojení regionu do globální ekonomiky.

Rychlost výstavby dopravní infrastruktury a realizace dopravní politiky se odvíjí především od systému a kvality právních norem daného státu. Z nejvýznamnějších právních norem České republiky se dopravní infrastruktury týkají zejména zákon č. 266/1994 Sb. o drahách, zákon č.

111/1994 Sb. o silniční dopravě, zákon č. 13/1997 Sb. o pozemních komunikacích a zákon č. 104/2000 Sb. o Státním fondu dopravní infrastruktury (ve znění pozdějších předpisů).

Cílem této práce není analyzovat stav dopravní infrastruktury ČR, nicméně alespoň pro ilustraci dle statistik Ředitelství silnic a dálnic ČR bylo k 1. 1. 2017 v České republice postaveno celkem 1 231,9 km dálnic a 5 832, 435 km silnic 1. třídy. Dosud chybí například propojení dálnicí mezi Karlovými Vary a Prahou nebo Českými Budějovicemi a Prahou. Železniční síť České republiky je velmi hustá a je tvořena okolo 9 580 km tratí (Ředitelství silnic a dálnic ČR, 2018).

2.3.2 Faktor kvality informačních a komunikačních technologií

V posledních letech a desetiletích probíhá velmi dynamický rozvoj informačních a komunikačních technologií do té míry, že ty se dnes staly běžnou součástí života většiny lidí. Jestliže nějaká firma nemá internetové stránky, je to téměř, jako by neexistovala.

Vznikl pojem eBusiness, který se překládá jako elektronické podnikání. Jedná se o využívání informačních technologií a internetu k podpoře podnikání, zahrnuje zlepšení komunikace mezi podniky, komunikaci se zákazníky prostřednictvím sociálních sítí, komunikaci s bankami (e-Banking), zlepšení administrativy podniku (elektronická fakturace, řízení skladů, elektronické výkaznictví) zrychlení procesů v podniku (nakupování, prodej a další). Internetový marketing zahrnující bannery, reklamy na sociálních sítích, reklamy ve videích a další zcela změnil celkovou koncepci marketingu. Využití internetu přineslo zcela nové komunikační kanály a podnítilo vznik nových trhů a obchodních příležitostí. Vyspělé státy se snaží o zavádění eGovernmentu, tedy elektronizaci veřejné zprávy. Cílem je rychlejší, dostupnější, spolehlivější a levnější poskytování služeb veřejné zprávy tak, aby v ideálním případě občané vůbec nemuseli chodit na úřady a všechny své záležitosti zařizovali elektronicky. (Štědroň, 2007)

Tento faktor lze hodnotit pomocí ukazatele vybavenosti domácností počítačem, rychlostí internetového připojení nebo složenými ukazateli jako například E-Government Development Index (EGDI). EGDI se snaží hodnotit kvalitu online služeb, rozvoj sítí a technické infrastruktury a lidský kapitál v oblasti informačních technologií. V roce 2018 se Česká republika ve srovnání evropských zemí v rámci tohoto indexu bohužel umístila ne nelichotivém 32. místě z 43 hodnocených zemí, následována povětšinou zeměmi, které nejsou členy Evropské unie, například Moldavskem, Albánií, Ukrajinou nebo Bosnou a Hercegovinou. (United Nations, 2018)

2.3.3 Faktor blízkosti mezinárodních letišť

Velká veřejná mezinárodní letiště mohou mít na podnikatelské prostředí regionu pozitivní vliv. Ten spočívá jednak v lepší logistice (návštěvy obchodních partnerů, letecké dodávky komponent) ale také ve větší turistické atraktivitě regionu. Turismus představuje pro mnohé regiony zásadní zdroj příjmů, vytváří nová pracovní místa a podnikatelské příležitosti.

V České republice je mezinárodně významným letišťem Letiště Václava Havla Praha, za zmínku stojí i Letiště Brno–Tuřany, Letiště Leoše Janáčka Ostrava, Letiště Pardubice a Letiště Karlovy Vary.

2.4 Lokální faktory

Skupina lokálních faktorů podává informace o specifických atributech a předpokladech jednotlivých regionů. Patří sem faktor podnikatelské infrastruktury a faktor kvality veřejné správy.

2.4.1 Faktor podnikatelské infrastruktury

Podnikatelskou infrastrukturou se rozumí především nabídka volných ploch pro podnikatelské záměry v průmyslových zónách. Další možností jsou takzvané brownfields. Pojem brownfield pochází z anglického brown field, což znamená hnědé pole. Brownfields jsou již urbanizované pozemky, nemovitosti či výrobní a jiné budovy uvnitř urbanizovaného území, které ztratily svoji funkci a využití. Jsou vesměs opuštěné nebo nevyužité a zdevastované. Název vznikl díky charakteristické hnědé barvě, kterou tyto stavby mají na satelitních a leteckých snímcích. Brownfields jsou často ekologicky zatížené, nicméně není to podmínkou. Jako ekvivalent termínu brownfield je občas v češtině používán název „deprimovaná zóna“.

Při hodnocení ať už potenciálních nových ploch nebo u brownfieldů je v úvahu potřeba vzít řadu faktorů, především velikost a vlastnické poměry, napojení na technickou infrastrukturu, napojení na dopravní infrastrukturu a uživatelské limity.

V České republice existuje internetový portál Regionálního informačního servisu (dále jen RIS) spravovaný ministerstvem pro místní rozvoj obsahující řadu informací zaměřených na hospodářské, sociální a životní prostředí, administrativní členění, veřejnou správu i samosprávu a dotace. Mimo jiné se zde nachází i databáze brownfieldů, průmyslových zón a rozvojových ploch.

2.4.2 Faktor kvality veřejné správy

Tento faktor popisuje kvalitu veřejné správy především na úrovni obcí. Z celkového pohledu může jít o méně významný faktor, jeho zlepšování ve vazbě na další faktory však může přinést značné synergické efekty a vytvářet tak konkurenční výhody. Za základní nástroje umožňující zlepšování municipální politiky, a tedy i kvality územní veřejné správy, jsou všeobecně pokládány strategický plán rozvoje obce, resp. plán rozvoje obce dle zákona o obcích č. 128/2000 Sb., rozpočtový výhled a rozpočet obce (další nástroje pak představují zejména územní plánování, plány investic obce a rovněž obecně závazné předpisy vydávané obcemi). Strategický plán rozvoje obce je dokumentem, který na základě stanovených priorit definuje hlavní cíle rozvoje obce a jednotlivá opatření vedoucí k jejich naplňování. Úspěšnost jeho realizace je podmíněna především vysokou profesionální úrovní zaměstnanců obecních a městských úřadů a disponibilními finančními zdroji. (Viturka, 2010)

Rozpočet obce je finančním plánem sestavovaným na rozpočtové období, zpravidla rok. Kromě rozpočtu se sestavují i rozpočtové výhledy, jejichž hlavním cílem je střednědobá predikce finančních toků.

2.5 Cenové faktory

Cenové faktory zahrnují cenu práce a cenu nemovitostí, a především z makroekonomického pohledu jsou poměrně významné, neboť mezi jednotlivými státy a oblastmi světa se mohou zásadně lišit.

2.5.1 Faktor ceny práce

Cena práce je dalším z řady velmi důležitých faktorů, které bude potenciální investor vždy zvažovat. V žádném případě však nelze prohlásit, že čím je práce v daném regionu levnější tím lépe. Tento faktor úzce souvisí s faktorem kvality (produktivity, lidského kapitálu) lidské práce a vždy je třeba je posuzovat společně. Taktéž je nutné si uvědomit vztah mezi cenou práce a následnou kupní silou obyvatelstva. Ekonomicky vyspělé státy se specializují na služby a ekonomická odvětví s vysokou přidanou hodnotou vyžadující kvalitní vzdělání a kvalifikaci a je zřejmé, že cena pracovní síly je v takových státech a ekonomických odvětvích relativně vysoká.

Jednoduchým indikátorem ceny práce je samozřejmě výše průměrné mzdy. Je nutné uvažovat mzdovou diferenciaci v závislosti na různých faktorech. Obecně existují značné rozdíly mezi jednotlivými ekonomickými odvětvími. Výše průměrné mzdy se také značně liší v závislosti

na nejvyšším dosaženém vzdělání. V soukromém sektoru obecně platí, že mzdy ve velkých firmách jsou vyšší než ve středních a malých firmách, přičemž v České republice firmy v zahraničním vlastnictví vykazují přibližně o čtvrtinu vyšší průměrné mzdy než firmy domácí. (Viturka, 2010)

Hodnoty daného faktoru rozhodujícím způsobem formuje soukromý sektor, jelikož v tomto sektoru se vše odvíjí od hospodářských výsledků firem a v souladu s tím soukromý sektor dlouhodobě vykazuje srovnatelně rovnoměrnější vývojové tendence než veřejný sektor, kde je výše platů dána politickými rozhodnutími. Závěrem je ještě třeba poukázat na vztah mezi úrovní mezd a mírou nezaměstnanosti, který by v souladu se zákonem nabídky a poptávky měl jednoznačně mít inverzní charakter. Příslušné odchylky a komplikace jsou obvykle přičítány pracovní legislativě a vlivům odborových organizací, které jsou obecně pokládány za hlavní příčiny malé pružnosti trhu práce. (Dobrylovský, Neset, Pavelka, Pošta a Soukup, 2010)

2.5.2 Faktor ceny nemovitostí

Faktorem ceny nemovitostí se rozumí především ceny stavebních pozemků a ceny pronájmů výrobních hal nebo kancelářských prostor. Jsou to tedy nákladové faktory, které jsou zvažovány při lokalizaci podnikatelských aktivit.

Cenu nemovitostí velkou měrou ovlivňuje polohová renta. Tento pojem zavedl již Johann von Thünen ve svém modelu zemědělské lokalizace. Přes veškerá zjednodušení přinesl tento model zásadní poznatek, že zemědělská produkce je funkcí vzdálenosti od místa odbytu. V jisté vzdálenosti od centra (trhu) se již nevyplatí daný produkt vyrábět, protože přepravní náklady by zde převýšily jeho prodejní cenu. Ve městech je lokalizace jednotlivých aktivit dána jejich produktivitou na jednotku plochy. V centru měst jsou ceny pozemků a pronájmů největší, a proto se většinou nachází finanční a obchodní služby, poté následuje obytná zóna, na krajích měst se nachází průmyslové sklady a haly.

2.6 Enviromentální faktory

Poslední skupinou faktorů jsou faktory enviromentální zabývající se přírodními podmínkami regionu, jeho urbanistickou a historickou atraktivitou, což v hodnocení podnikatelského prostředí také může hrát svou roli. Konkrétně se jedná o faktor urbanistické a přírodní atraktivity území a faktor kvality životního prostředí.

2.6.1 Faktor urbanistické a přírodní atraktivity území

Urbanistická a přírodní atraktivita území významným způsobem pomáhá utvářet pozitivní image regionu, a tak může hrát svou roli v rozhodování o podnikatelských aktivitách. Důležitý je tento faktor především ve vztahu k cestovnímu ruchu, turismu a rekreaci.

Jako indikátory lze v této oblasti teoreticky použít například statistiku počtu ubytovacích zařízení, počtu ubytovaných hostů, počtu pracovních míst v cestovním ruchu, celkové příjmy z cestovního ruchu, počet národních parků, počet dalších chráněných území, počet památek na seznamu Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu (UNESCO) a další.

2.6.2 Faktor kvality životního prostředí

Kvalita přírodního prostředí může stejně jako předchozí faktor utvářet pozitivní, respektive v tomto případě spíše negativní image regionu, jelikož kvalitní a zdravotně nezávadné prostředí je považováno za standard. Teoreticky lze předpokládat, že vážně poškozené životní prostředí může způsobovat zdravotní problémy, což zvyšuje náklady firem (nižší pracovní výkonnost) nebo také může způsobovat emigraci části obyvatelstva. Kvalitu životního prostředí lze posuzovat na základě indikátorů znečištění ovzduší, kontaminace vod a půdy.

3 REGIONAL ENTREPRENEURSHIP AND DEVELOPMENT INDEX

Strategie Evropa 2020 pro hospodářský růst a zaměstnanost zdůraznila úlohu kvalitní regionální politiky pro dosahování růstového potenciálu jednotlivých regionů EU. Pro zhodnocení silných a slabých stránek jednotlivých regionů je zapotřebí existence kvalitních ukazatelů. V oblasti podnikatelského prostředí však neexistuje jednotný všeobecně uznávaný systém hodnocení, a proto byl vyvinut index REDI, představující nový komplexní přístup k hodnocení regionálního podnikatelského prostředí. Jako složený index kombinuje REDI celkem 14 pilířů ovlivňujících podnikatelské prostředí.

3.1 Struktura, data a metodologie REDI

Při vytváření indexu REDI bylo hlavním cílem identifikovat klíčové faktory mající vliv na podnikatelskou aktivitu, nalézt vhodné ukazatele a poskytnout tak užitečný nástroj k analýze podnikatelského prostředí. Index REDI se skládá ze tří sub-indexů:

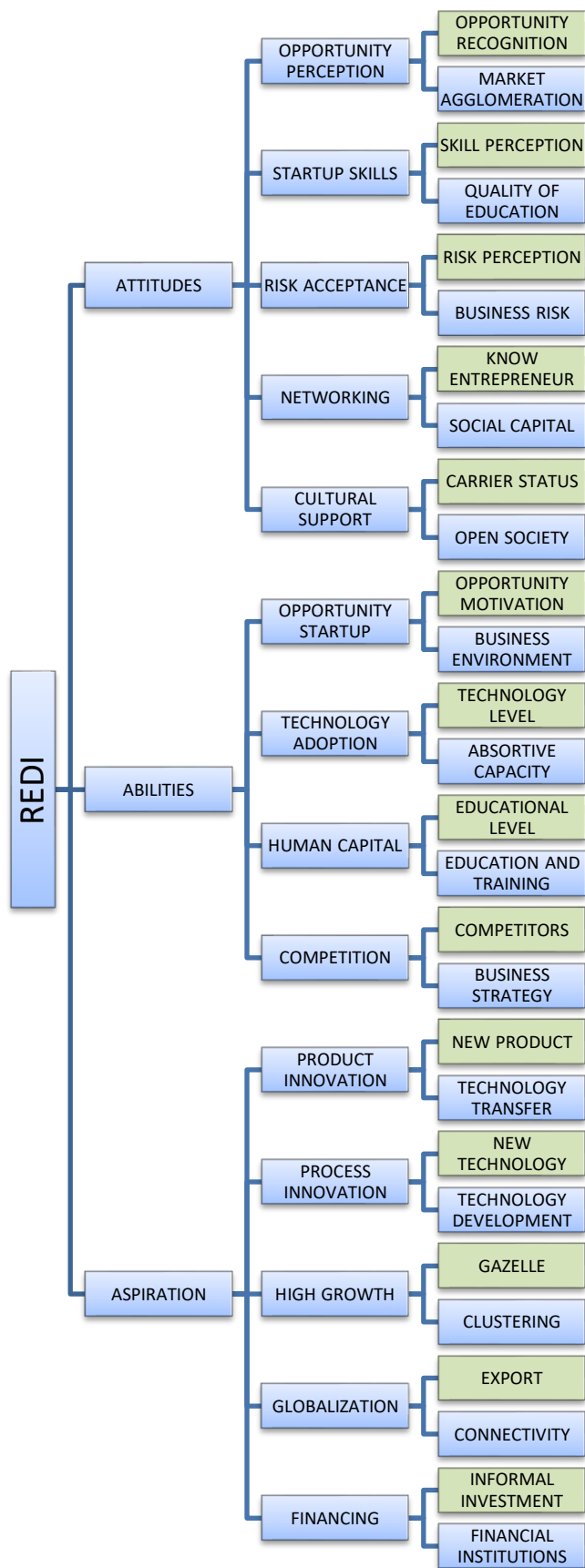
- Sub-index podnikatelské postoje
- Sub-index podnikatelské schopnosti
- Sub-index podnikatelské aspirace

Každý z těchto tří sub-indexů se dále skládá ze čtyř až pěti pilířů (dohromady 14 pilířů) a každý z pilířů je výsledkem vynásobení hodnot dvou proměnných, kdy jedna představuje individuální a druhá institucionální pohled na danou problematiku. Jednotlivé pilíře a proměnné byly navrženy tak, aby nedocházelo k duplikování informací, aby jejich interpretace byla zcela jasná a jednoznačná a aby mezi proměnnými a pilíři byla logická návaznost. Pilíře představují jednotlivé klíčové faktory kvality podnikatelského prostředí a jsou tak nejdůležitější vrstvou ve struktuře indexu.

Proměnné na individuální úrovni jsou založeny na průzkumu mezi obyvatelstvem jednotlivých regionů a představují tak subjektivní pohled na danou problematiku. Institucionální ukazatele představují objektivní pohled určený na základě statistik z databáze EUROSTATU, Světové banky, Organizace spojených národů a dalších veřejně dostupných zdrojů.

Obrázek č. 3 zachycuje strukturu REDI. Individuální proměnné jsou na něm v zeleném rámečku, institucionální proměnné jsou v rámečku modrém. Z obrázku č. 3 jednoznačně vyplývá, jak komplexním ukazatelem REDI je.

Obrázek 3 Struktura REDI

zdroj: zpracováno dle Szerb, Vörös, Komlósi, Acs, Páger a Rappai (2017)

Následující tabulka č. 3 vysvětluje individuální proměnné.

Tabulka 3 Vysvětlení individuálních proměnných

Individuální proměnná	Vysvětlení
Vnímání příležitostí (opportunity recognition)	Procento populace od 18 do 64 let, které vnímá dobré příležitosti pro zahájení podnikání v následujících 6 měsících v oblasti, ve které žije
Vnímání schopností k zahájení podnikání (skill perception)	Procento populace od 18 do 64 let, které tvrdí, že mají potřebné znalosti / dovednosti k zahájení podnikání
Vnímání rizika (risk perception)	Procento populace od 18 do 64 let, které uvádí, že strach z neúspěchu by jim nezabránil v zahájení podnikání
Kontakty (know entrepreneurs)	Procento populace od 18 do 64 let, které zná někoho, kdo v posledních dvou letech začal podnikat
Karierní status (career status)	Průměr z procenta populace od 18 do 64 let, kteří tvrdí, že být podnikatelem je prestižní povolání a považují podnikání za dobrý výběr budoucí kariéry
Příležitost jako motivace (opportunity motivation)	Procento začínajících podnikatelů (TEA), kteří tvrdí, že začali podnikat, protože měli originální startupovou příležitost
Nové technologie (technology level)	Procento začínajících podnikatelů (TEA), kteří podnikají v odvětvích využívajících nové technologie (IT, elektronika, biotechnologie, pokročilé materiály a další)
Vzdělání podnikatelů (educational level)	Procento začínajících podnikatelů/manažerů (TEA) alespoň se středním vzděláním
Vnímání konkurence (competitors)	Procento začínajících podnikatelů (TEA), kteří tvrdí, že podnikají na trzích, kde nemají velkou konkurenci
Nové produkty (new product)	Procento začínajících podnikatelů (TEA), kteří tvrdí, že nabízejí produkty, které jsou nové alespoň pro část zákazníků
Používání nových procesů a technologií (new technology)	Procento začínajících podnikatelů (TEA), kteří tvrdí, že používají technologie mladší pěti let
Dynamicky rostoucí podniky (gazelle)	Procento začínajících podnikatelů (TEA), kteří za poslední rok nabrali alespoň 10 nových zaměstnanců
Export (export)	Procento začínajících podnikatelů (TEA), kteří vyvážejí do zahraničí (alespoň 1 % zahraničních odběratelů)
Neformální investice (informal investment)	Míra neformálních investic stanovená jako součin velikosti neformálních investic a ukazatele takzvaných business andělů (procento populace od 18 do 64 let, které tvrdí, že v posledních třech letech někomu poskytlo finanční prostředky pro zahájení podnikání)

Pozn.: TEA = Total Early-Stage Entrepreneurial Activity, tj. podniky v prvních 42 měsících své existence.

zdroj: zpracováno dle Szerb, Vörös, Komlósi, Acs, Páger a Rappai (2017), překlad: autor

Data pro individuální proměnné pocházejí z průzkumu The Global Entrepreneurship Monitor (dále jen „GEM“). Prostřednictvím rozsáhlého, centrálně koordinovaného a mezinárodně prováděného sběru dat je GEM schopen poskytnout vysoce kvalitní informace, které umožňují výrazně lépe pochopit problematiku podnikání. GEM je důvěryhodným zdrojem dat o podnikání pro klíčové mezinárodní organizace, jako jsou Organizace spojených národů, Světové ekonomické fórum, Světová banka a Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (dále jen „OECD“), kterým poskytuje vlastní datové analýzy, zprávy a odborné posudky.

Konkrétně tedy data využitá při konstrukci REDI pocházejí ze dvou průzkumů v jednotlivých členských státech EU konajících se v letech 2007 až 2011 (využito pro REDI 2013) a následně v letech 2012 až 2014 (využito pro REDI 2017). Je třeba poznamenat, že v rámci druhého průzkumu se většina zemí účastnila ve všech třech letech, ale například Česká republika pouze v roce 2013. Dále je třeba poznamenat, že tato data bohužel u všech států nebyla sesbírána pro stejnou velikost regionů dle klasifikace NUTS. V případě 14 zemí jsou data na regionální úrovni NUTS 1 (Rakousko, Belgie, Řecko, Francie, Německo, Itálie, Nizozemsko, Polsko, Rumunsko, Spojené království, Česká republika, Lotyšsko, Litva a Estonsko). Pro zbývajících deset zemí byly údaje GEM zjištěny na úrovni NUTS 2 (Chorvatsko, Dánsko, Finsko, Maďarsko, Irsko, Portugalsko, Španělsko, Slovinsko, Slovensko a Švédsko). Celkem jsou tedy data pro 24 států. Tabulka č. 4 vysvětluje institucionální proměnné:

Tabulka 4 Popis institucionálních proměnných

Institucionální proměnná	Ukazatele
Blížkost trhů (market agglomeration)	Celkový přírůstek obyvatelstva (Eurostat) Celková rozloha (Eurostat) Míra urbanizace (Cluster Observatory) HDP na obyvatele v paritě kupní síly (Eurostat) Index ekonomické svobody (Heritage Foundation, složený ukazatel zohledňující míru právní regulace podnikání)
	Průměr ukazatelů
Kvalita vzdělání (quality of education)	Zaměstnanost v kreativních odvětvích na 1000 obyvatel (Cluster Observatory) Nízké skóre ve čtení (PISA, PISA je zkratka pro mezinárodní průzkum znalostí studentů, z anglického Programme for International Student Assessment, cílem je celosvětové porovnání stupně znalostí 15letých studentů) Nízké skóre v matematice (PISA)
	Průměr ukazatelů PISA byl odečten od 100 a vynásoben hodnotou zaměstnanosti
Podnikatelské riziko (business risk)	Index zveřejňování finančních a vlastnických informací (Business Extent of Disclosure Index, World bank)

-	
Sociální kapitál (social capital)	Sub-index sociálního kapitálu (Social Capital sub-index, součást indexu „Legatum Prosperity“) Domácnosti s přístupem k internetu (Eurostat) Domácnosti s přístupem k širokopásmovému připojení (Eurostat) Jednotlivci, kteří si objednali zboží nebo služby přes internet pro soukromé účely (Eurostat)
Index sociálního kapitálu vynásoben průměrem zbývajících tří ukazatelů	
Otevřená společnost (open society)	Sub-index osobní svobody (The Personal Freedom sub-index, součást indexu „Legatum Prosperity“) Index korupce (EU Corruption Index, The quality of government institute)
Přepočtený index korupce (stupnice od 0 do 10) vynásoben sub-indexem osobní svobody	
Obchodní prostředí (business environment)	Index kvality vládnutí (The quality of government institute) Zdanění (Doing business, ukazatel porovnávající daně a další povinné platby, které musí středně velká společnost zaplatit během roku)
Vynásobení přepočtených ukazatelů	
Absorpční kapacita (absorptive capacity)	Sub-index technologická připravenost (technological readiness) indexu globální konkurenceschopnosti (Global Competitiveness Index, World economic forum) Zaměstnanost v high-tech výrobě (Eurostat) Zaměstnanost v odvětvích náročných na znalosti (knowledge-intensive sectors, Eurostat) Výzkumní pracovníci, % z celkové zaměstnanosti (Eurostat)
Sub-index technologické připravenosti vynásoben průměrem zbývajících tří ukazatelů	
Vzdělávání a odborná příprava (education and training)	Podíl obyvatel ve věku 25 až 64 let s dosaženým terciárním vzděláním (Eurostat) Podíl obyvatel ve věku 25 až 64 let, kteří se za posledních 12 měsíců účastnili formálního či neformálního vzdělávání a odborné přípravy (Eurostat) Sub-index pracovní svobody (labor freedom) indexu ekonomické svobody (Heritage Foundation)
Sub-index pracovní svobody vynásoben součtem zbývajících ukazatelů	
Obchodní strategie (business strategy)	Sub-index obchodní sofistikovanost (business sophistication) indexu globální konkurenceschopnosti (Global Competitiveness Index, World economic forum) Zaměstnanost ve finančních, odborných, vědeckých a podpůrných odvětvích (K-N) jako % z celkové zaměstnanosti (Eurostat) Přidaná hodnota ve finančních, odborných, vědeckých a podpůrných odvětvích (K-N) jako % z celkové přidané hodnoty (EU Regional Competitiveness Report) Zahraniční kontrola podniků podle ekonomické aktivity (počet podniků / počet obyvatel, Eurostat).
Sub-index obchodní sofistikovanost vynásoben průměrem zbývajících ukazatelů	
Transfer technologií (technology transfer)	Patentové přihlášky, počet přihlášek na 1 milion obyvatel (Eurostat) High-tech patentové přihlášky, počet přihlášek na 1 milion obyvatel (Eurostat) Patentové přihlášky v IT (Eurostat) Patentové přihlášky v biotechnologiích (Eurostat) Publikace na jeden milion obyvatel (EU Regional Competitiveness Report)
Průměr ukazatelů	

Vývoj nových technologií (technology development)	Výdaje na výzkum a vývoj jako procento HDP (Eurostat) Výzkumní pracovníci a ve vysokoškolském sektoru jako procento aktivní populace (Eurostat)
Průměr ukazatelů	
Klastry (clustering)	Rozvoj klastrů (The Global Competitiveness Report) Dostupnost rizikového kapitálu (The Global Competitiveness Report)
Vynásobení ukazatelů	
Propojenost (connectivity)	Sub-index infrastruktura (Infrastructure Sub-index, EU Regional Competitiveness Report) Index hospodářské komplexnosti (Economic complexity index, Hidalgo-Hausmann)
Vynásobení ukazatelů	
Finanční instituce (financing)	Sub-index sytost kapitálových trhů (Depth of Capital Market, The Global Venture Capital and Private Equity Country Attractiveness Index) Regionální zaměstnanost ve finančních službách jako procento na celkové zaměstnanosti v regionu (Cluster Observatory)
Vynásobení ukazatelů	

zdroj: zpracováno dle Szerb, Vörös, Komlósi, Acs, Páger a Rappai (2017), překlad: autor

Tabulka č. 4 stejně jako obrázek č. 3 ukazuje komplexnost ukazatele REDI. Mnoho z institucionálních proměnných je složeno i ze čtyř či více ukazatelů z různých respektovaných veřejně dostupných zdrojů, v několika případech do výpočtu vstupují nejen jednoduché ukazatele, ale i jiné, již existující složené indexy.

Cluster Observatory, jenž je jedním ze zdrojů dat, je jednotným přístupovým bodem pro statistické informace, analýzu a mapování klastrů a klastrovou politiku v Evropě, který je určen evropským, národním, regionálním a místním tvůrcům politik, jakož i manažerům a zástupcům malých a středních podniků. Cílem je podporovat rozvoj klastrů s cílem posílit konkurenceschopnost a podnikání v rozvíjejících se průmyslových odvětvích a pomoci členským státům a regionům posílit úlohu klastrů pro další rozvoj evropského průmyslu jako součásti strategie Evropa 2020.

Heritage Foundation je největší a nejvíce podporovaná výzkumná a vzdělávací instituce (nadace) v Spojených státech amerických. Pracovníci provádějí včasné a přesné výzkum klíčových politických a ekonomických témat. Data z Heritage Foundation využívají členové Kongresu, tvůrci politik v oblasti exekutivy, média i akademická společenství.

Institut Legatum je londýnský think-tank zabývající se vytvářením indexů a datových sad pro měření a vysvětlení toho, jak se mění chudoba a prosperita ve světě. Mimo jiné vytváří i index Legatum Prosperity.

The Quality of Government Institute byl založen v roce 2004 profesorem Bo Rothsteinem a profesorem Sörenem Holmbergem. Je to nezávislý výzkumný ústav v rámci oboru politologie na univerzitě v Gothenburgu. Tvoří ho zhruba 30 výzkumníků, kteří vedou a podporují výzkum v oblasti kvality veřejné správy a vládních institucí. Hlavním cílem výzkumu je řešit teoretický a empirický problém, jak lze vytvářet a udržovat politické instituce vysoké kvality. Druhým cílem je studovat účinky kvality vlády na řadu oblastí veřejného života a politiky, jako je zdraví, životní prostředí, sociální politika a chudoba.

Světové ekonomické fórum (World Economic Forum) je mezinárodní organizací pro spolupráci veřejného a soukromého sektoru. Fórum se zabývá nejdůležitějšími politickými, obchodními a ekonomickými otázkami. Bylo založeno v roce 1971 jako nezisková nadace a má sídlo v Ženevě ve Švýcarsku.

3.2 Konstrukce REDI

Jednotlivé pilíře (2) jsou konstruovány jako násobek hodnoty příslušné individuální a institucionální proměnné (viz. obrázek 3 Konstrukce REDI) dle vzorce:

$$z_{i,j} = IND_{i,j} * INS_{i,j} \quad (2)$$

kde $IND_{i,j}$ je hodnota individuální proměnné j v regionu i

$INS_{i,j}$ je hodnota institucionální proměnné j v regionu i

$z_{i,j}$ je hodnota pilíře j v regionu i

Pro lepší srovnatelnost hodnot pilířů mezi jednotlivými regiony je vhodné provést normalizaci dat (3) dle následujícího vzorce:

$$x_{i,j} = \frac{z_{i,j}}{\max z_{i,j}} \quad (3)$$

kde $z_{i,j}$ je hodnota pilíře j v regionu i

$\max z_{i,j}$ je maximální hodnota pilíře j

$x_{i,j}$ je normalizovaná hodnota pilíře j v regionu i

Normalizace dat zajistí, že všechny hodnoty se nacházejí v intervalu [0,1], nicméně hodnota nejnižšího pilíře není nutně rovna nule.

Pilíře jsou základními stavebními prvky sub-indexů podnikatelské postoje (4a), podnikatelské schopnosti (4b) a podnikatelské aspirace (4c). Hodnota sub-indexu pro jakýkoliv region i je spočítána jako aritmetický průměr jeho pilířů vynásobený stovkou:

$$ATT_i = 100 * \sum_{j=1}^5 x_j \quad (4a)$$

$$ABT_i = 100 * \sum_{j=6}^9 x_j \quad (4b)$$

$$ASP_i = 100 * \sum_{j=10}^{14} x_j \quad (4c)$$

Maximální hodnota jednotlivých sub-indexů v jednotlivých regionech je tedy sto a potenciální minimum je nula.

Konečně samotný index REDI (5) pro region i se spočítá jako aritmetický průměr jednotlivých sub-indexů:

$$REDI_i = \frac{1}{3} * (ATT_i + ABT_i + ASP_i) \quad (5)$$

3.3 Posouzení kvality podnikatelského prostředí evropských regionů s využitím REDI

Před samotným zhodnocením evropských regionů lze na základě odlišného historického vývoje, především mnohem delší tradice kapitalismu a svobodného podnikání v regionech západní Evropy stanovit hypotézu I., a sice že „kvalita podnikatelského prostředí bude ve sledovaném roce 2017 v regionech západní Evropy lepší než v regionech východní Evropy s bývalým socialistickým režimem“. Hypotézu bude možné považovat za splněnou, jestliže pod mediánem souboru bude více než polovina regionů východní Evropy. Mezi regiony východní Evropy se počítají regiony České republiky, Slovenska, Polska, Maďarska, Chorvatska, Rumunska, Estonska, Lotyšska, Litvy i regiony bývalé Německé demokratické republiky.

Hypotéza II. zní, že „mezi dosaženými výsledky indexu REDI a HDP jednotlivých regionů bude existovat silná souvislost“, jelikož existuje logický předpoklad, že kvalita podnikatelského prostředí má zásadní vliv na ekonomický růst regionů. Za předpokladu normálního rozdělení (je zde dostatečný počet prvků) je možno spočítat Pearsonův korelační koeficient (6) měřící statistickou závislost u lineárních dat, a to podle vzorce:

$$r = \frac{\sum(x_i - \bar{x}) * (y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum(x_i - \bar{x})^2 * \sum(y_i - \bar{y})^2}} \quad (6)$$

Nejprve je tedy provedena základní analýza souhrnných výsledků, poté provedena korelace výsledků s ukazatelem HDP na osobu v paritě kupní síly a ověřena platnost druhé hypotézy. Cílem práce je posoudit variabilitu regionů, proto posledním krokem analýzy je určení států s velkou či naopak malou vnitřní variabilitou (regiony v rámci jednoho státu dosáhly velmi odlišných, respektive velmi podobných výsledků na úrovni indexu REDI) a jejich podrobnější analýza na úrovni pilířů REDI. Variabilita je vyjádřena pomocí variačního koeficientu (7) spočítaného dle vzorce:

$$v_x = \frac{s_x}{\bar{x}} \quad (7)$$

kde s_x je směrodatná odchylka a $\bar{x}$ střední hodnota souboru.

Úplně na závěr kapitoly je pro určení pozice a srovnání s ostatními regiony podrobněji analyzována situace České republiky.

Hodnoceno bylo celkem 125 evropských regionů na úrovni NUTS 1 a NUTS 2, a to dle dostupnosti individuálních proměnných. V případě 14 zemí jsou tedy na regionální úrovni NUTS 1 (Rakousko, Belgie, Řecko, Francie, Německo, Itálie, Nizozemsko, Polsko, Rumunsko, Velká Británie, Česká republika, Lotyšsko, Litva a Estonsko). Pro zbývající země byla analýza provedena na úrovni regionů NUTS 2 (Chorvatsko, Dánsko, Finsko, Maďarsko, Irsko, Portugalsko, Španělsko, Slovinsko, Slovensko a Švédsko). Zde je třeba si uvědomit, že v jednotlivých zemích jsou regiony vymezeny odlišně. V případě regionů NUTS 1, jsou tedy v Rakousku hodnoceny tři takzvané skupiny zemí, v Belgii tři regiony, v Řecku čtyři takzvané skupiny regionů, ve Francii osm Zone d'études et d'aménagement du territoire, v Německu šestnáct spolkových zemí, v Itálii pět skupin regionů, v Nizozemsku čtyři skupiny provincií, v Polsku šest regionů, v Rumunsku čtyři makroregiony, ve Velké Británii dvanáct regionů, Česká republika, Lotyšsko, Litva a Estonsko jsou hodnoceny jako celek. V případě regionů NUTS 2 se jedná o dva regiony Chorvatska, pět regionů Dánska, čtyři takzvané velké oblasti Finska, sedm regionů Maďarska, tři regiony Irska, pět regionů Portugalska, sedmnáct autonomních komunit Španělska, dva makroregiony Slovinska, čtyři oblasti Slovenska a osm národních oblastí Švédska.

Pro zbývajících deset zemí na úrovni NUTS 2 (Chorvatsko, Dánsko, Finsko, Maďarsko, Irsko, Portugalsko, Španělsko, Slovinsko, Slovensko a Švédsko). Data se vztahují k roku 2017. Kompletní přehled výsledků na úrovni indexu REDI obsahuje následující tabulka č. 5:

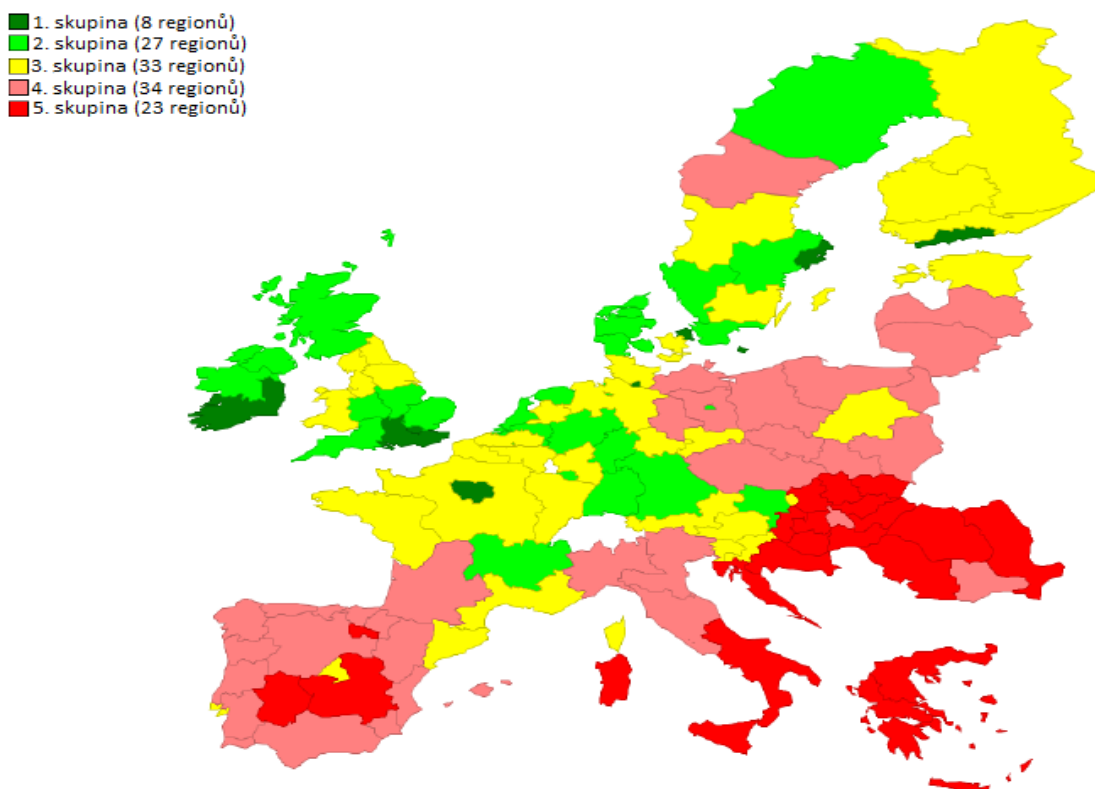
Tabulka 5 Celkové výsledky na úrovni indexu REDI

Region	REDI	Pořadí	Region	REDI	Pořadí
Stockholm	78,3	1	Pohjois- ja Ita-Suomi	43,2	64
Hovedstaden	76,6	2	Region Centralny	43	65
London	75,5	3	Vzhodna Slovenija	43	66
Southern and Eastern	71,3	4	Thüringen	41,1	67
Île de France	70,8	5	Cataluna	40,9	68
Helsinki-Uusimaa	70	6	Region Poludniowy	40,5	69
South East (UK)	69,6	7	Mecklenburg-Vorpommern	40,2	70
Hamburg	69,5	8	Mellersta Norrland	39,9	71
Sydsverige	65,8	9	Czech Republic	38,8	72
West-Nederland	63,5	10	País Vasco	38,8	73
Bruxelles / Brussels	63,2	11	Sachsen-Anhalt	38,2	74
Berlin	62,4	12	Sud-Ouest (FR)	37,6	75
South West (UK)	62,3	13	Alentejo	37,1	76
Baden-Württemberg	62	14	Latvia	36,7	77
Syddanmark	61,6	15	Region Poludniowo-Zachodni	36,7	78
Bayern	60,6	16	Comunidad Foral de Navarra	36,2	79
Scotland	60,5	17	Algarve	35,4	80

Border, Midland and Western	60,4	18	Brandenburg	35,1	81
Östra Mellansverige	59,9	19	Comunidad Valenciana	34,9	82
Vastsverige	59,8	20	Castilla y León	34,6	83
Hessen	58,9	21	Illes Balears	34,3	84
East of England	58,7	22	Norte	34,3	85
Centre-Est (FR)	58,5	23	Region Północno-Zachodni	34,2	86
Midtjylland	58,2	24	Region Północny	33,7	87
East Midlands (UK)	57,9	25	Centro (IT)	33,5	88
Zuid-Nederland	57,6	26	Nord-Ovest	33,5	89
Bremen	57,1	27	Andalucía	33,2	90
Ostösterreich	56,9	28	Lithuania	32,8	91
Saarland	56,7	29	Cantabria	32,7	92
Nordjylland	56,5	30	Centro (PT)	32,7	93
Noord-Nederland	55,3	31	Nord-Est	32,6	94
Northern Ireland (UK)	55	32	Aragón	31,9	95
Nordrhein-Westfalen	54,8	33	Region Wschodni	31,8	96
Övre Norrland	54,8	34	Közép-Magyarország	31,1	97
West Midlands (UK)	54	35	Principado de Asturias	30,3	98
Etelä-Suomi	52,4	36	Macroregiunea trei	29,9	99
Oost-Nederland	51,8	37	Galicia	29,5	100
Yorkshire and The Humber	51,8	38	Región de Murcia	29,3	101
Vlaams Gewest	51,3	39	Canarias (ES)	29,2	102
Comunidad de Madrid	51,1	40	Attiki	28,3	103
Sachsen	50,5	41	La Rioja	28,2	104
North West (UK)	50,4	42	Isole	26,7	105
Wales	50,4	43	Západné Slovensko	26,7	106
Niedersachsen	50,3	44	Stredné Slovensko	26,5	107
Région wallonne	50,3	45	Extremadura	26,1	108
Zahodna Slovenija	50	46	Macroregiunea unu	26,1	109
Schleswig-Holstein	49,8	47	Vychodné Slovensko	26	110
Westösterreich	49	48	Sud	25,7	111
Länsi-Suomi	48,9	49	Kontinentalna Hrvatska	25,6	112
Sjælland	48,4	50	Castilla-la Mancha	24,7	113
Lisboa	48,1	51	Jadranska Hrvatska	23,5	114
Südösterreich	47,6	52	Macroregiunea patru	22,3	115
Ouest (FR)	46,6	53	Voreia Ellada	22	116
Nord - Pas-de-Calais	46,4	54	Nyugat-Dunántúl	21,7	117
Smaland med öarna	45,6	55	Macroregiunea doi	21,4	118
Est (FR)	45,5	56	Nisia Aigaiou, Kriti	21,3	119
Norra Mellansverige	45,5	57	Kentriki Ellada	20	120
Méditerranée	45,4	58	Dél-Dunántúl	19,8	121
Estonia	45,3	59	Észak-Magyarország	18,9	122
Rheinland-Pfalz	44,6	60	Közép-Dunántúl	18,8	123
North East (UK)	44,3	61	Észak-Alföld	18,2	124
Bratislavský kraj	44,2	62	Dél-Alföld	17,7	125
Bassin Parisien	44,1	63			

Tabulka č. 5 kromě samotného výsledku REDI zobrazuje i celkové pořadí daných regionů. Přehled výsledků na úrovni jednotlivých pilířů je obsahem přílohy B a přehled výsledků na úrovni sub-indexů je obsahem přílohy C. Součástí přílohy B jsou i průměry, minima, maxima a variační rozpětí (maximum minus minimum) jednotlivých pilířů. V každém pilíři je maximum jedna, tedy nejvyšší možný výsledek, minima se zpravidla pohybují pod hodnotou 0,1. Obrázek č. 4 představuje grafické zobrazení výsledků hodnocených regionů na úrovni REDI.

Na základě analýzy rozptylu jsou regiony rozděleny celkem do pěti skupin, po zhruba deseti bodech. Celkem osm regionů od nejlepšího skóre (78,3 bodů) do 69,5 bodů REDI patří k nejlepší skupině. Na následujícím obrázku č. 4 jsou označeny tmavě zelenou barvou. Jedná se o regiony ze skandinávských zemí, Německa, Francie, Irsko a Velké Británie. Dvacet sedm regionů tvoří druhou skupinu mající na obrázku světle zelenou barvu. Tyto oblasti stále mají kvalitní podnikatelské prostředí. Jejich skóre REDI se pohybuje od 65,8 do 54,0. Kromě většiny zbývajících skandinávských oblastí zde najdeme britské, rakouské, belgické, holandské, irské, francouzské a německé regiony. Následujících třicet tři regionů třetí skupiny (žlutá barva) lze označit jako průměrné podnikatelské prostředí v rámci Evropské unie. Skupina zahrnuje oblasti se skóre od 52,4 do 40,9 bodů REDI. Tato skupina obsahuje regiony Francie, Finska, zbylé regiony Velké Británie a Německa a nejlepší střeoevropské a jihoevropské regiony. Čtvrtá skupina (růžová barva) tvořena třiceti čtyřmi regiony se pohybuje od 40,5 do 29,2 bodů REDI. Jedná se především o regiony Španělska, severní Itálie a střední Evropy. Poslední skupinu (červená barva) tvoří dvacet dva nejslabších regionů. Jejich skóre REDI 2017 je menší než 29,2 bodů (od 28,3 do 17,7 bodů). Tato skupina je tvořena Řeckem, Jižní Itálií a regiony jihovýchodní Evropy.

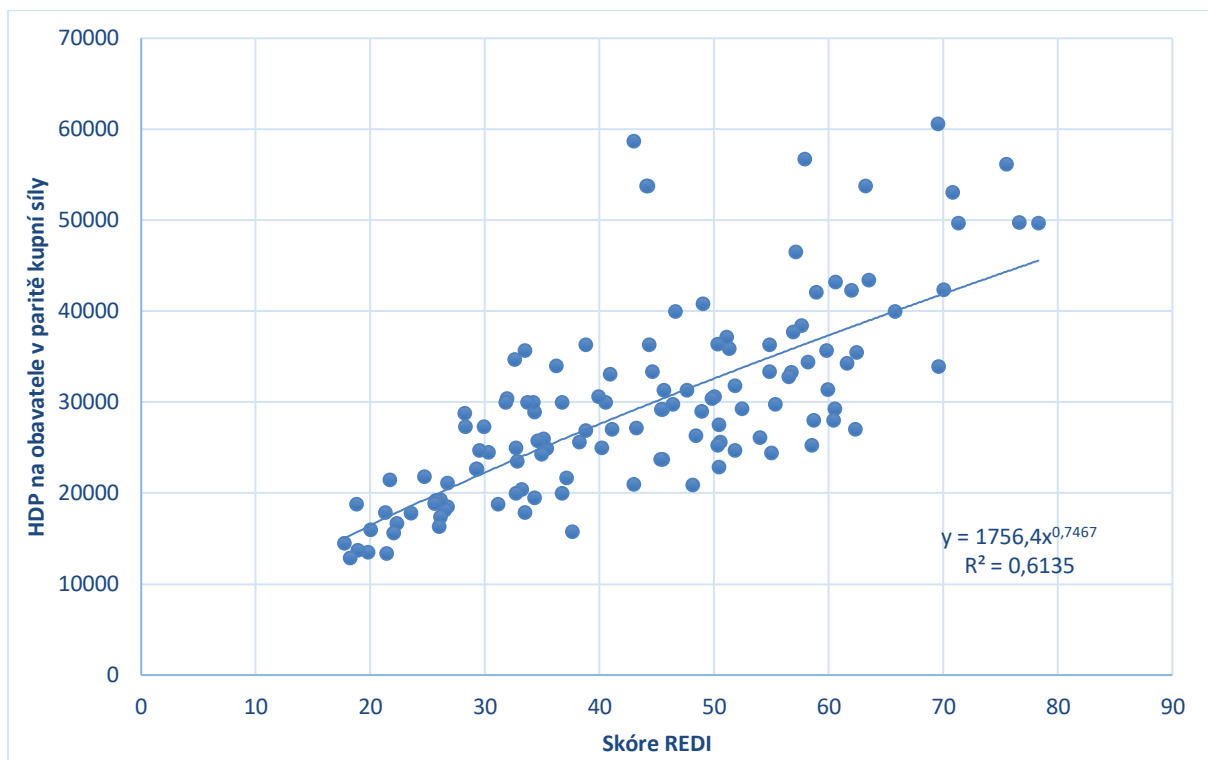
skupina	barva	REDI (od – do)	typ podnikatelského prostředí
1.	tmavě zelená	78,3 až 69,5	velmi kvalitní
2.	světle zelená	65,8 až 54,0	kvalitní
3.	žlutá	52,4 až 40,9	průměrné
4.	růžová	40,5 až 29,2	podprůměrné
5.	červená	28,3 až 17,7	nekvalitní

Obrázek 4 Hodnocení kvality evropských regionů pomocí REDI

zdroj: zpracováno dle Szerb, Vörös, Komlósi, Acs, Páger a Rappai (2017)

Většina regionů západní Evropy spadá do první, druhé a třetí skupiny. Většina regionů východní Evropy spadá až do čtvrté a páté skupiny. Medián souboru má hodnotu 44, 1 bodu, jedná se o region na 63. místě Bassin Parisien. Pod hodnotou mediánu se nachází Česká republika, regiony Slovenska kromě Bratislavského kraje, regiony Maďarska, Rumunska, Polska, Chorvatska, Lotyšsko i Litva. Hypotéza I., že „kvalita podnikatelského prostředí bude ve sledovaném roce 2017 v regionech západní Evropy lepší než v regionech východní Evropy s bývalým socialistickým režimem“ se jednoznačně potvrdila.

Jestliže existuje předpoklad, že kvalita podnikatelského prostředí má zásadní vliv na ekonomický růst regionů, je záhodno porovnat skóre REDI s ekonomickou úrovní regionů. Obrázek č. 5 zobrazuje vztah mezi indexem REDI a hrubým domácím produktem na obyvatele v paritě kupní síly:

Obrázek 5 Vztah mezi indexem REDI a HDP na obyvatele v paritě kupní síly v roce 2017

zdroj: vlastní zpracování

Z obrázku č. 5 je patrné, že koeficient determinace udávající, jaká část variability je vysvětlena regresním mocninným modelem, dosahuje hodnoty 0,6135 (cca 61 %).

Hodnota Pearsonova koeficientu je 0,733758, což při klasifikaci:

- |0.90| až |1.00| velmi silná korelace
- |0.70| až |0.89| silná korelace
- |0.50| až |0.69| průměrná korelace
- |0.30| až |0.49| nízká korelace
- |0.00| až |0.29| zanedbatelná korelace (Hinkle, 2002)

znamená silnou souvislost mezi indexem REDI a ukazatelem hrubého domácího produktu na obyvatele v paritě kupní síly. Uvedená klasifikace není závazná, avšak v pramenech se objevuje nejčastěji (Carim, 2014 a Malawi Med. J., 2012). Hypotéza II., že „mezi dosaženými výsledky indexu REDI a HDP jednotlivých regionů bude existovat silná souvislost“ se také potvrdila.

Následující analýza se týká porovnání států s největší a nejmenší vnitřní variabilitou jejich regionů, tedy situace, kdy regiony v rámci jednoho státu dosáhly velmi odlišných, respektive

velmi podobných výsledků na úrovni indexu REDI. Variabilita je určena dle variačního koeficientu. U každé analyzované země je pro ilustraci uveden graf zobrazující srovnání nejhoršího a nejlepšího regionu daného státu na úrovni pilířů REDI. Průměrné dosažené hodnoty jednotlivých pilířů lze najít v příloze B. Tabulka č. 6 zobrazuje vnitřní variabilitu všech hodnocených států tvořených více než dvěma regiony vyjádřenou variačním koeficientem.

Tabulka 6 Vnitřní variabilita hodnocených států

Stát	Variační koeficient	Počet regionů
Slovensko	0,29	4
Maďarsko	0,22	7
Švédsko	0,22	8
Finsko	0,22	4
Francie	0,21	8
Německo	0,19	16
Španělsko	0,19	17
Dánsko	0,17	5
Portugalsko	0,16	5
Řecko	0,16	4
Rumunsko	0,16	4
Velká Británie	0,15	12
Belgie	0,13	3
Itálie	0,13	5
Polsko	0,12	6
Irsko	0,12	2
Slovinsko	0,11	2
Rakousko	0,10	3
Nizozemsko	0,09	4
Chorvatsko	0,06	2

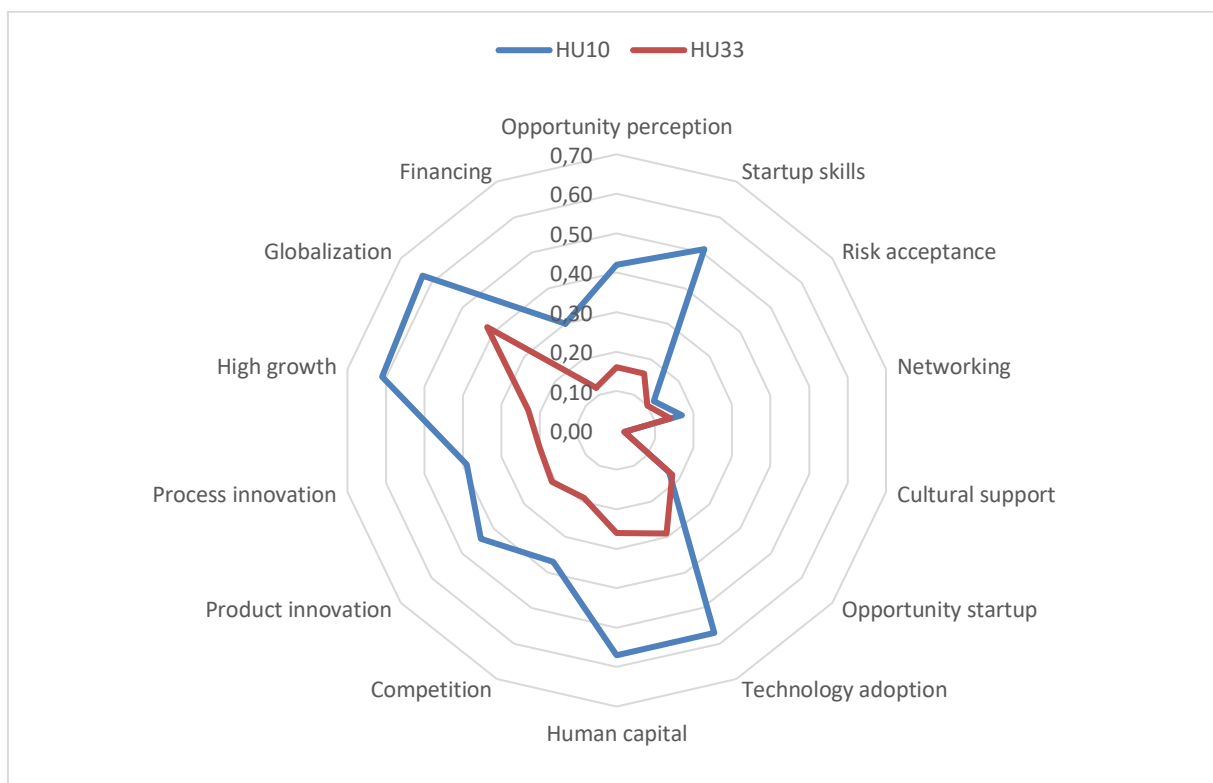
zdroj: vlastní zpracování

V tabulce č. 6 jsou zobrazeny pouze ty státy, které jsou v rámci analýzy tvořeny více než jedním regionem, protože logicky pouze u nich lze hodnotit variabilitu. Červeně podbarvené jsou menší státy, které jsou tvořeny nízkým počtem regionů (čtyři regiony a méně), a proto nebudou blíže analyzovány. Mezi státy s větším počtem hodnocených regionů s velkou vnitřní variabilitou patří Maďarsko, Švédsko, Francie, Německo nebo Španělsko.

Variabilita celkového souboru dat vyjádřená pomocí variačního koeficientu je 0,34.

Hodnota variačního koeficientu u Maďarska je 0,22. Nejsilnější region Közép-Magyarország (HU10) má 31,1 bodů, zatímco všechny ostatní regiony dosáhly skóre v rozmezí pouze 17,7 až 21,7 bodů. Všechny maďarské regiony patří mezi velmi podprůměrné, nejlepší region Közép-Magyarország je až na 97. místě. Maďarské regiony obsadily poledních pět pozic, přičemž

region Dél-Alföld (HU33) skončil jako úplně poslední. Obrázek č. 6 zobrazuje porovnání nejsilnějšího a nejslabšího regionu Maďarska na úrovni pilířů REDI.

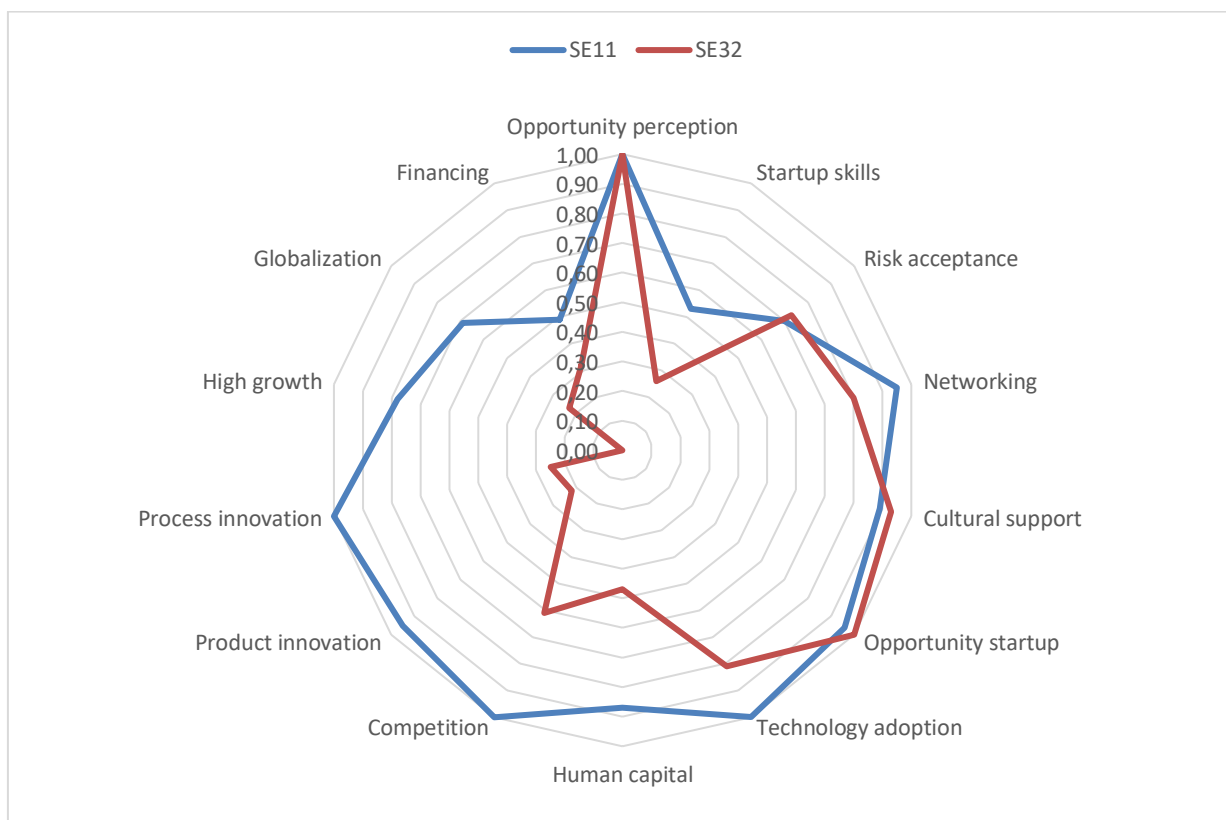

Obrázek 6 Srovnání maďarských regionů

zdroj: vlastní zpracování

Maďarské regiony zaostávají v podstatě ve všech pilířích. Lepších výsledů dosahují maďarské regiony pouze u pilířů globalizace a technologie (technology adoption).

Hodnota variačního koeficientu u Švédska je taktéž 0,22. Většina z osmi švédských regionů na úrovni NUTS 2 je na předních místech v žebříčku. Stockholm (SE11) je regionem s nejlepším podnikatelským prostředím v celé Evropě. Regiony Östra Mellansverige, Vastsverige a Sydsverige jsou mezi prvními dvaceti regiony EU se skóre v rozmezí 59,8 až 65,8 bodů. Nejslabší švédský region, Mellersta Norrland (SE32), dosáhl skóre 39,9 bodu REDI. Obrázek č. 7 zobrazuje porovnání nejsilnějšího a nejslabšího regionu Švédska na úrovni pilířů REDI.

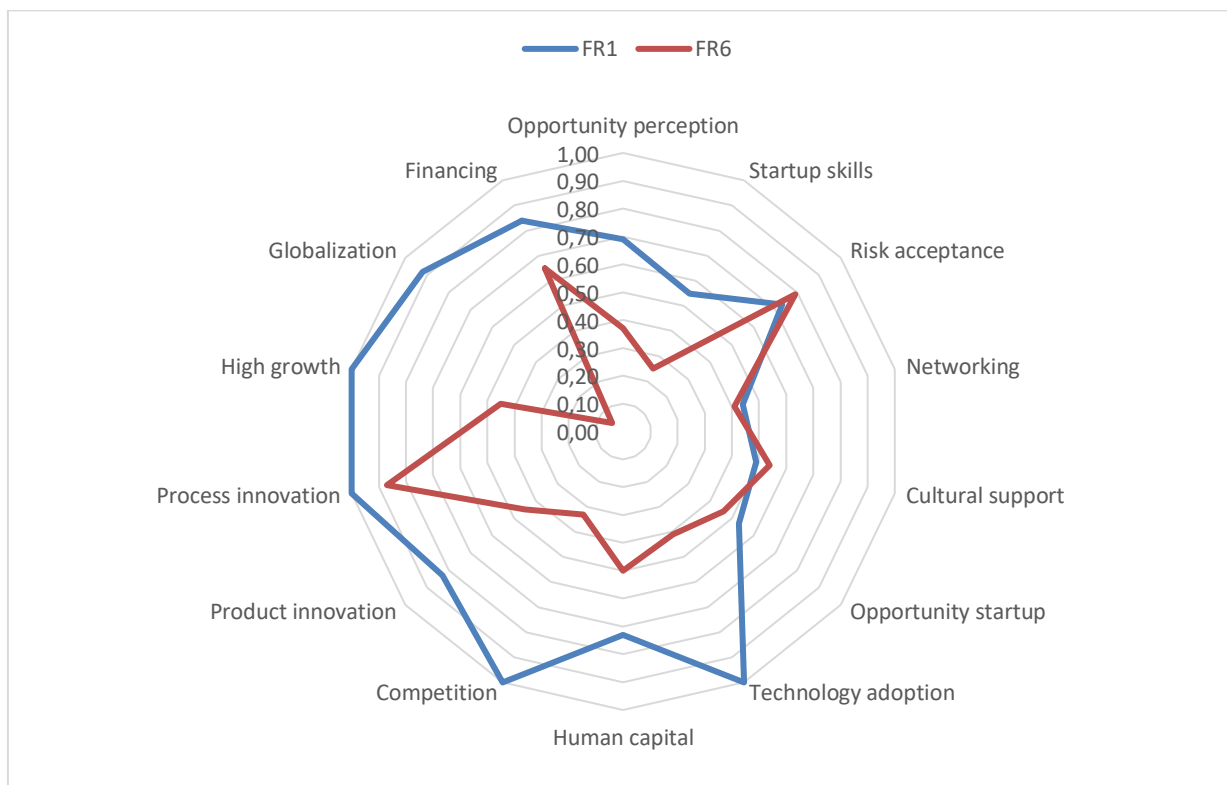
Obrázek 7 Srovnání švédských regionů

zdroj: vlastní zpracování

Profily jednotlivých švédských regionů se od sebe příliš neliší. Region Stockholm dosahuje velice dobrých výsledků v téměř všech pilířích s výjimkou pilířů financování (financing) a schopnosti k zahájení podnikání (startup skills). Tyto dva pilíře jsou současně nejslabší téměř u všech švédských regionů. Nejslabší region Mellersta Norrland zaostává v pilířích v levé části grafu, jedná se především o inovace (product innovation a process innovation), globalizaci (globalization) a dynamický růst (high growth).

Hodnota variačního koeficientu v případě Francie činí 0,21. Francie je velká země s mnoha regiony a různorodým podnikatelským prostředím. Region Ile de France (FR1), jako nejvíce aglomerovaná oblast ve Francii, se umístila na pátém místě ze 125 regionů EU se skóre REDI 70,8 bodů. Naopak region Sud-Ouest, nejslabší region Francie (FR6) má pouze 37,6 bodů. Obrázek č. 8 zobrazuje porovnání nejsilnějšího a nejslabšího regionu Francie na úrovni pilířů.

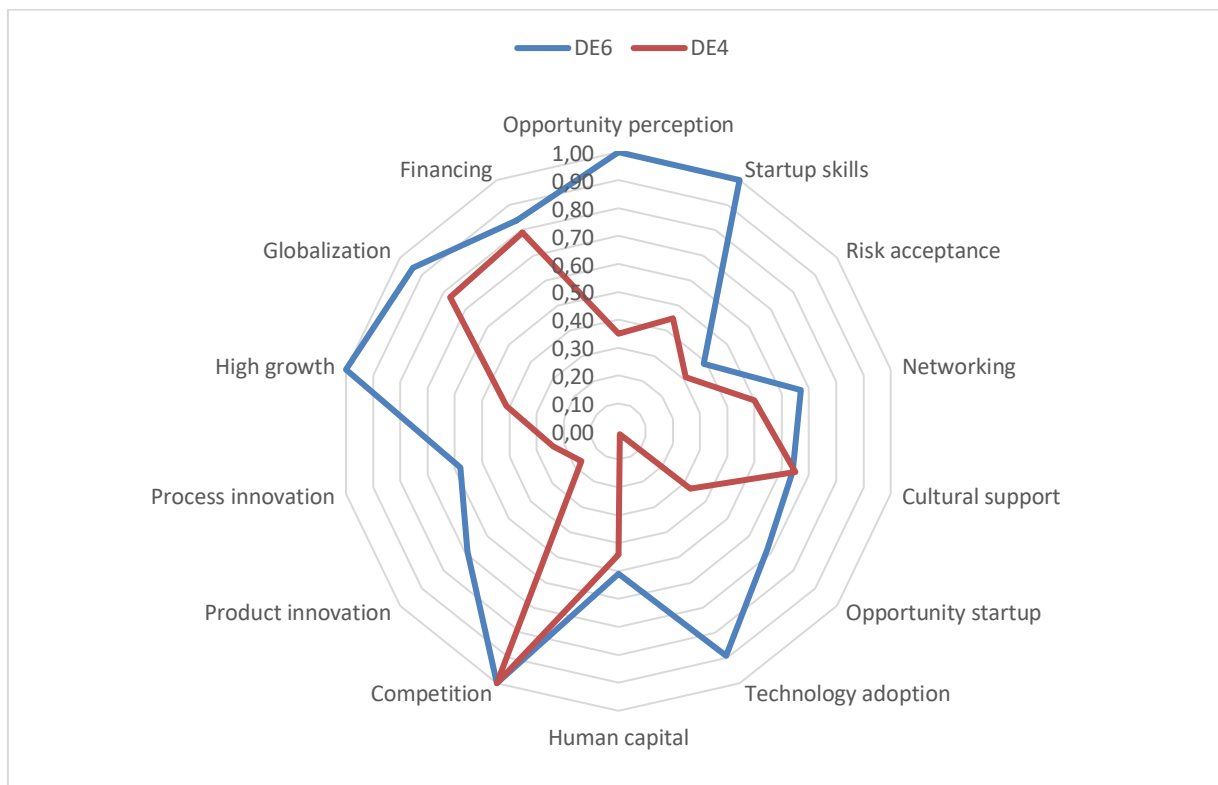

Obrázek 8 Srovnání francouzských regionů

zdroj: vlastní zpracování

Z uvedeného grafu je patrné, že v některých oblastech dosahuje region hlavního města Paříže absolutních výsledků. Region Sud-Ouest velmi sráží především pilíř globalizace (globalization), kde dosáhl výsledku pouze 0,05.

Německo je další rozmanitou zemí z hlediska dosažených výsledků. Variační koeficient Německa je 0,19. Německé regiony se řadí mezi 8. a 81. místem v celkovém pořadí. Rozdíly jsou patrné především mezi západními regiony a regiony bývalé socialistické Německé demokratické republiky. Zatímco Hamburg (DE6), nejlepší německý region, má skóre REDI 69,5 bodů, Brandenbursko (D4), region východního Německa, dosáhl pouze skóre 35,1 bodů. Obrázek č. 9 zobrazuje porovnání nejsilnějšího a nejslabšího regionu Německa na úrovni pilířů.

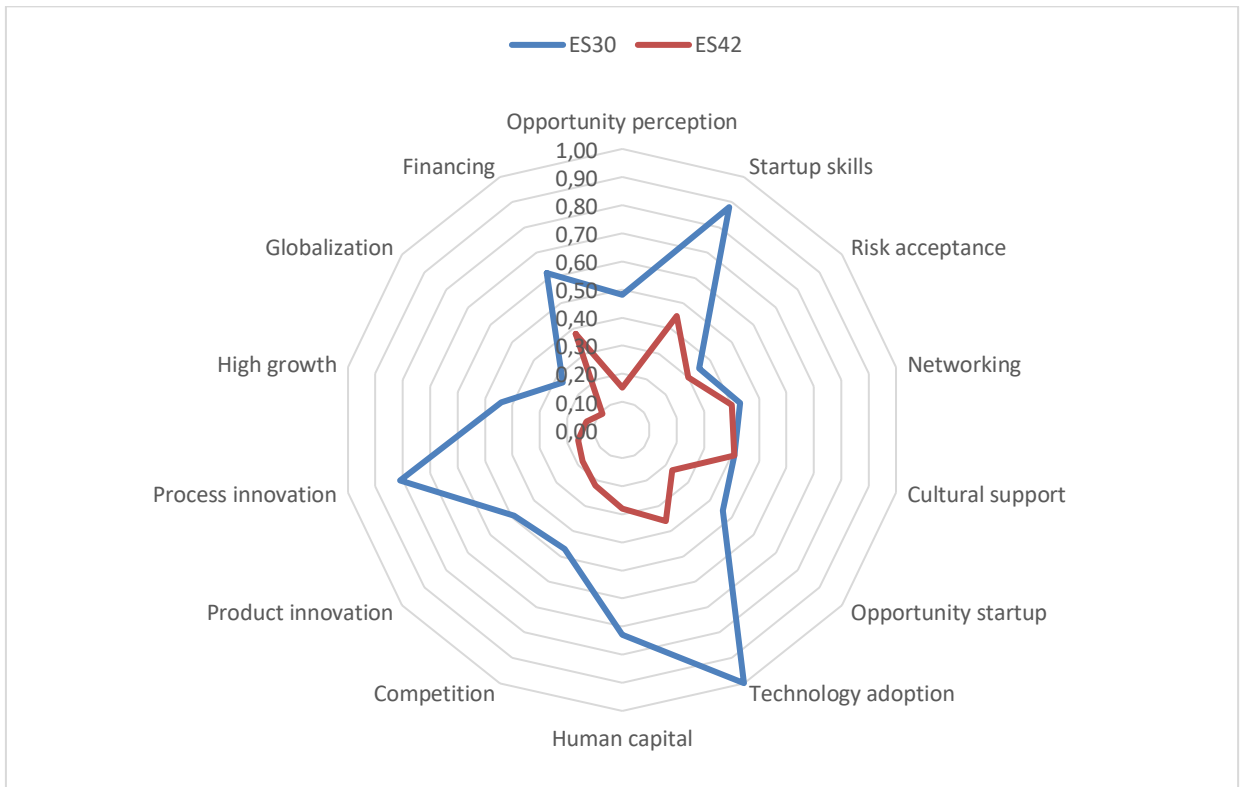

Obrázek 9 Srovnání německých regionů

zdroj: vlastní zpracování

Pilíř rizika (risk perception) překvapivě představuje překážku pro osm a nejzávažnější omezení pro pět regionů, a to Hesensko, Porýní-Falcko, Sasko, Sasko-Anhaltsko a Šlesvicko-Holštýnsko. Lidský kapitál je také omezením pro osm regionů, především pro Bayern, Thüringen a Niedersachsen. Procesní inovace (process innovation) omezují pět regionů. Všechny ostatní pilíře jsou problematické maximálně pro jeden až tři regiony.

Španělsko je další velká země, a proto je charakteristická i rozmanitým hospodářským prostředím. Variační koeficient dosahuje po zaokrouhlení opět hodnoty 0,19. Skóre REDI tuto rozmanitost také odráží. Ze sedmnácti španělských regionů je Castilla-la Mancha (ES42) nejhorším regionem s 24,7 desetin bodu a Madrid (ES30) je nejlepší s 51,1 bodu. Obrázek č. 10 zobrazuje porovnání nejsilnějšího a nejslabšího regionu Španělska na úrovni pilířů.

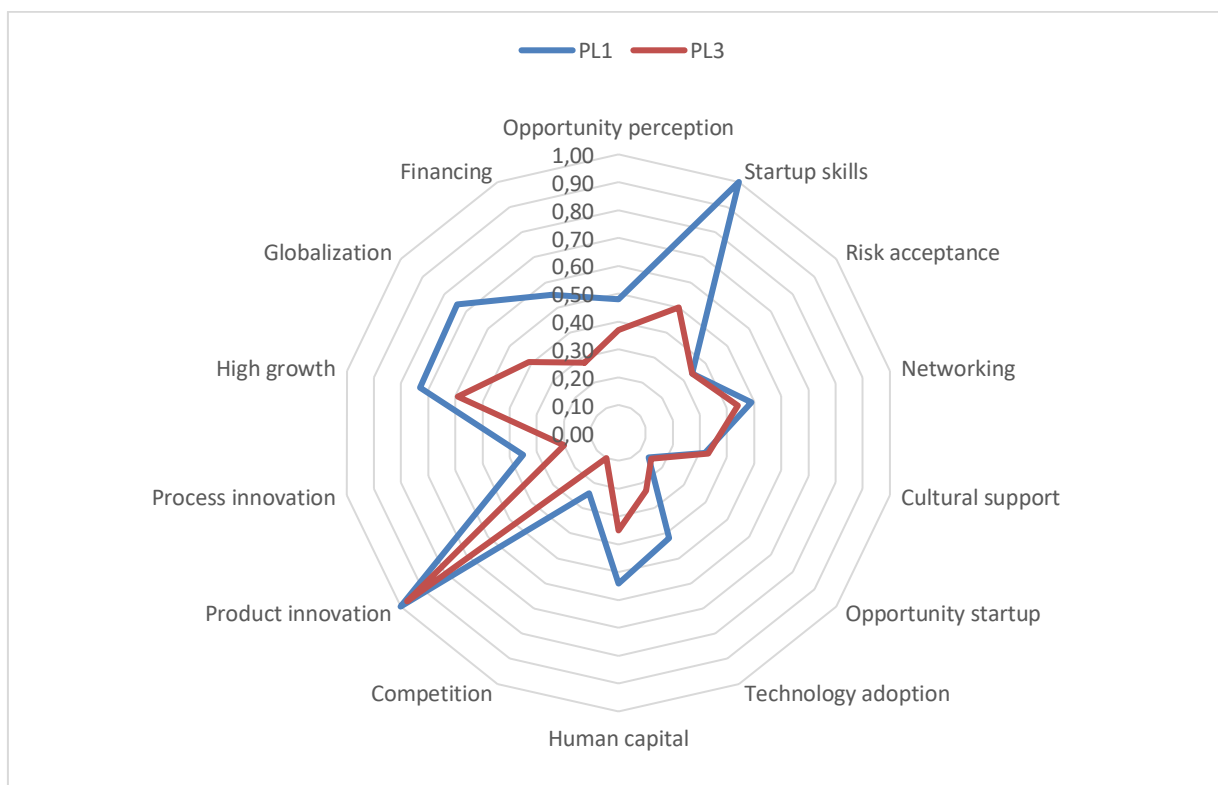
Obrázek 10 Srovnání španělských regionů

zdroj: vlastní zpracování

Profil jednotlivých regionů Španělska je celkem podobný. Celkem pro třináct regionů je nejslabším pilířem globalizace (globalization). S výjimkou regionu hlavního města jsou problémovými pilíři i oboje inovace. Naopak k obecně silnějším pilířům patří schopnosti k zahájení podnikání (startup skills), či technologie (technology absorption).

Malé vnitřní variability zcela logicky dosahují menší státy s méně regiony. Z větších států sem patří například Polsko, Itálie nebo Velká Británie.

Variační koeficient v případě Polska je 0,12. Podnikatelské prostředí šesti polských regionů NUTS1 lze označit jako průměrné a řadí se mezi 66. a 96. místo v žebříčku. Čtyři nejhorší polské regiony mají skóre mezi 36,7 a 31,8 bodů. S 43,0 a 40,5 bodů se regiony Centralny (PL1) a Poludniowy (PL2) také nacházejí blízko sebe. Obrázek č. 11 zobrazuje porovnání regionů Polska na úrovni pilířů.

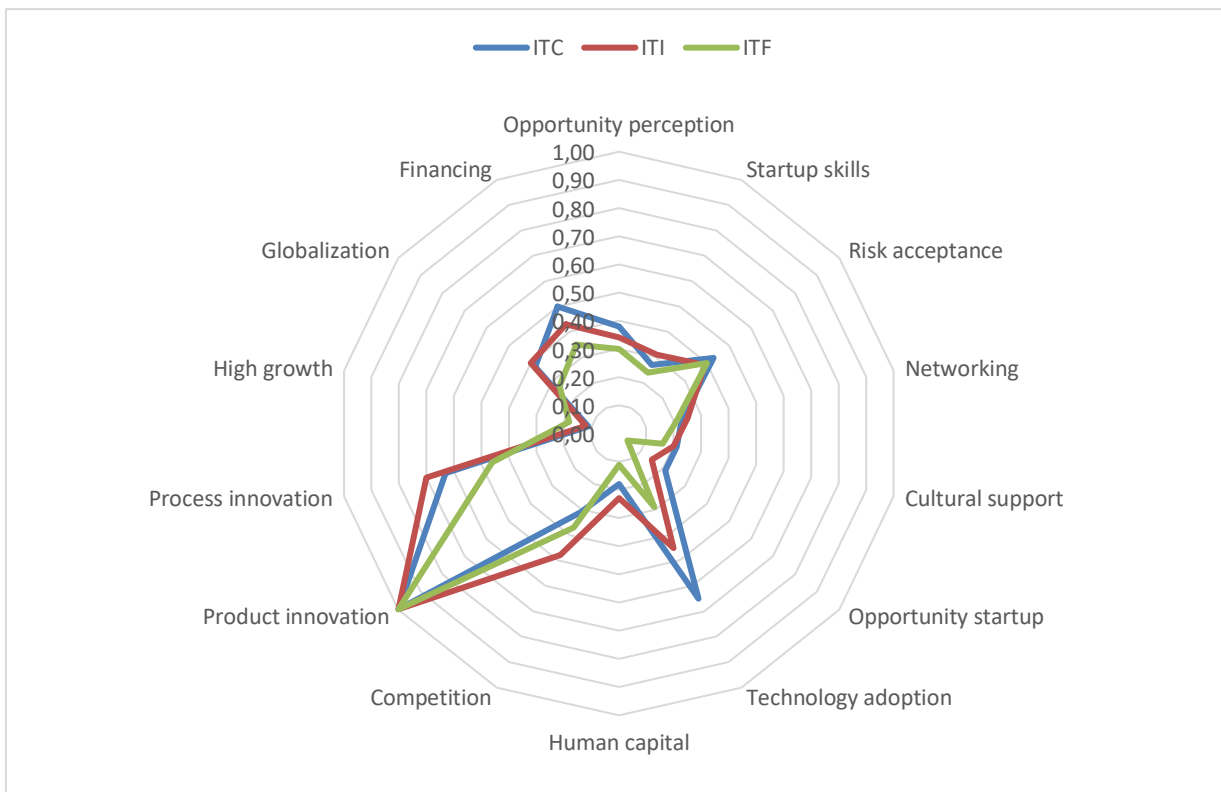

Obrázek 11 Srovnání polských regionů

zdroj: vlastní zpracování

Velice podobný je i profil všech polských regionů. Problematické pilíře jsou příležitosti (opportunity perception) a tvorba příležitostí (opportunity startup). Mezi velice silné pilíře patří produktové inovace (product Innovation) a schopnosti k zahájení podnikání (startup skills).

Itálie, jejíž variační koeficient má po zaokrouhlení hodnotu 0,13, je rozdělena na pět regionů úrovně NUTS1. Dva nejlepší italské regiony, Nord-Ovest (ITC) a Centro (ITI) zaujímají 88. a 89. místo se shodným skóre 33,5 bodu. Nejhorší region Sud (ITF) je na 111. místě v žebříčku. Obrázek č. 12 zobrazuje porovnání nejsilnějších a nejslabšího regionu Itálie na úrovni pilířů.

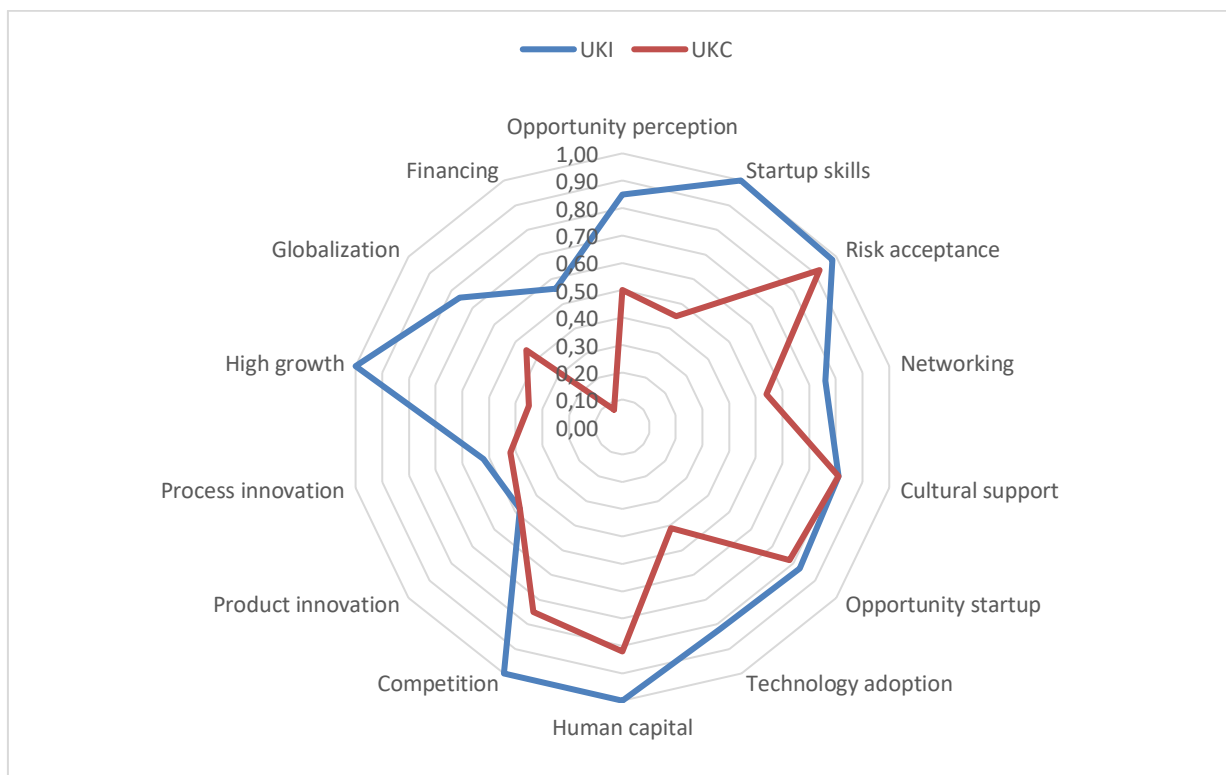

Obrázek 12 Srovnání italských regionů

zdroj: vlastní zpracování

Profil pilířů všech italských regionů je velmi podobný. Hlavní slabiny Itálie se soustřeďují na čtyři pilíře, jmenovitě schopnosti k zahájení podnikání (opportunity startup), lidský kapitál (human capital) a dynamický růst (high growth) a kulturní podporu (cultural support).

Podnikatelské prostředí Spojeného království patří k nejlepším v EU. Variační koeficient je 0,15. Dva přední britské regiony úrovně NUTS 1, Londýn (UKI) a South East (UKJ) jsou v první desítce hodnocení. Po těchto regionech následuje South West (UKK) a Skotsko (UKM). Ostatní regiony Spojeného království se řadí mezi 22-43 místo s e skóre od 58,7 do 50,4 bodů. Pouze region North East (UKC) zaostává za ostatními, avšak stále má slušné skóre 44,3 bodů. Obrázek č. 13 zobrazuje porovnání nejsilnějšího a nejslabšího regionu Velké Británie na úrovni pilířů.

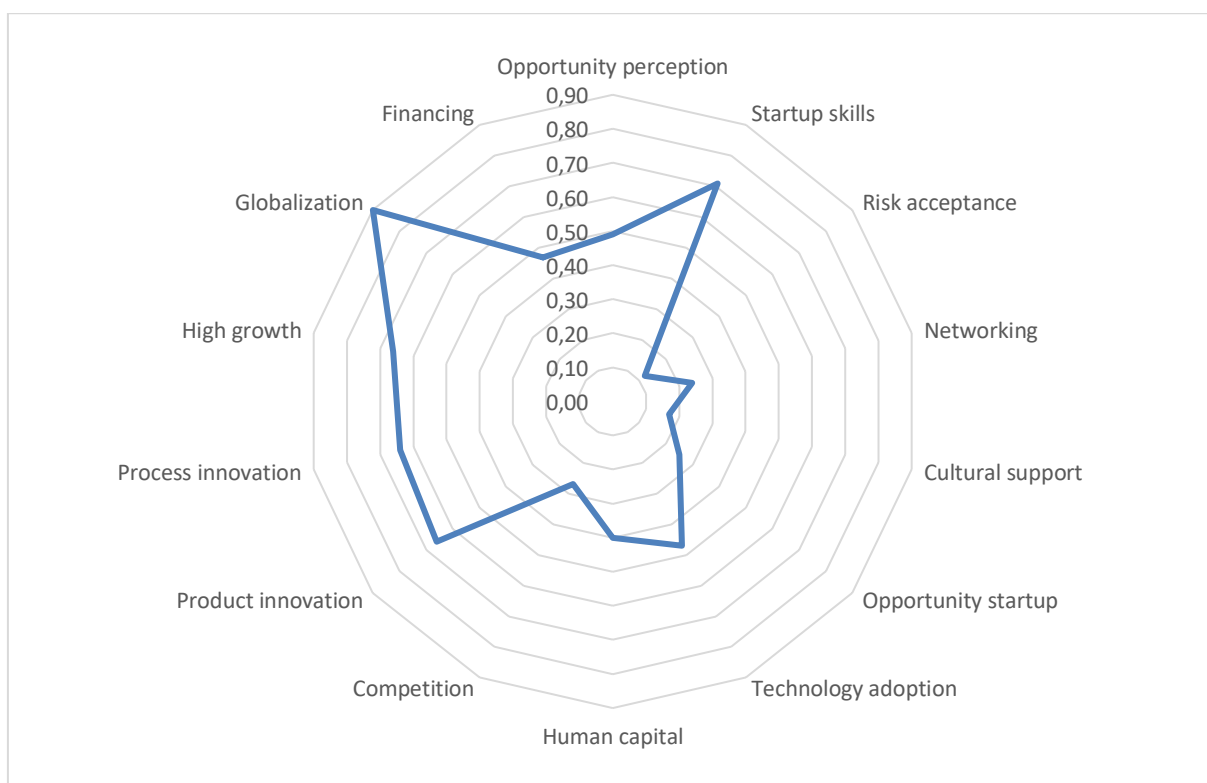
Obrázek 13 Srovnání regionů Velké Británie

zdroj: vlastní zpracování

Profily jednotlivých regionů nejsou natolik podobné jako u řady předchozích států. Další zajímavost je, že na rozdíl od mnoha předchozích regionů jsou u těch britských silnější pilíře v pravé části grafu.

3.4 Zhodnocení postavení České republiky z hlediska indexu REDI

Na závěr analýzy REDI je zpracován profil České republiky. Česká republika se skládá pouze z jednoho regionu NUTS 1, takže byla v rámci REDI hodnocena jako celek a z dostupných dat nelze provést analýzu variabilitu jejích regionů. Proto se analýza soustředila na pozici ČR mezi ostatními regiony z hlediska REDI. Kvalita podnikatelského prostředí je v České republice ve srovnání s ostatními evropskými regiony podprůměrná, se skóre REDI 38,8 bodů zaujímá 73. místo z celkových 125 hodnocených regionů. Obrázek č. 14 zobrazuje hodnocení České republiky na úrovni pilířů.

Obrázek 14 Česká republika na úrovni pilířů REDI

zdroj: vlastní zpracování

Mezi nejsilnější pilíře patří globalizace (globalization) se skóre 0,90 a schopnosti k zahájení podnikání (startup skills) s hodnotou 0,71, takže výrazně nejsilnějším sub-indexem jsou podnikatelské aspirace. Pro srovnání průměrná celoevropská průměrná hodnota u pilíře globalizace je 0,46 a u pilíře schopnosti k zahájení podnikání 0,50. Nejvíc naopak Česká republika zaostává v pilířích kulturní podpora (cultural support, skóre 0,17) a přijatelnost rizika (risk acceptance), kde dosáhla nízkého skóre 0,12. Opět pro srovnání průměrné hodnoty těchto pilířů jsou 0,50 a 0,47. Tabulka s přesnými dosaženými výsledky všech pilířů u všech regionů včetně České republiky i s průměrnými hodnotami je obsahem přílohy B.

4 REGIONAL COMPETITIVENESS INDEX CZ

Závěry předchozí kapitoly ukazují, že z důvodu nedostupnosti dat bohužel nelze index REDI použít pro detailnější zhodnocení konkurenceschopnosti a podnikatelského prostředí regionů České republiky. Vhodným ukazatelem, který toto umožňuje je Regional Competitiveness Index CZ (dále jen RCICz.) Jedná o modifikaci celoevropského Regional Competitiveness Indexu (indexu regionální konkurenceschopnosti). Původní Regional Competitiveness Index byl prvním složeným ukazatelem, poskytujícím ucelený obraz územní konkurenceschopnosti evropských regionů. Je sestavován na základě globálního indexu konkurenceschopnosti Světového ekonomického fóra (WEF), avšak metodika je mírně odlišná. Skládá se z jedenácti pilířů seskupených do tří sub-indexů: Basic, Efficiency and Innovation. Zohledňuje úroveň rozvoje regionu zdůrazňováním základních problémů v méně rozvinutých regionech a inovační kapacity v rozvinutějších regionech. Tyto pilíře měří nejen ukazatele relevantní pro firmy, ale také ukazatele relevantní pro obyvatele dotčených regionů a jejich kvalitu života.

4.1 Struktura, data, metodologie a konstrukce RCICz

Index regionální konkurenceschopnosti, modifikovaný na podmínky České republiky (RCICz), byl zpracován v rámci přípravy Strategie regionálního rozvoje ČR pro období 2014–2020, kterou zpracovalo Ministerstvo pro místní rozvoj. RCICz je na rozdíl od indexu RCI, použitého pro hodnocení evropských regionů, postaven pouze na osmi pilířích tvořených celkem z dvaceti devíti dílčích ukazatelů. Index má tedy jednodušší konstrukci než původní RCI. To je způsobeno tím, že u indexu RCI byl v několika případech všem regionům v rámci členského státu přiřazen stejný údaj u hodnocených indikátorů daného pilíře. Pokud nejde o mezinárodní srovnání regionů, je zřejmé, že při hodnocení regionální konkurenceschopnosti v rámci jednoho státu je kvantifikace ukazatelů v pilířích s nemožností regionální diferenciace bezpředmětná. (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2012).

Regiony České republiky jsou v rámci indexu RCICz hodnoceny na úrovni jednotlivých krajů (NUTS 3), bohužel v několika případech byla data dohledatelná pouze na úrovni regionů velikosti NUTS 2, v takovém případě byla hodnota ukazatele pro region NUTS 2 přiřazena všem příslušným krajům, ze kterého se příslušný region NUTS 2 skládá. Použitá data jsou z veřejně dostupných zdrojů (publikace a statistiky Českého statistického úřadu, Eurostat, statistiky jednotlivých ministerstev a další). Základním rokem je stejně jako pro index REDI rok 2017, avšak ne všechny statistiky a publikace jsou zveřejňovány každoročně, tj. ne všechna použitá data se vztahují k tomuto roku. Jedná se především o velmi specifické ukazatele jako

podíl znalostně a technologicky náročných služeb na celkové přidané hodnotě a zaměstnanosti (viz následující tabulka č. 7). Jde tedy pouze o několik dílčích ukazatelů, u kterých navíc nelze předpokládat, že by se z roku na rok zásadně měnilo pořadí jednotlivých krajů, z tohoto důvodu zde lze starší data akceptovat. Dále ukazatele podíl osob s vysokoškolským vzděláním v populaci 30-34 let a podíl osob s neukončeným nebo základním vzděláním v populaci 18-24 let byly dostupné pouze pro úroveň regionů NUTS 2, takže krajům v rámci těchto regionů soudržnosti jsou v těchto dvou ukazatelích přiřazeny stejné hodnoty.

Tabulka č. 7 zobrazuje strukturu indexu RCICz:

Tabulka 7 Struktura indexu RCICz

Sub-index	Pilíř	Ukazatel	Váha			
BASIC	Infrastruktura	Hustota sítě dálnic a rychlostních komunikací	20	10	2,5	
		Průměrná časová dojezdnost obyvatel do krajského města			2,5	
Dostupnost mezinárodních letišť	2,5					
Hustota železniční sítě	2,5					
BASIC	Zdraví	Kojenecká úmrtnost	10	4	2	
		Střední délka života mužů			4	
Střední délka života žen	4					
EFFICIENCY	Vyšší a celoživotní vzdělávání	Podíl osob s VŠ vzděláním v populaci 15-64 let	17	17	5	
		Podíl osob s VŠ vzděláním v populaci 30-34 let			3	
		Podíl osob s neukončeným nebo základním vzděláním v populaci 18-24 let			4	
		Rozpočet veřejných vysokých škol podle VKM na obyvatele			5	
EFFICIENCY	Účinnost trhu práce	Míra zaměstnanosti	50	17	6	
		Míra dlouhodobé nezaměstnanosti			6	
Míra registrované nezaměstnanosti	4					
Rozdíl mezi mírou nezaměstnanosti mužů a žen	1					
EFFICIENCY	Velikost trhu	Regionální HDP na obyvatele	16	16	9	
		Disponibilní důchod domácností			7	
INOVIATION	Technologická připravenost	Počet IT odborníků na 1000 zaměstnaných	10	10	3	
		Podíl počtu domácností s PC a internetem na celkovém počtu domácností			2	
		Podíl počtu domácností s PC na celkovém počtu domácností			2	
		Počet pasivních licencí za patenty a užité vzory			3	
	INOVIATION	Sofistikovanost podnikání	Hodnota přímých zahraničních investic na obyvatele	30	10	3
			Podíl znalostně náročných služeb na celkové zaměstnanosti			3
Podíl znalostně náročných služeb na celkové přidané hodnotě	4					
INOVIATION	Inovace	Počet aktivních licencí na patenty a užité vzory	10	10	2	
		Podíl celkových výdajů na vědu a výzkum v podnikatelském sektoru na regionálním HDP			2	
		Počet pracovníků ve výzkumu a vývoji na 1000 zaměstnaných			2	
		Podíl technologicky náročných oborů na celkové zaměstnanosti			2	
Podíl technologicky náročných oborů na celkové přidané hodnotě	2					

zdroj: zpracováno dle Ministerstvo pro místní rozvoj (2012)

Jak je z tabulky č. 7 patrné, RCICz se skládá ze tří sub-indexů, osmi pilířů a celkem dvaceti devíti dílčích ukazatelů. Sub-index Basic je zaměřen především na hodnocení dopravní infrastruktury, zdravotního stavu a zdravotního potenciálu obyvatel regionu. Sub-index Efficiency hodnotí ekonomické ukazatele, kvalitu lidských zdrojů a trh práce a sub-index

Innovation se zaměřuje na hodnocení technologické vyspělosti regionu a inovačního potenciálu.

Výchozím postupem při konstrukci RCI je normování zjištěných absolutních hodnot jednotlivých ukazatelů následujícím principem. Hodnota daného ukazatele pro celou ČR je benchmarkem s hodnotou 100 a pro každý zkoumaný region se vyčíslí procentní odchylka od tohoto celorepublikového průměru. Procentní odchylka směrem k pozitivnímu hodnocení se přičte k hodnotě průměru (100) a procentní odchylka směrem k negativnímu hodnocení se od průměrného stavu (100) odečte.

Význam jednotlivých ukazatelů je ohodnocen vahami uvedenými v tabulce č. 6. Při výpočtu výsledné hodnoty daného pilíře (sub-indexu) se tedy hodnoty příslušných normovaných ukazatelů vynásobí těmito váhami a výsledná hodnota se opět normuje dle výše popsaného postupu tak, aby výsledná hodnota opět vyjadřovala odchylku od stavu celé ČR.

Zcela analogicky se pak postupuje při výpočtu výsledné hodnoty RCI_{CZ}. Regiony se skóre vyšším než 100 se tedy pohybují nad průměrem České republiky a regiony se skóre nižším než 100 se pohybují pod průměrem České republiky.

Opět před započítáním samotné analýzy lze stanovit hypotézy III., IV. a V. (všechny se vztahují k hodnocenému roku 2017):

- III. *„Hlavní město Praha jakožto klíčový pól růstu se umístí na prvním místě s více než 150 body“*
- IV. *„Středočeský kraj, který obklopuje Prahu, a Jihomoravský kraj, který zahrnuje a obklopuje druhé největší město Brno, dosáhnou nadprůměrných výsledků (více než 100 bodů)“*
- V. *„Moravskoslezský kraj, Karlovarský kraj a Ústecký kraj, které obecně bývají považovány za nejvíce zaostávající zaujmou poslední tři místa s výsledkem menším než 75 bodů“*

4.2 Zhodnocení českých regionů s využitím RCI_{CZ}

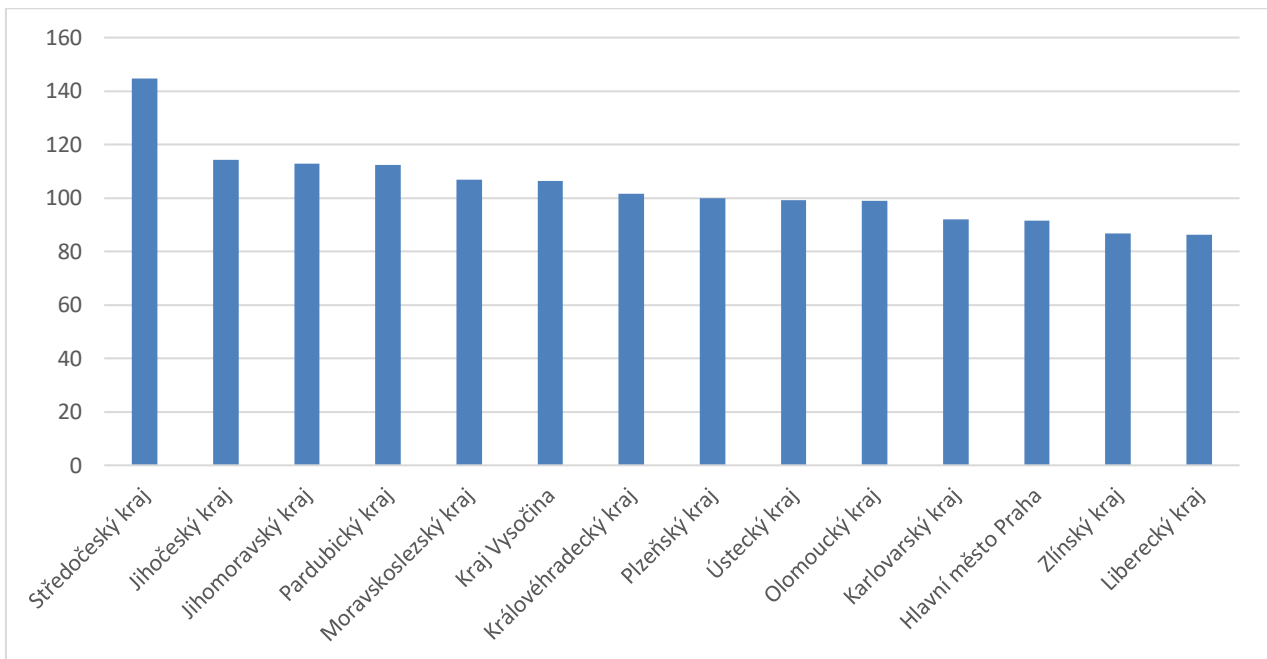
Regiony České republiky jsou v rámci indexu RCI_{CZ} hodnoceny na úrovni jednotlivých krajů. Kompletní tabulkové výsledky na úrovni pilířů a sub-indexů jsou obsahem příloh D a E. Pořadí jednotlivých krajů a jejich konečné bodové ohodnocení na úrovni indexu RCI_{CZ} je následující:

- Hlavní město Praha – 183 bodů

- Jihomoravský kraj – 122 bodů
- Středočeský kraj – 114 bodů
- Kraj Vysočina – 102 bodů
- Plzeňský kraj – 95 bodů
- Pardubický kraj – 95 bodů
- Královéhradecký kraj – 93 bodů
- Jihočeský kraj – 92 bodů
- Liberecký kraj – 90 bodů
- Olomoucký kraj – 87 bodů
- Zlínský kraj – 86 bodů
- Moravskoslezský kraj – 82 bodů
- Karlovarský kraj – 69 bodů
- Ústecký kraj – 67 bodů

Jak vyplývá z metodiky výpočtu, regiony se skóre vyšším než 100 bodů se tedy pohybují nad průměrem České republiky a regiony se skóre nižším než 100 bodů se pohybují pod průměrem České republiky.

Následující obrázek č. 15 ukazuje mezikrajské srovnání sub-indexu Basic.

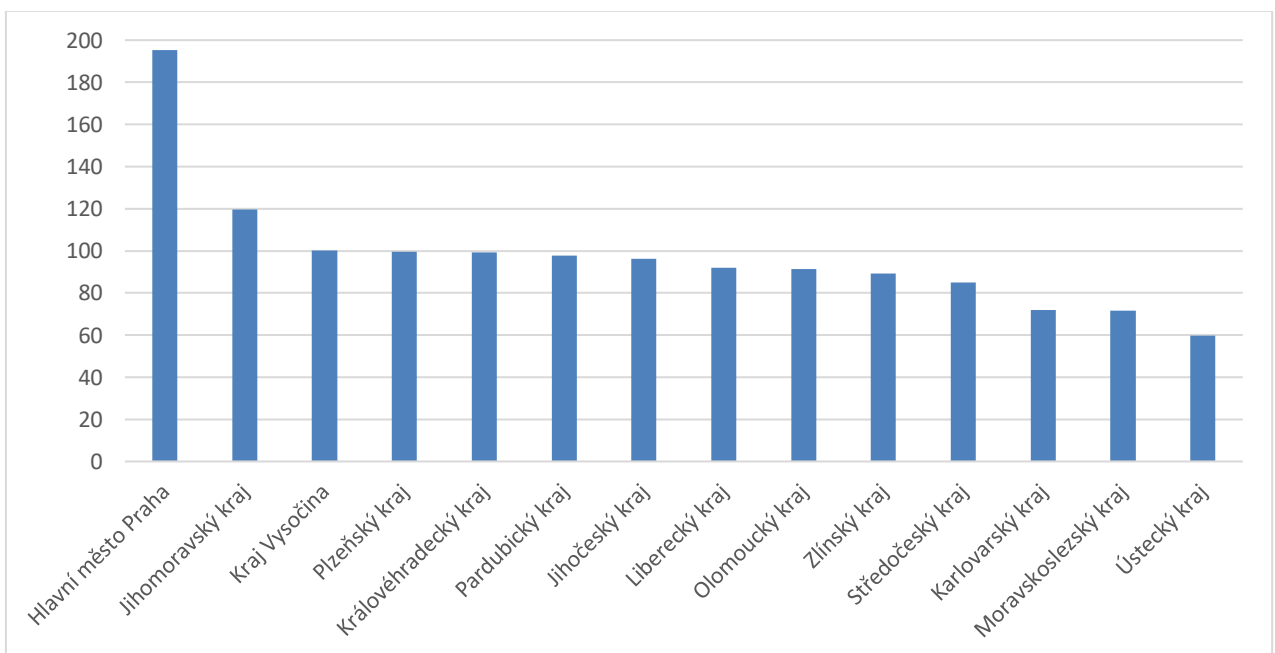

Obrázek 15 Mezikrajské srovnání sub-indexu Basic RCICz

zdroj: vlastní zpracování

Z obrázku č. 15 je patrné, že velmi dobrých výsledků v sub-indexu Basic, který hodnotí především dopravní infrastrukturu a demografické ukazatele zdraví dosahuje Středočeský kraj, Moravskoslezský kraj, Jihočeský kraj či Jihomoravský kraj. Naopak se jedná o jediný slabší výsledek Hlavního města Prahy.

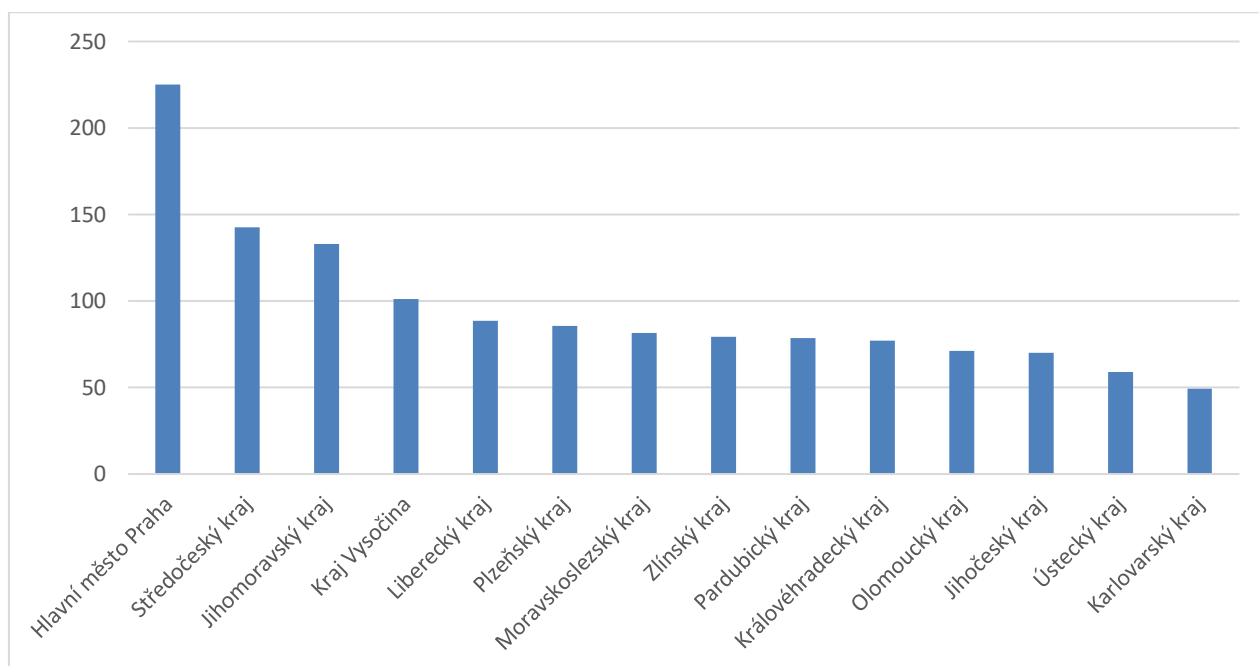
Obrázek č. 16 ukazuje mezikrajské srovnání sub-indexu Efficiency.

Obrázek 16 Mezikrajské srovnání sub-indexu Efficiency RCICz

U ekonomického sub-indexu Efficiency dosahuje zdaleka nejlepšího výsledku Hlavní město Praha, která se dá označit téměř za „stát ve státě“. Naopak jednoznačně zaostávají Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský kraj.

Obrázek č. 17 ukazuje mezikrajské srovnání sub-indexu Innovation.

Obrázek 17 Mezikrajské srovnání sub-indexu Innovation RCIcz

Výsledky technologického a inovačního sub-indexu Innovation ukazují opět velkou dominanci Hlavního města Prahy. Dobrých výsledků dosahuje i Středočeský a Jihomoravský kraj. Dobrých výsledků dosahují kraj Vysočina, Liberecký kraj a Plzeňský kraj. Na nejhorších místech jsou opět Karlovarský a Ústecký kraj.

Obrázek č. 18 zobrazuje zhodnocení českých regionů na úrovni indexu RCIcz.

Obrázek 18 Zhodnocení českých regionů pomocí RCIcz

zdroj: vlastní zpracování

Kraje jsou rozříděny celkem na pět skupin. Nejhorší skupina regionů má skóre menší než 70 bodů, další skupiny následují vždy v intervalu 20 bodů.

V první skupině se 131 a více body se umístil pouze kraj Hlavní město Praha, a to se skóre 183 bodů, které je téměř dvojnásobkem republikového průměru a velmi vysoce převyšuje všechny ostatní regiony. Hlavní město Praha bodovala především v sub-indexech *Efficiency* a *Innovation*, kde dosáhla dokonce skóre 225 bodů. Hlavní město Praha zcela dominuje v ukazatelích počtu aktivních a pasivních licencí na patenty a užité vzory, počtu výzkumných pracovníků a v hodnotě přímých zahraničních investic na obyvatele. V oblasti ekonomiky, konkrétně u regionálního HDP na obyvatele Hlavní město Praha opět dosahuje více než dvojnásobku průměru České republiky. Jediným pilířem, kde Praha lehce zaostává, je infrastruktura, což je logické, jelikož kvůli své rozloze je zde délka železniční a silniční sítě menší než v ostatních krajích.

Ve druhé skupině od 111 do 130 bodů se umístil Jihomoravský kraj se 122 body a Středočeský kraj se 114 body.

Jihomoravský kraj je nadprůměrný ve všech dílčích sub-indexech, nejvíce však v sub-indexu *Innovation*. Kraj vyniká v podílu celkových výdajů na vědu a výzkum v podnikatelském sektoru na regionálním HDP, počtu pracovníků ve výzkumu a vývoji či v počtu licencí a patentů. Taktéž

rozpočet veřejných vysokých škol podle na obyvatele je téměř čtyřnásobný oproti republikovému průměru. Brno tak potvrzuje pověst studentského města.

Středočeský kraj také dosahuje nadprůměru v sub-indexech Basic a Innovation, lehce zaostává pouze v sub-indexu Efficiency. V kraji je větší dlouhodobá nezaměstnanost a menší podíl osob s vysokoškolským vzděláním v populaci 30-34 let. Naopak velmi dobrého výsledku Středočeský kraj dosahuje v ukazateli podíl znalostně náročných služeb na celkové přidané hodnotě.

Ve třetí skupině od 90 do 110 bodů, což lze hodnotit jako průměrný výsledek, se umístilo celkem pět krajů. Jedná se o Kraj Vysočina (102 bodů), Plzeňský kraj (95 bodů), Pardubický kraj (taktéž 95 bodů), Královéhradecký kraj (93 bodů) a Jihočeský kraj (92 bodů).

Lehce překvapivý je výsledek Kraje Vysočina. Ten získal body například v ukazateli kojenecké úmrtnosti, která je zde nejnižší v rámci ČR, nízká je taktéž dlouhodobá nezaměstnanost a dobrý je i výsledek podílu znalostně náročných služeb na celkové přidané hodnotě. Je však nutné si uvědomit, že Kraj Vysočina je spolu se silným Jihomoravským krajem součástí regionu NUTS 2 Jihovýchod a jelikož ukazatele podíl osob s vysokoškolským vzděláním v populaci 30-34 let a podíl osob s neukončeným nebo základním vzděláním v populaci 18-24 let byly dostupné pouze pro úroveň regionů NUTS 2 je možné, že výsledek Kraje Vysočina je tak o něco málo lepší než reálná situace.

Plzeňský kraj se všech třech sub-indexech drží téměř na republikovém průměru, pouze u sub-indexu Innovation je výsledek o něco horší. To je způsobeno především menším počtem licencí a patentů či menší hodnotou přímých zahraničních investic na obyvatele.

Pardubický a Královéhradecký kraj dosahovaly velmi podobných výsledků. V rámci ekonomického sub-indexu Efficiency jsou výsledky těchto dvou krajů průměrné (98 a 99 bodů) u technologického pilíře Innovation lehce podprůměrné (79 a 77 bodů). Pardubický kraj odskočil v sub-indexu Basic díky nižší kojenecké úmrtnosti, a především díky existenci mezinárodního letiště.

Do této skupiny se vešel ještě i Jihočeský kraj. Ten má u sub-indexu Innovation přeci jen již podprůměrných 70 bodů, avšak tuto ztrátu dotahuje základním sub-indexem Basic (kojenecká úmrtnost, silniční síť).

Ve čtvrté, již podprůměrné skupině od 71 do 90 bodů se umístily čtyři kraje, a sice Liberecký kraj (90 bodů), Olomoucký kraj (87 bodů), Zlínský kraj (86 bodů) a Moravskoslezský kraj (82 bodů).

Liberecký kraj je umístil v podstatě na rozhraní mezi třetí a čtvrtou skupinou. Všechny sub-indexy mají hodnotu okolo 90 bodů, lepší je ekonomický sub-index Efficiency (92 bodů), a to kvůli nízkému podíl osob s neukončeným nebo základním vzděláním v populaci 18-24 let, či velmi malému rozdílu mezi mírou nezaměstnanosti mužů a žen.

Olomoucký i Zlínský kraj se také umístily ještě u horní hranice intervalu. Olomoucký kraj dosahuje průměrných výsledků u sub-indexů Basic a ekonomického Efficiency, ale ztrácí u sub-indexu Innovation. Počet licencí a patentů je velmi malý, hodnota přímých zahraničních investic na obyvatele je nejmenší v rámci celé České republiky.

Profil Zlínského kraje je přesně opačný, u sub-indexů Basic a Efficiency dosahuje horšího skóre než Olomoucký kraj, v rámci sub-indexu Innovation ztrátu dotahuje, jelikož zde dosahuje mírně lepších výsledků téměř u všech sledovaných ukazatelů.

S určitým odstupem se umístil Moravskoslezský kraj, jehož jednoznačně největším problémem je ekonomický sub-index Efficiency. Moravskoslezský kraj dosahuje velmi špatných výsledků u všech ukazatelů nezaměstnanosti.

V poslední skupině se skóre pod 70 bodů se nepřekvapivě umístil Karlovarský kraj (69 bodů) a Ústecký kraj (67 bodů).

Čtyřicet devět bodů u technologického a inovačního sub-indexu Innovation je pro Karlovarský kraj opravdu špatným výsledkem. Nejhorších výsledků kraj dosahuje u ukazatelů počet IT odborníků na 1000 zaměstnaných, počtu licencí a patentů, či v hodnotě přímých zahraničních investic na obyvatele.

Ústecký kraj přikoval na dno pomyslné tabulky především ekonomický sub-index Efficiency (60 bodů, nejhorší výsledek v rámci ČR). Velmi vysoký je především podíl osob s neukončeným nebo základním vzděláním v populaci 18-24 let a taktéž nezaměstnanost.

Na závěr je provedeno vyhodnocení hypotéz III., IV. a V. stanovených pro analýzu roku 2017.

Hypotéza III. zněla, že se „*Hlavní město Praha jakožto hlavní město České republiky a klíčový pól růstu umístí na prvním místě s více než 150 body*“. Praha se skutečně umístila na prvním místě s celkem 183 body. Hypotéza se tedy potvrdila.

Hypotéza IV. zněla, že „*Středočeský kraj a Jihomoravský kraj, dosáhnou nadprůměrných výsledků (více než 100 bodů)*“. Jihomoravský kraj dosáhl skóre 122 bodů a Středočeský kraj skóre 114 bodů. I druhá hypotéza se tedy potvrdila.

Poslední hypotéza V. zněla, že „*Moravskoslezský kraj, Karlovarský kraj a Ústecký kraj, které obecně bývají považovány za nejvíce zaostávající kraje, zaujmou poslední tři místa s výsledkem menším než 75 bodů*“. Hypotéza se nepotvrdila, zmiňované kraje se skutečně umístily na posledních místech, avšak Moravskoslezský kraj dosáhl skóre 82 bodů, tedy více než stanovených 75 bodů.

5 DALŠÍ PŘÍSTUPY K MĚŘENÍ PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ A REGIONÁLNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI

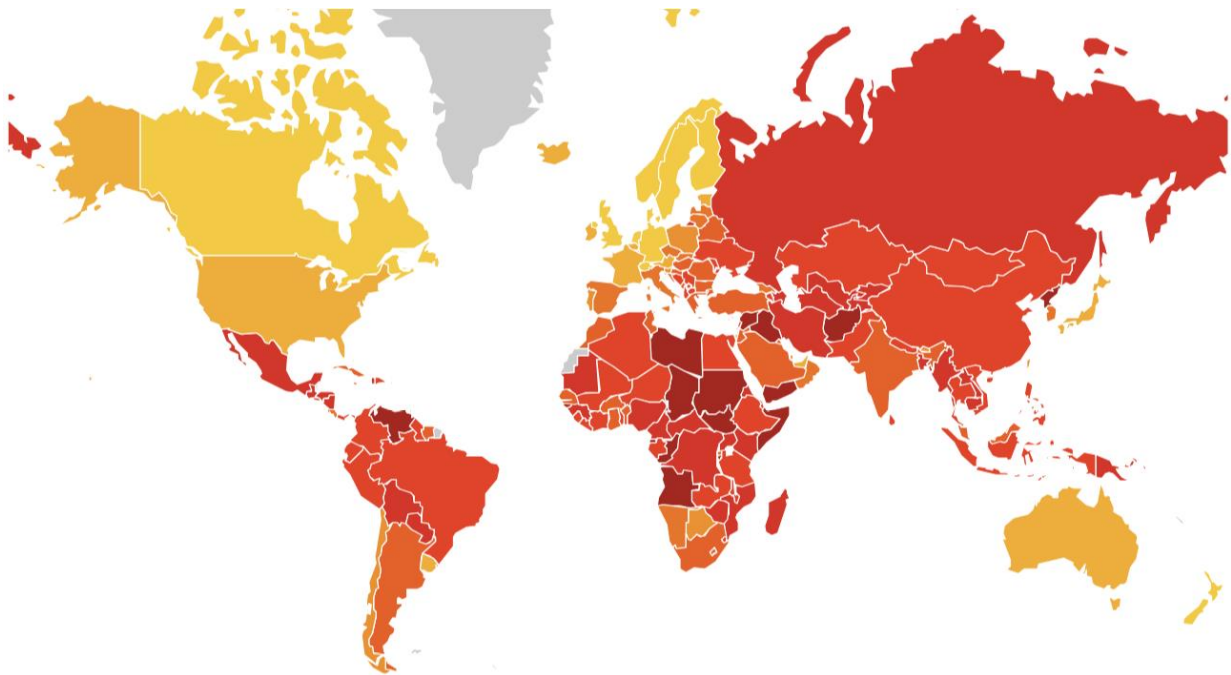
Kromě již zmíněných a podrobně rozebraných indexů REDI a RCI existují další možné přístupy k měření podnikatelského prostředí a regionální konkurenceschopnosti. Jedná se například o index vnímání korupce či index lidského rozvoje.

Poměrně známým indexem je Corruption Perception Index, tedy index vnímání korupce. Od roku 1995 je každoročně publikován společností Transparency International. Jak naznačuje sám název, index odráží kvalitu ekonomického prostředí prostřednictvím vnímání korupce. Korupce je sama o sobě poměrně obtížně měřitelný jev, proto není index založen na exaktních datech, ale na průzkumech mínění mezi osobami pohybujícími se ve veřejném sektoru. Ve snaze o co nejvyšší vypovídající hodnotu index kombinuje více průzkumů s odlišnou metodikou. Hodnoceno je zpravidla 180 světových států. Česká republika se se v minulých letech umístila následovně:

- 2014 – 50. místo na světě
- 2015 – 38. místo na světě
- 2016 – 47. místo na světě
- 2017 – 42. místo na světě
- 2018 – 38. místo na světě.

Z dat vyplývá, že s výjimkou roku 2016 se Česká republika vždy umístila v první čtvrtině hodnocených zemí.

Hodnocení všech států zobrazuje následující obrázek č. 19.

Obrázek 19 Hodnocení světových států pomocí indexu vnímání korupce

zdroj: Transparency international (2018)

Čím tmavší je barva jednotlivých států, tím horší je zde vnímání korupce. Výsledky nejsou příliš překvapivé. Jako zásadní problém je korupce vnímána především v Africe, Asii, Jižní Americe a Rusku, na opačné straně žebříčku se nachází státy západní Evropy, Severní Amerika a Austrálie.

Posledním velmi známým indexem, který stojí za zmínku a který se zaměřuje především na oblast lidských zdrojů je Human development Index neboli index lidského rozvoje (dále jen HDI). HDI se používá k měření kvality života v zemích celého světa. Index byl vytvořen v roce 1990 a jeho autory jsou Amartya Sen (Sen, 1985) a Mahbub ul Haq (pákistánský ekonom a ministr financí). V témže roce ho začala používat i OSN. Index vznikl jako reakce na kritiku, že se blahobyt obyvatelstva měří pouze z hlediska příjmů a že vyspělost jednotlivých států a regionů se hodnotí především na základě hrubého národního produktu. Ve své současné metodice používané od roku 2010 se hodnotí střední délka života, úroveň vzdělání vyjádřená průměrnou délkou školní docházky a očekávanou délkou školní docházky a ekonomická úroveň vyjádřená pomocí hrubého národního důchodu na osobu v paritě kupní síly (United Nations Development Programme, 2018). Získané výsledky jsou následně standardizovány pomocí metody min-max, kdy je stanovena minimální hranice, které je přiřazena hodnota nula a maximální hranice, které se přiřadí hodnota jedna.

Konečný index je vyjádřen jako geometrický průměr výše uvedených tří součástí. Index nabývá hodnoty od nuly do jedné, přičemž platí, že čím vyšší je hodnota indexu, tím větší je úroveň vyspělosti daného státu. Používá se i následující klasifikace:

- nízká úroveň lidského rozvoje: $HDI < 0,550$,
- střední úroveň lidského rozvoje: $HDI = 0,550$ až $0,699$,
- vysoká úroveň lidského rozvoje: $HDI = 0,700$ až $0,799$,
- velmi vysoká úroveň lidského rozvoje: $HDI \geq 0,800$

Česká republika dosáhla v minulých letech těchto hodnot:

- 2014 – 0,879
- 2015 – 0,882
- 2016 – 0,885
- 2017 – 0,888

Z dat vyplývá, že Česká republika se pravidelně umísťuje ve skupině zemí s velmi vysokou úrovní lidského rozvoje.

ZÁVĚR

Hlavním cílem diplomové práce na téma Regionální podnikatelské prostředí bylo definovat obecné faktory kvality podnikatelského prostředí a poté posoudit variabilitu evropských regionů s využitím indexu REDI (the Regional Entrepreneurship and Development Index) a zhodnotit postavení ČR v rámci EU z tohoto hlediska. Dále s využitím indexu RCICz (Regional Competitiveness Index) zhodnotit české regiony a porovnat je mezi sebou.

Diplomová práce je rozčleněna do pěti hlavních kapitol. První kapitola je věnována obecným teoretickým východiskům a souvislostem regionálního rozvoje. Přestože samotným tématem práce je podnikatelské prostředí, pro vytvoření širšího rámce bylo nutné se alespoň stručně seznámit se samotnými základy a teoriemi regionálního rozvoje, neboť kvalita podnikatelského prostředí je jen jednou z jejich součástí. Teorie regionálního rozvoje se samozřejmě v čase měnily a vyvíjely, a ne všechny vůbec kladou na podnikatelské prostředí dostatečný důraz. Nejmodernější jsou takzvané neoliberální a institucionální teorie. Právě tyto teorie kladou důraz na technologický pokrok, neustálý vývoj nových inovací, propojování a vytváření efektivních forem spolupráce mezi veřejným sektorem, vzdělávacími institucemi a podnikatelským sektorem tak, aby byly vytvářeny co nejlepší podmínky pro činnost malých a středních podniků, jakožto páteře každé regionální ekonomiky.

Druhá kapitola vymezuje obecné faktory kvality podnikatelského prostředí. Ty lze dělit do několika základních skupin, jako například faktory obchodní, pracovní, infrastrukturní, lokální, environmentální, či cenové. Posouzením těchto jednotlivých faktorů poté lze stanovit komplexní kvalitu podnikatelského prostředí daného regionu a srovnat ho s regiony jinými.

Mnohé z těchto obecně definovaných faktorů používá index REDI. Třetí kapitola se tedy již podrobně zabývá samotným ukazatelem REDI, daty potřebnými k jeho stanovení, metodou jeho konstrukce a následným praktickým posouzením variability evropských regionů. Index REDI je velmi komplexním ukazatelem, který zohledňuje jak ukazatele na úrovni jednotlivce, tak institucionální ukazatele, které odrážejí regionální kontext, tedy nejen to, jak jsou v daném regionu objektivně naplněny podmínky kvalitního podnikatelského prostředí, ale i to, jak je vnímají sami lidé a zda jsou ochotni sami začít podnikat. V rámci analýzy byla stanovena hypotéza I., že na základě odlišného historického vývoje, především mnohem delší tradice kapitalismu a svobodného podnikání v regionech západní Evropy bude právě v regionech západní Evropy lepší podnikatelské prostředí než v regionech východní Evropy s bývalým socialistickým režimem. Analýza prokázala, že se na předních místech v kvalitě podnikatelského prostředí nacházejí regiony Německa, Skandinávie a Velké Británie. Ty jsou

následovány Francií a státy jižní Evropy. Již podprůměrných výsledků dosahují regiony východní Evropy včetně České republiky a vůbec nejhůř se umístily regiony Maďarska a balkánských států (Chorvatsko, Rumunsko). Hypotézu tak lze považovat za potvrzenou. Hypotéza II. předpokládala existenci silného vztahu mezi indexem REDI a ukazatelem HDP příslušných regionů. I tato hypotéza se potvrdila.

Dále byla analyzována variabilita regionů uvnitř jednotlivých zemí. Mezi státy se značnou vnitřní variabilitou patří například Francie a Španělsko. Naopak velmi podobných výsledků dosáhly regiony Velké Británie nebo Polska. Celková variabilita souboru dat vyjádřená pomocí variačního koeficientu je 0,34. Tato hodnota je větší než variabilita regionů jednotlivých zemí, kdy největší variabilitu má Slovensko s hodnotou variačního koeficientu 0,29. Z toho vyplývá, že i přes dlouhodobou existenci evropské regionální politiky, která si klade za cíl snižování disparit, stále mezi evropskými regiony existují znatelné rozdíly a v regionální politice je tedy třeba i nadále pokračovat a dále podporovat zaostávající regiony.

Index REDI je samozřejmě jen jednou z možností, jak lze hodnotit podnikatelské prostředí a konkurenceschopnost regionů. Další možností je index RCIcz, kterým se zabývá čtvrtá kapitola, a který byl použit pro podrobnější analýzu regionů České republiky. Index RCIcz je speciální index, který je zkonstruován na základě metodiky celoevropského indexu RCI, avšak je zjednodušen a přizpůsoben k hodnocení regionů ČR. Kapitola se opět nejprve zabývá daty, ze kterých se při konstrukci indexu vychází a způsobem jeho konstrukce. Před samotnou analýzou jsou stanoveny následující hypotézy. Hypotéza III. Praha jakožto hlavní město České republiky a klíčový pól růstu, se umístí na prvním místě s více než 150 body. Hypotéza IV. Středočeský kraj, a Jihomoravský kraj dosáhnou nadprůměrných výsledků (více než 100 bodů) a hypotéza V. Moravskoslezský kraj, Karlovarský kraj a Ústecký kraj zaujmou poslední tři místa s výsledkem menším než 75 bodů. Následuje samotné zhodnocení a porovnání regionů mezi sebou. Regiony byly hodnoceny na úrovni krajů (NUTS 3). Výsledky nejsou příliš překvapující. Na prvním místě se s velikým náskokem umístil kraj Hlavní město Praha. Velmi dobrých výsledků také dosahuje Jihomoravský kraj a Středočeský kraj. Do kategorie průměrných výsledků se řadí největší počet krajů, konkrétně Kraj Vysočina, Plzeňský kraj, Pardubický kraj, Královéhradecký kraj a Jihočeský kraj. Mezi regiony, které mají již horší hodnocení, patří Liberecký kraj, Olomoucký kraj, Zlínský kraj a Moravskoslezský kraj. Jednoznačně nejhorší jsou Karlovarský kraj a Ústecký kraj. Hypotézy III. a IV. tedy byly potvrzeny. Hypotéza V. byla vyvrácena, jelikož Moravskoslezský kraj dosáhl vyššího skóre než předpokládaných 75 bodů. V oblastech demografických ukazatelů či v kvalitě

infrastruktury jsou možnosti krajů na rychlé zlepšení omezené. Druhý pilíř Eficiency se mimo jiné zaměřuje na oblast vzdělávání. Kraje by se měly snažit více podporovat své regionální školství, aby byli vychováváni kvalitní odborníci schopní vykonávat kvalifikované profese v odvětvích s vysokou přidanou hodnotou. Pomoci mohou i přímé zahraniční investice, ve kterých vyniká Hlavní město Praha, ale ostatní regiony v porovnání s ní velmi zaostávají. Cesta ke zlepšení konkurenceschopnosti našich regionů vede přes znalostní ekonomiku a vývoj nových technologií a inovací.

POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE

BAGNASCO, Arnaldo, 1977. Tre Italie: la problematica territoriale dello sviluppo italiano. Bologna: Il mulino. ISBN 330.945092.

BLAŽEK, Jiří a UHLÍŘ, David, 2011. Teorie regionálního rozvoje. 2. vydání. Praha: Karolinum. ISBN 9788024619743.

CARIM, Asrah, 2014. Measure of Relationship: Correlation Coefficient [online]. [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: <https://www.slideshare.net/ladyasrahcarim/measure-of-relationship-correlation-coefficient>

CZECHINVEST. 2019. Investiční pobídky v České republice [cit. 2019-03-04]. Dostupné z: <https://www.czechinvest.org>

CZECHINVEST. 2019. O nás. [online]. [cit. 2019-03-04]. Dostupné z: <https://www.czechinvest.org/cz/O-CzechInvestu/O-nas>

CZECHTRADE. 2019. Představení CzechTrade. [online]. [cit. 2019-03-04]. Dostupné z: <https://www.czechtrade.cz/o-czechtrade/predstaveni>

ČESKÁ EXPORTNÍ BANKA. 2019. Profil banky. [online]. [cit. 2019-03-04]. Dostupné z: <https://www.ceb.cz/kdo-jsme/profil-banky/>

ČR, 1992. Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí (ve znění pozdějších předpisů).

ČR, 1993. Ústavní zákon 1/1993 Sb., Ústava České republiky

ČR, 1994. Zákon č. 111/1994 Sb. o silniční dopravě (ve znění pozdějších předpisů).

ČR, 1994. Zákon č. 266/1994 Sb. o drahách (ve znění pozdějších předpisů).

ČR, 1997. Ústavní zákon 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č 1/1993 Sb., Ústava České republiky

ČR, 1997. Zákon č. 13/1997 Sb. o pozemních komunikacích (ve znění pozdějších předpisů).

ČR, 2000. Zákon č. 104/2000 Sb. o Státním fondu dopravní infrastruktury (ve znění pozdějších předpisů).

ČR, 2000. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (ve znění pozdějších předpisů).

ČR, 2000. Zákon 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje (ve znění pozdějších předpisů).

ČR, 2001. Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže).

ČR, 2002. Zákon 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností (ve znění pozdějších předpisů).

DAVID, Paul, 1985. Clio and the Economics of QWERTY. *American Economic Review*, vol. 75(2), 332-337.

DOBRYLOVSKÝ, Jiří, NESET, Pavel, PAVELKA, Tomáš, POŠTA, Vít a SOUKUP, Jindřich, 2010. *Makroekonomie: Moderní přístup*. Praha: Management Press. ISBN 9788072612192.

EMMANUEL, Arghiri, 1972. *Unequal Exchange: A Study of the Imperialism of Trade*. New York: Monthly Review Press. ISBN 978-0853451884.

EXPORTNÍ GARANTNÍ A POJIŠŤOVACÍ SPOLEČNOST. 2019. Profil. [online]. [cit. 2019-03-04]. Dostupné z: <https://www.egap.cz/cs/profil>

FUJITA, Masahisa, KRUGMAN, Paul a VENABLES, Anthony, 1999. *The Spatial Economy: Cities, Regions, and International Trade*. Cambridge: MIT Press. ISBN 978-0262561471.

GEREFFI, Gary a KORZENIEWICZ, Miguel, 1990. *Commodity chains and footwear exports in the semiperiphery*. Westport: Greenwood Press. ISBN 0-313-27489-4.

HARRISON, Andrew, 2013. *Business Environment in a Global Context*. Second Edition. Oxford: Oxford University Press. ISBN 9780199672585.

HINKLE, Dennis. 2002. *Applied Statistics for the Behavioral Sciences*. 5th Edition. Boston: Houghton Mifflin,. ISBN 978-0618124053.

HOLLAND, Stuart, 1976. *Capital Versus the Regions*. Basingstoke: Palgrave Macmillan. ISBN 978-1-349-15773-0.

HOLMAN, Robert, 2017. *Dějiny ekonomického myšlení*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck. ISBN 9788074006418.

KAŠPAR, Jakub, 2006. *Místní agenda 21: informace, postupy, kritéria*. Praha. Ministerstvo životního prostředí ČR. ISBN 8072124358.

KORČÁK, Pavel, 1991. *Naše společná budoucnost: světová komise pro životní prostředí a rozvoj*. Praha: Academia. ISBN 80-85368-07-2.

KUBÁTOVÁ, Květa, 2012. *Podnikatelské prostředí v EU z hlediska veřejných financí*. Žilina: Eurokódex. ISBN 978-80-8944-791-6.

LUNDVALL, Bengt-Åke, 1992. *National Systems of Innovation: Toward a Theory of Innovation and Interactive Learning*. London: Pinter. ISBN 9780857286741.

- MALAWI MED. J. 2012. A guide to appropriate use of Correlation coefficient. PMC [online]. [cit. 2019-04-19]. Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3576830/>
- MASSEY, Doreen, 1984. Spatial Divisions of Labour: Social Structures and the Geography of Production. Basingstoke: Palgrave Macmillan. ISBN 978-0333594940.
- MAZOUCH, Petr, 2011. Lidský kapitál. Měření, souvislosti, prognózy. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-380-6.
- MINAŘÍK, Bohumil, BORŮVKOVÁ, Jana a VYSTRČIL, Miloš, 2013. Analýzy v regionálním rozvoji. Praha: Professional Publishing. ISBN 9788074311291.
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ., 2012. Strategie regionálního rozvoje ČR pro období 2014–2020: Metodologický přístup k typologii regionální konkurenceschopnosti. [online]. [cit. 2019-04-17]. Dostupné z: www.regiopartner.cz/cz/download/1404041849/?at=1
- MITRA, Jay, 2011. Entrepreneurship, innovation and regional development. Londýn: Routledge. ISBN 0415405165.
- NELSON, Richard, 2005. Technology, Institutions, and Economic Growth. Cambridge: Harvard University Press. ISBN 9780674019164.
- OEBERG, Sture, 1995. Theories on inter-regional migration: an overview [Working Paper-95-47]. Laxen-burg, Austria: International Institute for Applied Systems Analysis.
- PERROUX, Francois, 1983. A New Concept of Development: Basic Tenets. Londýn: Routledge. ISBN 978-0415602105.
- ŘEDITELSTVÍ SILNIC A DÁLNIC ČR. 2018. Délky a další data komunikací, [online]. [cit. 2019-03-04]. Dostupné z: <https://www.rsd.cz/wps/portal/web/Silnice-a-dalnice/delky-a-dalsi-data-komunikaci>
- SEN, Amartya. 1985. Commodities and Capabilities. New York: Elsevier Science Publishing Co. ISBN 9780444877307
- SZERB, László, VÖRÖS, Szófia, KOMLÓSI, Éva, ACS, Zoltan, PÁGER, Balázs a RAPPAL, Gábor, 2017. The Regional Entrepreneurship and Development Index: Structure, Data, Methodology and Policy Applications: Report describing Pan European database with new REDI-indicators. 4.0. [online]. [cit. 2019-04-17]. Dostupné z: www.projectfires.eu/.../FINAL-D4.4-Template-Report-Pan-European-database_V4.4.pdf
- ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra, 2013. Regionalistika. 1. vyd. Praha: Vysoká škola regionálního rozvoje. ISBN 978-80-87174-20-3.

- ŠTĚDRONĚ, Bohumír, 2007. Manažerské řízení a informační technologie. Praha: Grada Publishing a.s. ISBN 9788024720524.
- ŠTĚPÁNKOVÁ, Petra a VEČERNÍK, Jiří, 2003. Flexibilita trhu práce (II.díl). [online]. [cit. 2019-3-4]. Dostupný z <https://www.euro.cz/byznys/flexibilita-trhu-prace-iidil-864859>
- TARROW, Sindy, 1977. Between Center and Periphery: Grassroots Politicians in Italy. New Haven: Yale Univ Press. ISBN 978-0300020472.
- TAYLOR, Edward, 1995. Micro economy-wide models for migration and policy analysis: an application to rural Mexico. Paris: Development Centre of the Organisation for Economic Co-operation and Development. ISBN 9264146873.
- TRANSPARENCY INTERNATIONAL, 2018. Corruption Perception Index 2018 [online]. [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://www.transparency.org/cpi2018>
- UNITED NATIONS. 2018. UN E-Government Survey [online]. [cit. 2019-03-04]. Dostupné z: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2018>
- UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAMME. 2018. Human Development Index [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi>
- VITURKA, Milan, 2010. Kvalita podnikatelského prostředí, regionální konkurenceschopnost a strategie regionálního rozvoje České republiky. Praha: Grada publishing. ISBN 978-80-247-3638-9.
- VERNON, Raymond, 1979. The Product Cycle Hypothesis in a New International Environment. Oxford Bulletin of Economics and Statistics. vol. 41, 255-267.
- WOKOUN, René, 2012. Konkurenceschopnost regionů Evropské unie a České republiky. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně. ISBN 978-80-7414-534-6.

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha A Podíly krajů na celostátním hrubém výnosu daní
- Příloha B Tabulka kompletních výsledků REDI na úrovni pilířů
- Příloha C Tabulka kompletních výsledků REDI na úrovni sub-indexů
- Příloha D Tabulka kompletních výsledků RCÍcz na úrovni pilířů
- Příloha E Tabulka kompletních výsledků RCÍcz na úrovni sub-indexů

PŘÍLOHA A

Tato příloha zobrazuje podíly krajů na celostátním hrubém výnosu daní v %.

Kraj	Podíl na celostátním hrubém výnosu daní v %
Hlavní město Praha	3,183684
Středočeský kraj	13,77431
Jihočeský kraj	8,607201
Plzeňský kraj	7,248716
Karlovarský kraj	3,77299
Ústecký kraj	8,242502
Liberecký kraj	4,681207
Královéhradecký kraj	6,442233
Pardubický kraj	5,555168
Vysočina kraj	7,33859
Jihomoravský kraj	9,526055
Olomoucký kraj	6,751705
Zlínský kraj	5,251503
Moravskoslezský kraj	9,624135
Úhrn	100

PŘÍLOHA B

Tato příloha zobrazuje tabulku kompletních výsledků REDI na úrovni pilířů.

Názvy pilířů:

<i>P1</i>	<i>Opportunity perception</i>	<i>P8</i>	<i>Human capital</i>
<i>P2</i>	<i>Startup skills</i>	<i>P9</i>	<i>Competition</i>
<i>P3</i>	<i>Risk acceptance</i>	<i>P10</i>	<i>Product Innovation</i>
<i>P4</i>	<i>Networking</i>	<i>P11</i>	<i>Process Innovation</i>
<i>P5</i>	<i>Cultural support</i>	<i>P12</i>	<i>High growth</i>
<i>P6</i>	<i>Opportunity startup</i>	<i>P13</i>	<i>Globalization</i>
<i>P7</i>	<i>Technology adoption</i>	<i>P14</i>	<i>Financing</i>

Region	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12	P13	P14
průměr	0,48	0,50	0,47	0,49	0,50	0,49	0,53	0,49	0,54	0,52	0,52	0,47	0,46	0,46
minimum	0,13	0,02	0,10	0,05	0,00	0,02	0,01	0,11	0,09	0,07	0,07	0,00	0,05	0,07
maximum	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
var. rozpětí	0,87	0,98	0,90	0,95	1,00	0,98	0,99	0,89	0,91	0,93	0,93	1,00	0,95	0,93
AT1	0,68	0,81	0,36	0,62	0,54	0,65	0,74	0,56	0,94	0,74	0,58	0,29	0,78	0,49
AT2	0,36	0,60	0,38	0,58	0,63	0,62	0,62	0,43	0,67	0,58	0,81	0,29	0,59	0,21
AT3	0,51	0,65	0,39	0,58	0,58	0,69	0,56	0,42	0,72	0,59	0,50	0,21	0,69	0,51
BE1	0,79	0,64	0,59	0,42	0,44	0,43	0,41	0,92	1,00	1,00	1,00	0,90	0,68	0,42
BE2	0,57	0,31	0,59	0,32	0,49	0,40	0,63	0,69	0,56	0,52	0,72	0,34	0,91	0,64
BE3	0,45	0,24	0,59	0,39	0,40	0,38	0,46	0,62	0,83	0,68	0,80	0,47	0,90	0,68
CZ	0,49	0,71	0,12	0,24	0,17	0,25	0,47	0,40	0,27	0,66	0,64	0,66	0,90	0,47
DE1	0,67	0,74	0,34	0,58	0,67	0,68	0,83	0,45	0,72	0,57	0,77	0,74	0,97	0,78
DE2	0,55	0,70	0,35	0,56	0,65	0,67	0,74	0,38	0,80	0,60	0,81	0,85	0,81	0,68
DE3	0,90	0,86	0,37	0,65	0,58	0,52	1,00	0,58	0,89	0,44	0,64	0,71	0,77	0,55
DE4	0,35	0,45	0,31	0,50	0,65	0,33	0,01	0,44	1,00	0,17	0,24	0,41	0,77	0,79
DE5	0,74	0,71	0,39	0,60	0,68	0,61	0,66	0,39	0,61	1,00	0,57	1,00	0,30	0,65
DE6	1,00	1,00	0,39	0,67	0,64	0,68	0,89	0,51	1,00	0,69	0,58	1,00	0,94	0,84
DE7	0,70	0,72	0,36	0,62	0,63	0,56	0,77	0,51	0,89	0,34	0,51	0,57	0,78	1,00
DE8	0,28	0,39	0,34	0,47	0,66	0,48	0,55	0,44	0,97	0,32	0,29	0,26	0,54	0,18
DE9	0,44	0,55	0,36	0,58	0,65	0,67	0,29	0,36	0,77	0,46	0,47	0,62	0,61	0,75
DEA	0,70	0,66	0,35	0,57	0,63	0,55	0,57	0,42	0,84	0,60	0,29	0,75	0,74	0,71
DEB	0,50	0,61	0,33	0,53	0,68	0,68	0,91	0,34	0,55	0,11	0,20	0,80	0,79	0,49
DEC	0,48	0,52	0,32	0,58	0,62	0,70	0,89	0,40	0,43	0,69	0,34	0,89	1,00	0,97
DED	0,49	0,57	0,34	0,49	0,64	0,48	0,85	0,45	0,90	0,24	0,44	0,57	0,52	0,84
DEE	0,22	0,33	0,31	0,47	0,62	0,60	0,52	0,41	0,81	0,07	0,46	0,21	0,56	0,76
DEF	0,41	0,56	0,37	0,56	0,67	0,64	0,75	0,41	1,00	0,21	0,39	0,38	0,57	0,95
DEG	0,28	0,43	0,29	0,50	0,64	0,49	0,63	0,23	0,47	0,36	0,23	0,60	0,69	0,36
DK01	1,00	0,75	0,58	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	0,71	0,43	0,44	1,00
DK02	0,78	0,24	0,56	0,82	0,96	1,00	0,75	1,00	0,93	0,83	0,07	0,40	0,10	0,46
DK03	0,88	0,31	0,61	0,81	1,00	1,00	0,65	1,00	0,93	0,98	0,57	0,45	0,24	0,83
DK04	0,91	0,43	0,58	0,81	1,00	1,00	0,82	1,00	0,86	0,89	0,69	0,60	0,12	1,00
DK05	0,84	0,34	0,58	0,76	1,00	1,00	1,00	1,00	0,60	0,60	0,35	0,31	0,19	1,00
EE	0,70	0,98	0,61	0,49	0,19	0,44	0,53	0,52	0,45	0,60	0,63	0,62	0,29	0,20
EL1	0,22	0,24	0,25	0,12	0,01	0,15	0,33	0,37	0,25	0,34	0,65	0,10	0,20	0,36

EL2	0,16	0,22	0,25	0,11	0,00	0,13	0,34	0,31	0,25	0,39	0,45	0,06	0,23	0,28
EL3	0,36	0,40	0,26	0,14	0,00	0,14	0,50	0,50	0,50	0,52	0,63	0,17	0,37	0,30
EL4	0,20	0,29	0,23	0,13	0,01	0,19	0,19	0,34	0,22	0,40	0,71	0,00	0,26	0,39
ES11	0,23	0,51	0,31	0,41	0,40	0,24	0,41	0,37	0,25	0,29	0,39	0,16	0,10	0,46
ES12	0,28	0,49	0,30	0,41	0,41	0,43	0,63	0,44	0,30	0,18	0,56	0,06	0,05	0,31
ES13	0,26	0,49	0,33	0,43	0,44	0,41	0,46	0,37	0,36	0,28	0,42	0,16	0,10	0,55
ES21	0,39	0,60	0,33	0,41	0,44	0,44	0,86	0,59	0,34	0,29	0,86	0,19	0,10	0,48
ES22	0,26	0,53	0,34	0,43	0,44	0,42	0,48	0,53	0,27	0,52	0,98	0,13	0,11	0,43
ES23	0,28	0,50	0,34	0,42	0,47	0,42	0,27	0,35	0,18	0,20	0,41	0,10	0,12	0,30
ES24	0,31	0,55	0,33	0,41	0,43	0,35	0,51	0,42	0,31	0,28	0,36	0,15	0,10	0,40
ES30	0,48	0,88	0,35	0,43	0,41	0,46	1,00	0,73	0,47	0,49	0,81	0,44	0,27	0,62
ES41	0,22	0,48	0,33	0,40	0,42	0,43	0,48	0,45	0,31	0,31	0,38	0,17	0,19	0,57
ES42	0,15	0,45	0,30	0,40	0,41	0,23	0,36	0,28	0,22	0,18	0,16	0,13	0,09	0,38
ES43	0,16	0,47	0,31	0,44	0,45	0,38	0,27	0,32	0,24	0,29	0,31	0,09	0,06	0,30
ES51	0,39	0,82	0,36	0,46	0,43	0,33	0,58	0,45	0,43	0,55	0,58	0,24	0,20	0,45
ES52	0,32	0,57	0,34	0,40	0,41	0,30	0,55	0,44	0,38	0,39	0,39	0,19	0,16	0,36
ES53	0,30	0,61	0,36	0,46	0,44	0,39	0,49	0,28	0,40	0,31	0,27	0,15	0,21	0,53
ES61	0,26	0,51	0,33	0,43	0,39	0,31	0,37	0,38	0,36	0,34	0,39	0,34	0,16	0,35
ES62	0,24	0,46	0,30	0,40	0,46	0,34	0,42	0,33	0,25	0,20	0,35	0,15	0,10	0,48
ES70	0,32	0,56	0,35	0,39	0,38	0,28	0,42	0,32	0,37	0,30	0,20	0,11	0,13	0,27
FI19	0,80	0,62	0,46	1,00	0,80	0,84	0,44	0,45	0,46	0,36	0,58	0,39	0,23	0,30
FI1B	1,00	0,82	0,50	1,00	0,77	1,00	1,00	0,75	0,62	0,93	0,98	0,89	0,48	0,36
FI1C	0,73	0,85	0,52	0,95	0,77	0,88	0,67	0,32	0,52	0,61	0,62	0,37	0,38	0,23
FI1D	0,70	0,73	0,50	0,94	0,78	0,85	0,37	0,31	0,36	0,59	0,64	0,49	0,10	0,20
FR1	0,69	0,55	0,73	0,44	0,49	0,53	1,00	0,73	1,00	0,83	1,00	1,00	0,92	0,84
FR2	0,32	0,20	0,70	0,38	0,52	0,54	0,54	0,40	0,66	0,65	0,44	0,47	0,37	0,60
FR3	0,54	0,18	0,69	0,31	0,47	0,49	0,36	0,50	0,81	0,61	0,78	0,46	0,72	0,49
FR4	0,34	0,18	0,71	0,36	0,51	0,47	0,43	0,42	0,56	0,60	0,80	0,61	0,70	0,54
FR5	0,32	0,23	0,71	0,40	0,57	0,51	0,28	0,53	0,83	0,50	0,75	0,54	0,49	0,49
FR6	0,37	0,25	0,79	0,41	0,54	0,46	0,41	0,50	0,33	0,45	0,87	0,45	0,05	0,65
FR7	0,44	0,26	0,74	0,42	0,52	0,56	0,92	0,76	0,90	1,00	0,95	0,76	0,73	0,43
FR8	0,46	0,31	0,82	0,40	0,47	0,41	0,58	0,55	0,93	0,66	0,67	0,13	0,53	0,59
HR03	0,37	0,49	0,19	0,06	0,01	0,08	0,28	0,21	0,39	0,23	0,33	0,47	0,34	0,47
HR04	0,30	0,43	0,19	0,05	0,01	0,11	0,33	0,22	0,50	0,27	0,50	0,57	0,40	0,45
HU10	0,42	0,51	0,12	0,17	0,02	0,17	0,57	0,57	0,37	0,44	0,39	0,61	0,63	0,30
HU21	0,19	0,16	0,11	0,16	0,03	0,22	0,33	0,29	0,19	0,16	0,13	0,33	0,43	0,12
HU22	0,29	0,21	0,12	0,16	0,03	0,26	0,27	0,33	0,23	0,19	0,13	0,34	0,78	0,11
HU23	0,17	0,14	0,10	0,15	0,03	0,16	0,27	0,28	0,31	0,36	0,20	0,57	0,30	0,07
HU31	0,17	0,13	0,11	0,14	0,02	0,19	0,34	0,30	0,15	0,08	0,19	0,57	0,39	0,17
HU32	0,14	0,15	0,11	0,15	0,02	0,14	0,21	0,29	0,17	0,31	0,23	0,44	0,32	0,14
HU33	0,16	0,16	0,10	0,14	0,02	0,18	0,29	0,26	0,19	0,21	0,20	0,23	0,42	0,12
IE01	0,50	0,78	0,84	0,58	0,99	0,73	0,61	0,85	0,64	0,51	0,43	0,64	0,48	0,39
IE02	0,48	0,78	0,83	0,64	0,98	0,69	0,72	0,94	0,97	0,70	0,72	0,81	0,50	0,72
ITC	0,38	0,27	0,43	0,23	0,21	0,21	0,65	0,18	0,31	1,00	0,63	0,11	0,38	0,50
ITF	0,30	0,24	0,40	0,21	0,16	0,04	0,29	0,11	0,37	1,00	0,46	0,18	0,27	0,35
ITG	0,21	0,21	0,35	0,21	0,17	0,05	0,18	0,15	0,51	0,98	0,40	0,10	0,38	0,65
ITH	0,32	0,21	0,42	0,25	0,26	0,38	0,38	0,11	0,35	0,96	0,72	0,36	0,42	0,16
ITI	0,34	0,31	0,39	0,25	0,20	0,15	0,45	0,23	0,48	1,00	0,70	0,12	0,40	0,43
LT	0,51	0,25	0,50	0,28	0,04	0,25	0,39	0,70	0,23	0,39	0,48	0,80	0,35	0,38

LV	0,55	0,76	0,40	0,23	0,11	0,25	0,35	0,48	0,38	0,41	0,27	1,00	0,42	0,42
NL1	0,37	0,89	0,32	0,80	0,85	0,97	0,63	0,45	0,63	0,64	0,41	0,35	0,46	0,67
NL2	0,54	0,97	0,31	0,86	0,89	0,94	0,50	0,49	0,72	0,48	0,46	0,20	0,55	0,56
NL3	0,77	1,00	0,30	0,89	0,89	0,92	0,85	0,68	0,89	0,63	0,60	0,49	0,54	0,61
NL4	0,62	0,89	0,31	0,81	0,89	0,95	0,52	0,59	0,74	0,62	0,44	0,30	0,62	0,67
PL1	0,48	1,00	0,34	0,49	0,32	0,14	0,42	0,54	0,24	1,00	0,35	0,73	0,74	0,55
PL2	0,43	0,78	0,35	0,48	0,30	0,18	0,37	0,44	0,18	0,98	0,29	0,58	0,66	0,55
PL3	0,37	0,50	0,34	0,44	0,33	0,15	0,23	0,35	0,10	0,97	0,20	0,59	0,41	0,28
PL4	0,43	0,75	0,39	0,49	0,35	0,18	0,23	0,35	0,09	0,73	0,22	0,49	0,48	0,59
PL5	0,45	0,64	0,38	0,47	0,34	0,20	0,32	0,38	0,14	0,99	0,29	0,49	0,59	0,32
PL6	0,48	0,69	0,38	0,46	0,36	0,17	0,19	0,37	0,13	0,68	0,21	0,54	0,46	0,29
PT11	0,37	0,42	0,40	0,25	0,42	0,31	0,25	0,21	0,30	0,38	0,78	0,30	0,54	0,23
PT15	0,25	0,49	0,40	0,27	0,52	0,51	0,46	0,22	0,39	0,23	0,30	0,37	0,47	0,29
PT16	0,13	0,40	0,40	0,25	0,43	0,36	0,29	0,25	0,26	0,51	0,60	0,43	0,46	0,28
PT17	0,51	0,72	0,45	0,30	0,42	0,34	0,57	0,38	0,54	0,44	1,00	0,42	0,52	0,61
PT18	0,31	0,37	0,37	0,25	0,64	0,60	0,20	0,22	0,34	0,49	0,49	0,55	0,51	0,28
RO1	0,37	0,08	0,70	0,10	0,16	0,08	0,22	0,24	0,17	0,45	0,17	1,00	0,33	0,33
RO2	0,34	0,02	0,67	0,09	0,12	0,02	0,10	0,21	0,16	0,21	0,14	0,91	0,29	0,48
RO3	0,45	0,16	0,72	0,12	0,09	0,02	0,34	0,40	0,19	0,42	0,48	1,00	0,54	0,47
RO4	0,38	0,05	0,78	0,10	0,14	0,04	0,11	0,24	0,12	0,33	0,18	0,95	0,30	0,21
SE11	1,00	0,53	0,70	0,95	0,89	0,96	1,00	0,87	1,00	0,95	1,00	0,78	0,69	0,49
SE12	1,00	0,24	0,67	0,83	0,86	1,00	0,79	0,68	0,83	0,43	0,96	0,51	0,56	0,44
SE21	1,00	0,22	0,73	0,84	0,85	0,93	0,58	0,37	0,44	0,28	0,32	0,33	0,21	0,22
SE22	1,00	0,34	0,76	0,89	0,87	0,84	1,00	0,73	0,85	0,70	0,75	0,44	0,74	0,39
SE23	1,00	0,32	0,74	0,91	0,87	1,00	0,85	0,64	0,82	0,44	1,00	0,54	0,45	0,25
SE31	0,93	0,23	0,72	0,81	0,90	0,80	0,78	0,53	0,44	0,46	0,44	0,13	0,36	0,17
SE32	1,00	0,26	0,73	0,80	0,93	1,00	0,81	0,47	0,61	0,22	0,25	0,00	0,23	0,32
SE33	1,00	0,22	0,71	0,89	0,82	0,77	0,73	0,62	0,75	0,56	1,00	0,62	0,21	0,24
SI01	0,26	0,68	0,39	0,43	0,42	0,41	0,48	0,42	0,47	0,49	0,42	0,51	0,61	0,33
SI02	0,35	0,71	0,40	0,47	0,40	0,30	0,74	0,50	0,59	0,99	0,75	0,42	0,64	0,32
SK01	0,65	0,62	0,20	0,47	0,06	0,18	0,96	0,57	0,22	0,96	1,00	0,76	1,00	0,75
SK02	0,17	0,08	0,19	0,40	0,07	0,21	0,32	0,24	0,10	0,44	0,25	0,67	0,77	0,48
SK03	0,15	0,10	0,19	0,42	0,08	0,16	0,36	0,24	0,13	0,38	0,33	0,71	0,52	0,47
SK04	0,18	0,07	0,18	0,43	0,06	0,12	0,27	0,19	0,16	0,75	0,36	0,76	0,46	0,37
UKC	0,50	0,45	0,92	0,54	0,81	0,78	0,41	0,82	0,75	0,48	0,42	0,35	0,45	0,07
UKD	0,62	0,62	0,91	0,58	0,83	0,74	0,48	0,74	0,43	0,34	0,48	0,51	0,25	0,28
UKE	0,64	0,56	0,89	0,65	0,81	0,83	0,46	0,86	0,85	0,35	0,44	0,65	0,40	0,17
UKF	0,56	0,63	1,00	0,67	0,76	0,63	0,51	0,73	0,80	0,79	0,66	0,33	0,49	0,32
UKG	0,64	0,61	1,00	0,59	0,77	0,78	0,41	0,73	0,82	0,40	0,39	0,54	0,49	0,26
UKH	0,59	0,71	1,00	0,75	0,79	0,79	0,74	0,83	1,00	0,62	0,94	0,73	0,51	0,17
UKI	0,85	1,00	0,98	0,76	0,81	0,83	0,82	1,00	1,00	0,48	0,52	1,00	0,76	0,56
UKJ	0,70	0,91	0,93	0,67	0,83	0,79	0,77	0,94	0,98	0,40	0,80	0,64	0,50	0,69
UKK	0,54	0,75	1,00	0,69	0,75	0,73	0,79	0,75	0,92	0,46	0,37	0,57	0,52	0,51
UKL	0,43	0,51	0,89	0,61	0,79	0,56	0,33	0,72	0,73	0,33	0,35	0,35	0,39	0,46
UKM	0,46	0,58	0,96	0,63	0,78	0,67	0,47	0,93	0,93	0,41	0,60	0,59	0,42	0,46
UKN	0,38	0,42	0,78	0,59	0,80	0,83	0,49	0,61	0,76	0,56	0,55	0,57	0,36	0,39

zdroj: zpracováno dle Szerb, Vörös, Komlósi, Acs, Páger a Rappai (2017)

PŘÍLOHA C

Tato příloha zobrazuje tabulku kompletních výsledků REDI na úrovni sub-indexů.

Region	Attitudes	Abilities	Aspiration
Ostösterreich (AT1)	54,9	63,4	52,6
Südösterreich (AT2)	46,6	52,2	44,2
Westösterreich (AT3)	49,2	52,7	45,1
Région de Bruxelles-Capitale (BE1)	55,5	62,8	71,5
Vlaams Gewest (BE2)	43,9	53,3	56,8
Région wallonne (BE3)	39,2	51,2	60,5
Czech Republic (CZ)	30,5	32,0	53,7
Baden-Württemberg (DE1)	56,3	61,4	68,3
Bayern (DE2)	53,8	59,9	67,9
Berlin (DE3)	61,6	67,1	58,6
Brandenburg (DE4)	36,3	32,6	36,2
Bremen (DE5)	57,1	53,2	60,9
Hamburg (DE6)	66,6	69,4	72,5
Hessen (DE7)	56,6	62,2	57,9
Mecklenburg-Vorpommern (DE8)	39,3	51,4	30,0
Niedersachsen (DE9)	48,9	48,2	53,8
Nordrhein-Westfalen (DEA)	54,0	54,5	56,0
Rheinland-Pfalz (DEB)	44,9	49,8	39,1
Saarland (DEC)	48,2	55,2	66,7
Sachsen (DED)	46,9	57,6	47,1
Sachsen-Anhalt (DEE)	33,8	46,6	34,1
Schleswig-Holstein (DEF)	47,0	58,4	44,1
Thüringen (DEG)	40,1	42,2	41,2
Hovedstaden (DK01)	77,5	86,6	65,6
Sjælland (DK02)	50,5	64,2	30,6
Syddanmark (DK03)	60,4	71,6	52,7
Midtjylland (DK04)	57,2	66,8	50,6
Nordjylland (DK05)	57,9	69,3	42,3
Estonia (EE)	49,7	44,3	41,9
Voreia Ellada (EL1)	15,1	24,0	27,1
Kentriki Ellada (EL2)	13,6	22,4	24,1
Attiki (EL3)	20,1	32,9	32,1
Nisia Aigaiou, Kriti (EL4)	15,2	20,8	27,8
Galicia (ES11)	33,5	29,2	25,7
Principado de Asturias (ES12)	32,9	37,5	20,3
Cantabria (ES13)	34,9	35,8	27,3
País Vasco (ES21)	38,2	45,8	32,4
Comunidad Foral de Navarra (ES22)	35,7	37,6	35,3

La Rioja (ES23)	35,5	27,9	21,1
Aragón (ES24)	36,1	35,7	23,8
Comunidad de Madrid (ES30)	47,1	57,8	48,3
Castilla y León (ES41)	34,8	38,6	30,3
Castilla-la Mancha (ES42)	30,8	25,5	17,9
Extremadura (ES43)	31,8	27,4	19,3
Cataluna (ES51)	44,2	41,4	37,2
Comunidad Valenciana (ES52)	37,8	38,5	28,3
Illes Balears (ES53)	39,1	35,9	27,8
Andalucía (ES61)	35,6	33,8	30,2
Región de Murcia (ES62)	33,4	31,0	23,5
Canarias (ES70)	36,1	32,0	19,5
Länsi-Suomi (FI19)	61,6	49,4	35,6
Helsinki-Uusimaa (FI1B)	71,8	73,5	64,6
Etelä-Suomi (FI1C)	63,8	52,2	41,1
Pohjois- ja Ita-Suomi (FI1D)	56,0	39,5	34,2
Île de France (FR1)	56,6	74,0	81,8
Bassin Parisien (FR2)	38,6	47,9	45,7
Nord - Pas-de-Calais (FR3)	39,5	47,1	52,5
Est (FR4)	38,2	43,2	55,2
Ouest (FR5)	15,1	48,2	27,1
Sud-Ouest (FR6)	13,6	22,4	24,1
Centre-Est (FR7)	20,1	66,4	64,8
Méditerranée (FR8)	15,2	20,8	27,8
Jadranska Hrvatska (HR03)	18,9	21,0	30,8
Kontinentalna Hrvatska (HR04)	17,1	24,3	35,5
Közép-Magyarország (HU10)	21,0	34,2	38,1
Közép-Dunántúl (HU21)	12,1	23,2	20,9
Nyugat-Dunántúl (HU22)	15,1	24,6	25,3
Dél-Dunántúl (HU23)	11,4	22,7	25,4
Észak-Magyarország (HU31)	10,9	22,0	23,7
Észak-Alföld (HU32)	10,9	18,5	25,3
Dél-Alföld (HU33)	11,3	20,9	21,0
Border, Midland and Western (IE01)	67,2	65,8	48,2
Southern and Eastern (IE02)	70,1	77,2	66,6
Nord-Ovest (ITC)	28,3	30,1	42,0
Sud (ITF)	23,7	18,2	35,2
Isole (ITG)	21,6	19,8	38,8
Nord-Est (ITH)	27,4	29,1	42,3
Centro (ITI)	28,1	29,9	42,6
Lithuania (LT)	27,1	32,6	38,8
Latvia (LV)	35,1	33,3	41,7
Noord-Nederland (NL1)	57,4	60,1	48,3

Oost-Nederland (NL2)	58,2	55,8	41,3
West-Nederland (NL3)	65,4	71,1	53,9
Zuid-Nederland (NL4)	61,3	61,8	49,5
Region Centralny (PL1)	44,1	30,9	53,9
Region Poludniowy (PL2)	42,1	28,0	51,3
Region Wschodni (PL3)	35,5	20,0	40,0
Region Północno-Zachodni (PL4)	40,8	20,0	41,9
Region Poludniowo-Zachodni (PL5)	40,7	24,7	44,6
Region Północny (PL6)	41,6	21,1	38,4
Norte (PT11)	35,8	26,4	40,7
Algarve (PT15)	36,6	37,4	32,0
Centro (PT16)	29,9	27,8	40,3
Lisboa (PT17)	45,7	44,3	54,3
Alentejo (PT18)	36,3	32,1	43,0
Macroregiunea unu (RO1)	24,2	17,3	36,9
Macroregiunea doi (RO2)	20,5	11,8	31,9
Macroregiunea trei (RO3)	24,8	20,9	43,9
Macroregiunea patru (RO4)	23,4	12,1	21,3
Stockholm (SE11)	75,4	86,3	73,2
Östra Mellansverige (SE12)	60,0	68,1	51,7
Smaland med öarna (SE21)	59,1	50,5	27,0
Sydsverige (SE22)	67,1	74,0	56,4
Vastsverige (SE23)	63,5	68,4	47,5
Norra Mellansverige (SE31)	55,5	52,1	28,9
Mellersta Norrland (SE32)	50,8	50,7	18,1
Övre Norrland (SE33)	58,9	60,5	44,9
Vzhodna Slovenija (SI01)	41,2	43,0	44,8
Zahodna Slovenija (SI02)	44,5	49,7	55,8
Bratislavský kraj (SK01)	32,9	37,4	62,2
Západné Slovensko (SK02)	17,0	20,8	42,4
Stredné Slovensko (SK03)	17,7	21,0	40,7
Východné Slovensko (SK04)	16,9	17,7	43,4
North East (UKC)	49,6	52,4	30,8
North West (UKD)	61,5	53,7	36,0
Yorkshire and The Humber (UKE)	58,3	60,2	36,7
East Midlands (UKF)	64,4	60,7	48,5
West Midlands (UKG)	62,3	24,7	39,8
East of England (UKH)	61,4	21,1	49,2
London (UKI)	80,6	26,4	63,3
South East (UKJ)	73,4	77,4	58,0
South West (UKK)	29,9	27,8	47,7
Wales (UKL)	59,2	54,4	37,5
Scotland (UKM)	63,8	68,5	49,1

Northern Ireland (UKN)	55,5	62,0	25,7
------------------------	------	------	------

zdroj: zpracováno dle Szerb, Vörös, Komlósi, Acs, Páger a Rappai (2017)

PŘÍLOHA D

Tato příloha zobrazuje tabulku kompletních výsledků RCIcz na úrovni pilířů.

Region	Infrastruktura	Zdraví	Vyšší a celoživotní vzdělávání	Účinnost trhu práce	Velikost trhu	Technologická připravenost	Sofistikovanost podnikání	Inovace
Česká republika	100	100	100	100	100	100	100	100
Hlavní město Praha	76	108	282	118	185	165	211	299
Středočeský kraj	186	103	66	87	103	124	121	183
Jihočeský kraj	125	103	75	122	91	75	80	55
Plzeňský kraj	105	95	76	122	100	88	88	82
Karlovarský kraj	101	83	20	115	81	60	62	26
Ústecký kraj	113	85	29	69	83	65	73	38
Liberecký kraj	81	91	75	112	89	97	93	76
Královéhradecký kraj	103	101	75	123	99	72	87	72
Pardubický kraj	120	105	79	123	91	75	82	78
Kraj Vysočina	103	110	83	124	93	87	88	129
Jihomoravský kraj	123	103	195	60	102	148	99	152
Olomoucký kraj	98	100	94	93	88	81	72	61
Zlínský kraj	77	97	74	101	93	100	71	67
Moravskoslezský kraj	116	98	99	27	90	115	82	48

zdroj: vlastní zpracování

PŘÍLOHA E

Tato příloha zobrazuje tabulku kompletních výsledků RCIcz na úrovni sub-indexů.

Region	BASIC	EFFICIENCY	INOVATION
Česká republika	100	100	100
Hlavní město Praha	92	195	225
Středočeský kraj	145	85	142
Jihočeský kraj	114	96	70
Plzeňský kraj	100	99	86
Karlovarský kraj	92	72	49
Ústecký kraj	99	60	59
Liberecký kraj	86	92	89
Královéhradecký kraj	102	99	77
Pardubický kraj	112	98	79
Kraj Vysočina	106	100	101
Jihomoravský kraj	113	119	133
Olomoucký kraj	99	91	71
Zlínský kraj	87	89	79
Moravskoslezský kraj	107	72	82

zdroj: vlastní zpracování